

Załącznik nr 1
do Uchwały nr .....
Rady Powiatu Mławskiego
z dnia .....

PROJEKT

Strategia Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2021-2027

Wykonawca: Pracownia 3E

www.pracownia3e.pl

Współpraca:

Dział Pozyskiwania Funduszy Strukturalnych i Promocji,

Wydział Infrastruktury, Rolnictwa i Środowiska

Starostwo Powiatowe w Mławie

Zamawiający:

Powiat Mławski

Mława, czerwiec 2021

Dokument Strategii Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2021-2027 został opracowany na zlecenie i we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Mławie, przy zaangażowaniu Mieszkańców, którzy wyrażali opinie i zgłaszali propozycje w badaniu ankietowym.

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	4
1.1 Kontekst i uwarunkowania prawne	4
1.2 Metodologia prac i struktura dokumentu.....	5
1.3 Położenie i podstawowa charakterystyka Powiatu Mławskiego.....	6
2. Wnioski z diagnozy.....	8
2.1 Wyniki analizy statystycznej.....	8
2.2 Wyniki badania wśród mieszkańców	12
2.3 Analiza SWOT.....	13
3. Założenia rozwojowe	17
3.1 Wizja i misja	17
3.2 Obszary rozwoju, cele i działania	17
1. Społeczeństwo	19
2. Rolnictwo, Przemysł, Gospodarka.....	32
3. Przestrzeń i Transport.....	36
4. Środowisko i Energetyka.....	38
5. Kultura, Dziedzictwo, Turystyka	43
4. Wdrażanie.....	49
4.1 System zarządzania	49
4.2 Źródła finansowania.....	51
4.3 Monitoring i ewaluacja	52
4.4 Powiązanie z innymi dokumentami	53
Spis tabel i map.....	56
ANEKS - Diagnoza.....	57

1. Wprowadzenie

1.1 Kontekst i uwarunkowania prawne

Rozwój każdej jednostki samorządu terytorialnego (w tym powiatu) jest wypadkową wszelkich inicjatyw i działań podejmowanych przez władze samorządowe, interesariuszy, mieszkańców. Planowanie rozwoju powiatu jest działaniem porządkującym bieżące i zakładane przedsięwzięcia, aby w określonej perspektywie czasowej osiągnąć zamierzone efekty. Źródłem rozwoju jest odpowiednie wykorzystanie zasobów kulturowych, środowiska naturalnego i infrastruktury, oraz zaangażowanie mieszkańców w realizowane działania.

Przez Strategię rozumie się wybór takiej drogi rozwoju i wynikających z niej działań, aby osiągnąć w maksymalnym stopniu realizację celu, uznanego za nadrzędny (główny). Następnym realizacją Strategii będzie zdynamizowanie procesu rozwoju, rozwój kapitału społecznego i modernizacja gospodarki, prowadzące do poprawy warunków i jakości życia mieszkańców. Jednym z elementów Strategii jest zdiagnozowanie potrzeb i określenie właściwych dla Powiatu rozwiązań, a tym samym wskazanie takich działań, które najlepiej odpowiadają na oczekiwania mieszkańców i najlepiej przygotowują gospodarkę do wyzwań przyszłości.

Niniejsza Strategia Rozwoju Powiatu ma cechy strategii rozwoju terytorialnego w rozumieniu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus i Funduszu Spójności, ponieważ zawiera analizę potrzeb rozwojowych i potencjału obszaru, prezentuje zintegrowane podejście do stwierdzonych potrzeb rozwojowych i potencjału oraz zakłada włączenie partnerów we wdrożenie Strategii.

Wspólnie wypracowana i zawarta w dokumencie Strategii wizja Powiatu Mławskiego w 2027 roku określa dążenia lokalnych władz i ogółu mieszkańców. Zarysowane w dokumencie Strategii cele i kierunki działań powinny stać się punktem oparcia dla podejmowanych decyzji, szczególnie tych związanych z wydatkowaniem publicznych środków i pozyskiwaniem funduszy zewnętrznych przez różne podmioty działające na obszarze Powiatu Mławskiego.

Horyzont czasowy przyjęty w niniejszej Strategii pokrywa się z horyzontem określonym w perspektywie krajowej polityki rozwoju realizowanej w ramach programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej na lata 2021-2027. Cele Strategii wpisują się w realizację celów określonych w *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku: Innowacyjne Mazowsze* a także *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*. Zadania określone w dokumencie Strategii Rozwoju Powiatu Mławskiego wynikają z przeprowadzonej diagnozy.

Przyjmując niniejszą Strategię Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2021-2027 jako obowiązującą należy mieć na uwadze, że opracowanie dokumentu Strategii nie kończy procesu planowania strategicznego, lecz go rozpoczyna. Zawarte w niniejszym dokumencie cele i zadania wskazane do realizacji w latach 2021-2027 muszą stać się przedmiotem dalszych konkretnych działań. Bez zaangażowania zarówno władz, instytucji jak i wszystkich

mieszkańców, rozwój Powiatu Mławskiego zgodnie z przyjętymi kierunkami, nie będzie możliwy.

1.2 Metodologia prac i struktura dokumentu

Punktem wyjścia było podjęcie decyzji przez Zarząd Powiatu dotyczącej przygotowania Strategii Rozwoju Powiatu na kolejne lata. Zakres prac obejmował:

- ✓ gruntowną analizę dotychczas obowiązujących dokumentów oraz danych statystycznych, w tym dotychczas obowiązujących dokumentów Strategii, raportów z wdrażania Strategii, dokumentów strategicznych wyższego rzędu oraz danych statystycznych GUS dla Powiatu Mławskiego oraz jednostek terytorialnych wybranych jako porównawcze w analizie,
- ✓ zebranie opinii od kierowników jednostek podległych Starostwu w zakresie zadań rekomendowanych do realizacji w latach 2021-2027,
- ✓ przeprowadzenie badania ankietowego wśród Mieszkańców, w którym mieszkańcy oceniali jakość życia na terenie Powiatu a także wyrażali swoje potrzeby i oczekiwania,
- ✓ opracowanie projektu dokumentu Strategii,
- ✓ przeprowadzenie konsultacji społecznych, w tym w formule warsztatowej,
- ✓ przygotowanie końcowej wersji dokumentu Strategii.

Dokument Strategii składa się z dwóch części. Pierwsza z nich to część zasadnicza, która zawiera:

- informacje wprowadzające,
- wnioski z diagnozy oraz analizę czynników rozwojowych (SWOT),
- wizję, misję, kierunki rozwoju i planowane działania,
- mechanizm implementacji, czyli założenia dla zarządzania procesem wdrożenia Strategii oraz realizacji i monitorowania działań.

Część druga to Aneks do części zasadniczej Strategii, który zawiera:

- diagnozę czynników społecznych i gospodarczych (demografia, rynek pracy, aktywność społeczna, infrastruktura, budżet powiatu) przeprowadzoną w ujęciu porównawczym dla wybranych jednostek terytorialnych (na podstawie analizy dobrano dwa powiaty o porównywalnych cechach: ciechanowski i przasnyski), oraz w ujęciu dynamicznym, tj. w perspektywie kilku lat wstecz,
- opisową charakterystykę Powiatu, w tym sieć osadniczą, rezerwaty przyrody, obszary Natura 2000, parki podworskie, zabytki i muzea,
- podsumowanie badań przeprowadzonych wśród mieszkańców.

Prace nad opracowaniem dokumentu Strategii miały charakter partycypacyjny. Mieszkańcy Powiatu wyrażali swoje oczekiwania i preferencje w badaniu ankietowym, a później mieli możliwość zgłoszenia uwag w procesie konsultacji przygotowany dokument.

1.3 Położenie i podstawowa charakterystyka Powiatu Mławskiego

Powiat Mławski położony jest na Nizinie Mazowieckiej, w północno – zachodniej części województwa mazowieckiego. Powiat mławski sąsiaduje z następującymi jednostkami administracyjnymi:

- od północy z województwem warmińsko-mazurskim, z powiatami: działdowskim i nidzickim,
- od zachodu z powiatem żuromińskim,
- od wschodu z powiatem przasnyskim i ciechanowskim,
- od południa z powiatem ciechanowskim i płońskim.

Mapa 1 Powiat Mławski na mapie województwa mazowieckiego

Źródło: <http://www.trendyrozwojowemazowska.pl>

Sieć osadniczą Powiatu Mławskiego tworzy 1 miasto, 237 miejscowości wiejskich, w tym 217 sołectw oraz 20 miejscowości pozostałych. W skład powiatu mławskiego wchodzi 10 gmin: Mława (gmina miejska), Dzierzgowo, Lipowiec Kościelny, Radzanów, Strzegowo, Stupsk, Szreńsk, Szydłowo, Wieczfnia Kościelna, Wiśniewo. Powiat Mławski zajmuje powierzchnię geodezyjną 118 182 ha (1182 km²). Największą powierzchnię zajmuje gmina Strzegowo (21 421 ha), a najmniejszą - miasto Mława (3 480 ha). Tereny wiejskie zajmują ogółem 114 695 ha, a tereny miejskie – 3 487 ha.

Mapa 2 Gminy na terenie Powiatu Mławskiego

Źródło: <http://www.trendyrozwojowemazowska.pl>

Tabela 1 Charakterystyka gmin na terenie Powiatu Mławskiego

nazwa gminy	liczba mieszkańców	% populacji powiatu	powierzchnia gminy		% powierzchni powiatu
			ha	km ²	
Mława (miasto)	31 129	43,1%	3 480	35	3,0%
Dzierzgowo	3 039	4,2%	15 061	151	12,8%
Lipowiec Kościelny	4 805	6,6%	11 445	114	9,6%
Radzanów	3 262	4,5%	9 886	99	8,4%
Strzegowo	7 415	10,3%	21 421	214	18,1%
Słupsk	4 820	6,7%	11 799	118	10,0%
Szreńsk	4 070	5,6%	10 939	109	9,2%
Szydłowo	4 537	6,3%	12 250	123	10,4%
Wieczfnia Kościelna	3 996	5,5%	11 973	120	10,2%
Wiśniewo	5 196	7,2%	9 928	99	8,4%
ogółem	72 269	100%	118 182	1 182	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL (stan na 31.12.2020.)

Wszystkie gminy Powiatu – oprócz miasta Mława – są gminami typowo rolniczymi. Pod względem geograficznym Powiat Mławski leży na Nizinie Północno-Mazowieckiej, na styku dwóch krain geograficznych, tj. Nizin Środkowopolskich i Pojezierza Mazursko-Warmińskiego. Jego stolica – Mława położona jest na skraju tzw. Wyniesienia Mławskiego. W północnej części Powiatu (gminy Dzierzgowo, Lipowiec Kościelny, Szydłowo, Wieczfnia Kościelna i gmina

Strzegowo) znajdują się kompleksy leśne, bogate florystycznie doliny rzeczne oraz rezerwy przyrody, a cały obszar powiatu mieści się na się na granicach tzw. Zielonych Płuc Polski.

Jednym z atutów Powiatu Mławskiego jest także jego dziedzictwo kulturowe, historyczne oraz architektoniczne. Świadectwem przeszłości są tu zabytki, takie jak zespoły i parki podworskie, kościoły, kaplice, cmentarze, grodziska i pozostałości osad.

Powiat Mławski ma dobrze rozwiniętą infrastrukturę drogową i kolejową. Główną oś komunikacyjną stanowi droga krajowa nr 7, pełniąca rolę korytarza transportowego o charakterze międzyregionalnym, łączącego południe i północ Polski. Na układ dróg wojewódzkich składają się natomiast drogi nr 544 (granica województwa-Mława-Przasnysz-Ostrołęka), 563 (granica województwa-Żuromin-Mława), 616 (Rembielin-Ciechanów) oraz 615 (Mława-Ciechanów). Sieć dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych zapewnia dogodne warunki komunikacyjne do transportu pasażerskiego i towarowego. Istotne uzupełnienie stanowi również transport kolejowy, ponieważ przez powiat przebiega główny dwutorowy zelektryfikowany szlak kolejowy Warszawa-Gdańsk.

2. Wnioski z diagnozy

2.1 Wyniki analizy statystycznej

Komentując wyniki analizy danych statystycznych należy podkreślić, że dane statystyczne pokazują „surowy obraz” dla danego obszaru i czasu oraz – w perspektywie wieloletniej – kierunki zmian. Nie wskazują natomiast przyczyn czy okoliczności zachodzących procesów. Dane statystyczne nie interpretują wyników (pokazują „jak jest” ale nie informują „dlaczego tak jest” i nie wskazują „jak powinno być”), a także nie uwzględniają lokalnych uwarunkowań poszczególnych jednostek terytorialnych: ich położenia, dostępu do różnych zasobów, kultury zarządzania i kultury życia społecznego mieszkańców oraz wpływów czynników zewnętrznych (np. decyzji politycznych lub dostępności funduszy zewnętrznych). Dlatego też dane statystyczne należy interpretować w kontekście badania jakościowego, które uzupełnia statystyczny obraz o kontekst uzyskany z perspektywy np. mieszkańców czy interesariuszy.

Szczegółowa analiza wybranych wskaźników społeczno-gospodarczych została przedstawiona w Diagnozie stanowiącej załącznik do niniejszej Strategii. Z analizy wynikają następujące wnioski:

- ⇒ Obszar powiatu obejmuje gminy wiejskie i jedno miasto. Charakteryzuje się zasobami rolniczymi, kulturowymi oraz walorami środowiska naturalnego. Te cechy mogą być atrakcyjne w perspektywie rekreacji oraz naukowego i edukacyjnego korzystania z przyrody.
- ⇒ W wielu kwestiach dotyczących wybranych wskaźników Powiat Mławski jest porównywalne ze średnią dla kraju, ale nie dla województwa. Wynika to zapewne ze znacznej odległości od miasta stołecznego. Powiat Mławski jest podobny w wielu

kwestiach do powiatów referencyjnych¹: Ciechanowskiego i Przasnyskiego, które także należą do województwa mazowieckiego i sąsiadują z Powiatem Mławskim.

- ⇒ Kierunek zmian demograficznych w Powiecie jest podobny do kierunku zmian w Polsce w zakresie liczebności ogółu populacji: liczba mieszkańców stale się zmniejsza (stan ludności w 2019 roku to 97% stanu z 2010 roku). Dynamika depopulacji jest większa niż w kraju ale na podobnym poziomie jak w powiatach referencyjnych. W województwie notowany jest wzrost liczby mieszkańców.
- ⇒ Mieszkańcy powiatu to mniej więcej po połowie mężczyźni i kobiety i udział kobiet w strukturze ogółu populacji utrzymuje się od kilku lat na podobnym poziomie. Współczynnik feminizacji (czyli liczba kobiet przypadająca na 100. mężczyzn) dla Powiatu Mławskiego wynosi 104 (w kraju: 107), podobnie jak w Powiecie Ciechanowskim (103). Zestawienie danych dla poszczególnych grup wiekowych pokazuje, że kobiety stanowią zdecydowaną większość wśród osób w wieku powyżej 55 roku życia. Seniorki 70+ dwukrotnie przeważają nad mężczyznami, w grupie 85+ jest ich trzykrotnie więcej. W grupach wiekowych 15-50 przeważają mężczyźni.
- ⇒ Stale zmniejsza się liczba osób korzystających z pomocy społecznej, dynamika zmiany jest najbliższa średniej dla województwa i znacznie niższa niż średnio w powiatach referencyjnych. Jednocześnie udział świadczeniobiorców pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców jest większy niż średnio w województwie, w kraju i w jednym z powiatów referencyjnych. Oznacza to, że liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zmniejsza się w Powiecie Mławskim najszybciej w perspektywie od 2010 roku, ale nadal jest to dużo więcej osób (w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców). Uwagę zwraca także to, że w drugim powiecie referencyjnym (Przasnyskim, nieco mniejszym pod względem liczby mieszkańców od Powiatu Mławskiego) liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej w 2010 roku była podobna do tej liczby w Powiecie Mławskim (odpowiednio: 9018 i 9201 osób), a w 2019 roku w Mławskim odnotowano większą poprawę.
- ⇒ W perspektywie długoterminowej widoczny jest spadek liczby urodzeń. Wprowadzenie w Polsce świadczenia 500+ przełożyło się na krótkoterminowy (dwuletni) nieznaczny wzrost, jednak tendencja wieloletnia wskazuje na zmniejszanie się liczby urodzeń, więc kierunek zmian obserwowany w Powiecie Mławskim jest podobny do obserwowanego w kraju i w wybranych powiatach referencyjnych. Analogiczny wskaźnik – przyrostu naturalnego – jest dla Powiatu Mławskiego ujemny, podobnie jak w odniesieniu do kraju i porównywanych powiatów. Wyjątek wśród porównywanych jednostek stanowi województwo mazowieckie, gdzie przyrost naturalny jest dodatni.
- ⇒ Saldo migracji jest w Powiecie Mławskim od kilku lat ujemne, podobnie jak w powiatach referencyjnych (średnia dla kraju wynosi 0, a dla woj. mazowieckiego saldo migracji jest dodatnie). Więcej osób wyjeżdża z Powiatu Mławskiego niż do niego przyjeżdża i skala tego zjawiska rośnie perspektywie od 2010 roku (wahadłowo zwiększa się ujemne saldo migracji).

---

¹ Metodologia doboru powiatów dla perspektywy porównawczej jest przedstawiona w pierwszym rozdziale Diagnozy stanowiącej Aneks do niniejszej Strategii. Wybrane powiaty to Ciechanowski i Przasnyski.

- ⇒ Rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (20% w 2019 r.) w Powiecie Mławskim, ze słabszą dynamiką zmniejsza się udział osób w wieku przedprodukcyjnym w całości populacji. Społeczeństwo Powiatu starzeje się i jest to tendencja analogiczna do obserwowanej w kraju, przy czym w Powiecie proces ten postępuje nieznacznie wolniej niż średnio w kraju (udział osób w wieku poprodukcyjnym w kraju w 2019 wyniósł 22%). W jednym z powiatów referencyjnych (Przasnyskim) udział seniorów w populacji ogółem jest porównywalny do Powiatu Mławskiego, w drugim (Ciechanowskim) jest nieco wyższy.
- ⇒ Stale zmniejsza się liczba osób bezrobotnych (podobnie jak we wszystkich porównywanych jednostkach), a stopa bezrobocia w Powiecie Mławskim zmniejszyła się w ciągu minionych sześciu lat do poziomu średniego dla kraju, jednocześnie jest o 1/3 niższe niż w obu powiatach referencyjnych. Wśród osób bezrobotnych w Powiecie Mławskim przeważają kobiety i ta przewaga utrzymuje się na porównywalnym poziomie od pięciu lat (w 2020 roku mężczyźni stanowili 2,9% a kobiety 4,9% liczby ludności w wieku produkcyjnym). 826 osób (a zarazem 45% z 1 829 bezrobotnych ogółem w 2020 roku) to bezrobotni długotrwale, co czwarty bezrobotny (28%) jest w wieku powyżej 50 lat. Należy także zauważyć, że w roku 2020² roku liczba osób bezrobotnych zwiększyła się po kilkuletnim okresie spadkowym (o 111 osób), przy czym udział osób w wieku 50+ nieco wzrósł, spadł udział osób młodych (najbardziej w wieku poniżej 25 roku życia, ale także w grupie 30-). Nie zmienił się udział w grupie osób długotrwale bezrobotnych. Taki rozkład w grupie osób bezrobotnych wskazuje na większy udział osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym i aktywnych na rynku pracy, zatem może być skutkiem pandemii Covid w 2020 roku.
- ⇒ Stale choć niezbyt dynamicznie rośnie liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON, wartość wskaźnika jest wyraźnie niższa niż wartość dla kraju, ale porównywalna w odniesieniu do powiatów referencyjnych. Stale rośnie liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (dynamika wzrostu jest podobna do średniej dla kraju i do wartości w jednostkach referencyjnych). Liczba nowo zarejestrowanych jednostek w REGON jest nieco niższa w Powiecie Mławskim niż średnio w kraju, wyraźnie niższa niż w woj. mazowieckim, ale jednocześnie na podobnym poziomie jak w powiatach referencyjnych. W 2020 roku zmniejszyła się zarówno liczba nowo zarejestrowanych w REGON podmiotów, jak i podmiotów wykreślonych z tego rejestru (więc w tym wskaźniku nie bardzo widać wpływ Covid na decyzje przedsiębiorców dotyczące zarejestrowania lub wyrejestrowania podmiotu). Podobnie – wpływ pandemii nie jest widoczny w odniesieniu do odsetka osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów ogółem – udział ten nie zmienił się zasadniczo.
- ⇒ Od kilku lat stale rośnie liczba organizacji na tysiąc mieszkańców we wszystkich porównywanych powiatach (w kraju i w województwie wzrost zatrzymał się w 2017 roku). W 2019 roku na terenie Powiatu Mławskiego było zarejestrowanych w różnych

---

² Rynek pracy to jeden z niewielu obszarów, dla których w czasie przygotowywania Diagnozy (maj 2021) były dostępne dane za 2020 rok.

rejestrach ogółem 100 organizacji. We wszystkich porównywanych powiatach średnio na tysiąc mieszkańców przypadają około trzy organizacje.

- ⇒ W 2020 roku wyraźnie zmniejszyła się liczba wydarzeń kulturalnych i ich uczestników we wszystkich jednostkach. Do 2019 stale choć nieznacznie rosła liczba imprez w kraju i w woj. mazowieckim, w analizowanych powiatach wzrost ten załamał się w roku 2018, po czym w 2019 odnotowano ponowny lekki wzrost. Odnotowany w 2020 roku oznacza zmniejszenie liczby wydarzeń kulturalnych w Powiecie Mławskim o niemal 2/3 w porównaniu rok do roku.
- ⇒ Od 2010 roku liczba szkół podstawowych działających na terenie Powiatu Mławskiego zmniejszyła się o jedną, nie zmieniła się liczba szkół podstawowych specjalnych. Jednocześnie stale rośnie liczba uczniów podstawowych szkół (ogółem i specjalnych). Od 2010 liczba liceów zmniejszyła się o jedno, liczba średnich szkół zawodowych o 3 (od 2015 roku są 4 tego typu placówki w Powiecie Mławskim).
- ⇒ W porównaniu roku 2020 do 2015 roku zaobserwowano na terenie Powiatu Mławskiego wzrost liczby przestępstw ogółem, w tym szczególnie przestępstw o charakterze gospodarczym i kryminalnym. Porównanie Powiatu Mławskiego z innymi jednostkami terytorialnymi wskazuje, że w 2020 roku liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców była w Powiecie Mławskim niższa niż we wszystkich jednostkach referencyjnych.
- ⇒ Wyposażenie budynków mieszkalnych w instalacje techniczne w Powiecie Mławskim jest podobne jak średnio w kraju. Niemal 90% budynków mieszkalnych ma doprowadzony wodociąg (jest to nieco więcej niż średnio w kraju i na podobnym poziomie jak w obu powiatach referencyjnych). Podobnie wysoki jest udział mieszkańców z dostępem do bieżącej wody, z której korzysta ponad 90% mieszkańców Powiatu Mławskiego.
- ⇒ Dostęp do kanalizacji ma niespełna 48% mieszkańców Powiatu, znacznie niższy jest odsetek budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej (37%). Ta różnica może oznaczać, że w większym stopniu do kanalizacji podłączone są budynki wielorodzinne. W obu przypadkach (liczby podłączonych budynków i korzystających mieszkańców) wartości wskaźnika są nieco niższe niż w odniesieniu do wybranych powiatów (w obu ponad połowa korzysta z kanalizacji, w Powiecie Ciechanowskim jest to 58%) i znacznie niższe niż w kraju (71% mieszkańców korzysta z kanalizacji).
- ⇒ 40% mieszkańców Powiatu Mławskiego korzysta z instalacji gazowej, jest to udział porównywalny do Powiatu Ciechanowskiego a jednocześnie niższy niż w kraju i w woj. mazowieckim (w obu tych jednostkach jest to średnio 53%).
- ⇒ Od 2015 roku stale rosną dochody i wydatki Powiatu Mławskiego, w tym dochody i wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W strukturze budżetu stale zwiększa się udział dochodów własnych (w tym np. podatku dochodowego), jednocześnie zmniejsza się udział dotacji celowych i subwencji oświatowej.

2.2 Wyniki badania wśród mieszkańców

Osoby, które wypełniły ankietę (ogółem 542 osoby, przy czym niektórzy odpowiedzieli na wybrane pytania) mieszkają na terenie wszystkich gmin z obszaru powiatu, a niemal połowa to osoby zamieszkałe w Mławie. Wśród ankietowanych wyraźnie przeważają kobiety, które stanowią ponad 70%. W pytaniach mieszkańcy byli proszeni o wskazanie tych odpowiedzi, które odzwierciedlają ich perspektywę, zatem odpowiedzi obrazują zjawiska społeczne, które mieszkańcy dostrzegają wokół siebie, a potrzeby identyfikują z perspektywy własnej miejscowości (sołectwa) lub gminy.

- Zdecydowana większość osób (75%) jest od zawsze związana z Powiatem, a to świadczy o wysokim kapitale społecznym wśród respondentów. Są to też osoby na ogół raczej dobrze oceniające swoją sytuację materialną (niemal połowa) lub oceniające ją ani dobrze, ani źle (ponad jedna trzecia). Dodatkowo, patrząc na strukturę płci można stwierdzić, że nieco bardziej w sprawy lokalnej społeczności angażują się kobiety (które częściej wypełniały ankietę).
- Respondenci w bardzo zróżnicowany sposób opisują Powiat Mławski, od opinii negatywnych (nudny, zaniedbany, zacofany, smutny) po opinie bardzo pozytywne (dobrze rozwinięty, miły i fajny, piękny). Bardzo często pojawiała się opinia, że jest „pełen kurników”, a przez to powietrze charakteryzuje się zanieczyszczonym zapachem. Ogólnie jakość życia w powiecie ocenia pozytywnie 47% osób uczestniczących w badaniu.
- Wśród czynników ważnych dla rozwoju Powiatu mieszkańcy wskazywali najczęściej działalność władz (55%), nieco rzadziej wskazywano na miejsca rekreacji i/lub ofertę kulturalną i sportową (53%), ścieżki rowerowe i chodniki (46%), pracę blisko domu (43%) oraz walory środowiska naturalnego i/lub czyste środowisko (42%). Wśród własnych odpowiedzi mieszkańcy często dodawali „czyste powietrze”.
- W jednym z pytań mieszkańcy wskazywali, które z podanych sytuacji występują w ich gminie (bliskim otoczeniu) a które w Powiecie Mławskim. W odniesieniu do gmin wskazywano najczęściej, że brakuje inicjatyw, oferty spędzania czasu dla młodzieży (62%), brakuje miejsc spotkań dla mieszkańców (59%), brakuje chodników i ścieżek rowerowych (52%), brakuje miejsc i oferty spędzania czasu dla rodzin z dziećmi (51%) oraz brakuje miejsc rekreacji (49%). W odniesieniu do powiatu wskazywano najczęściej, że jest niebezpiecznie (zdarzają się przestępstwa, bijatyki i kradzieże – 49%), jest duże zanieczyszczenie powietrza (48%), brakuje oferty spędzania czasu: oferty dla młodzieży (45%), miejsc dla mieszkańców (38%), miejsc i oferty dla rodzin z dziećmi oraz miejsc rekreacji (po 46%). Wśród odpowiedzi własnych podawano najczęściej, że jest zbyt dużo kurników (zarówno w odniesieniu do gmin jak i powiatu) oraz zanieczyszczenie powietrza, zarówno wynikające z działalności drobiarskiej jak i powstające wskutek opalania domów nieodpowiednim paliwem. W odniesieniu do gmin wskazywano na brak kanalizacji, internetu, braki w innej infrastrukturze drogowej.

- Najczęściej zauważane są dwa problemy społeczne: nadużywanie alkoholu (wskazane przez 45% ankietowanych), bieda, ubóstwo (41%), bezrobocie (39%), niepełnosprawność lub długotrwałą chorobę (36%) oraz niezaradność życiową (35%). Co piąta ankietowana osoba nie zna żadnej osoby lub rodziny, w której występowałaby którakolwiek z podanych dziesięciu sytuacji problemowych.
- Respondenci wskazywali także czy zauważają wśród członków rodziny lub w najbliższym otoczeniu konsekwencje pandemii Covid. 54% ankietowanych wskazało na problemy natury psychicznej (obawy o bezpieczeństwo, przyszłość, perspektywy życiowe itp.), 50% na problemy zdrowotne wynikające m.in. z braku ruchu, aktywności fizycznej; 48% problemy z pracą (np. utrata pracy, przestój, obniżenie zarobków) a 47% problemy z łączeniem własnej pracy zdalnej i zdalnej edukacji dzieci. W opinii 7% osób uczestniczących w badaniu nic się nie zmieniło. Wśród własnych odpowiedzi wskazywano najczęściej na utrudniony dostęp do lekarza czy służby zdrowia.
- Podstawowym źródłem informacji o działaniach władz Powiatu są dla badanych mieszkańców lokalna prasa / media (55%), znajomi i rodzina (41%), strona internetowa Starostwa (32%) i profil Facebook Starostwa (28%). 15% ankietowanych wskazało, że nie widzi takich informacji / ma małą wiedzę o tym, co się dzieje w Powiecie. Jednocześnie mieszkańcy na ogół nie mają poczucia wpływu na to, co dzieje się w Powiecie (37%), podobnie jak nie mają poczucia wpływu na działania w swojej gminie / mieście (39%), co czwarty nie ma wpływu na działalność w sołectwie. 30% ankietowanych ma poczucie, że ich głos i/lub działania są ważne i na ogół wpływają na otoczenie w gminie / mieście oraz w sołectwie, w odniesieniu do Powiatu uważa tak co piąty ankietowany, w odniesieniu do sołectwa jest to 14%. Poczucie wpływu na działania w Powiecie ma niespełna 10% respondentów, średnio po 20% w odniesieniu do miasta / gminy i sołectwa uważa, że ich głos jest ważny, ale raczej nie wpływa na otoczenie.
- Odpowiadając na pytania otwarte (wpisując własną odpowiedź) dotyczące potrzeb i oczekiwań respondenci wskazywali przede wszystkim na potrzebę stworzenia miejsc spotkań i oferty rekreacyjnej dla młodzieży, formułowano także potrzebę wsparcia dla młodych rodziców i rodzin z dziećmi. Ponownie podkreślano potrzebę aby zmniejszyć zanieczyszczenie powietrza (głównie wskazywano na wpływ kurników, ale odnoszono się także do ogrzewania domów niewłaściwym opałem). Wśród potrzeb inwestycyjnych najczęściej wymieniano na rozbudowę ścieżek rowerowych i chodników oraz doprowadzenie światłowodu, pojawiła się także kwestia niedostępnej komunikacji publicznej.

2.3 Analiza SWOT

Klasycznym narzędziem stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej jest zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych w ramach analizy SWOT. Nazwa SWOT to akronim słów z języka angielskiego i oznacza: S – Strengths (silne strony), W – Weaknesses (słabości, słabe strony),

O – Opportunities (możliwości, szanse), T – Threats (zagrożenia). Czynniki, zjawiska i procesy, które wpływają na skalę oraz tempo rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki samorządowej można podzielić na zewnętrzne (zmiany zachodzące w otoczeniu) i wewnętrzne. Analiza SWOT pozwala zebrać i usystematyzować informacje o potencjale rozwojowym Powiatu Mławskiego oraz o dostrzeganych barierach. Równocześnie analiza uwypukla pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia.

W ramach analizy SWOT zebrano najważniejsze silne i słabe strony Powiatu Mławskiego. Następnie zestawiono czynniki, które wpływają na Powiat z zewnątrz i mogą stanowić szanse lub zagrożenia. Wykorzystanie czynników pozytywnych i unikanie konsekwencji negatywnych zależy od działań podejmowanych przez społeczność lokalną i władze samorządowe. Aby działania te były skuteczne należy odpowiedzieć na pytanie „Co mamy?”, „Z czego powinniśmy korzystać?”, „Czego powinniśmy unikać?”. Poniżej zestawiono czynniki, które mogą mieć wpływ na rozwój Powiatu Mławskiego.

MOCNE STRONY (9):

- zasoby środowiska naturalnego (przyroda, cisza itp.),
- zalety środowiska przyrodniczego, w tym bliskość unikalnych obszarów,
- zmniejsza się skala problemów społecznych (liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej), w tym w perspektywie długoterminowej także bezrobocia,
- rozwija się przedsiębiorczość (w długiej perspektywie zwiększa się liczba rejestrowanych podmiotów gospodarczych),
- stale choć nieznacznie zwiększa się aktywność społeczna (rośnie liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców),
- jest dobrze rozwinięta infrastruktura wodociągowa,
- występuje potencjał surowcowy rolnictwa umożliwiający rozwój przemysłu spożywczego, mięsnego, mleczarskiego, przetwórstwa rolnego itp.,
- monitorowana jest realizacja przyjętych polityk rozwojowych,
- władze samorządowe Miasta, Gmin i Powiatu współpracują w działaniach na rzecz rozwoju Powiatu.

SŁABE STRONY (11)

- zanieczyszczenie powietrza nieprzyjemnym zapachem z kurników,
- wielowymiarowe niekorzystne tendencje demograficzne: wśród osób w wieku aktywności zawodowej wyraźnie przeważają mężczyźni, zmniejsza się liczba urodzeń, zwiększa saldo migracji,
- zmienia się struktura społeczna Powiatu i coraz więcej jest osób w wieku senioralnym,
- braki w instalacji technicznej, w tym kanalizacyjnej, światłowodowej, ścieżek rowerowych i chodników a także dróg i ich oświetlenia,
- niewystarczająca oferta rekreacyjna dla młodzieży,
- deficyty w zakresie infrastruktury dla rodzin (żłobki, miejsca rekreacji rodzinnej itp.),
- negatywny wizerunek: wielu mieszkańców ma niekorzystne skojarzenia z powiatem (zaniedbany, nudny etc.),
- nadużywanie alkoholu to najczęściej wskazywany przez mieszkańców problem społeczny,
- znaczna część mieszkańców uczestniczących w badaniu nie ma poczucia wpływu na lokalne otoczenie (zarówno w odniesieniu do Powiatu jak i gmin),

- brak dogodnych połączeń komunikacyjnych z większymi ośrodkami miejskimi w szczególności z aglomeracją warszawską,
- słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna, w tym niezagospodarowane ciek wodne.

SZANSE (8)

- dostępność środków unijnych w kolejnej perspektywie finansowej,
- poszukiwanie przez mieszkańców miast przestrzeni odpoczynku w czystym środowisku naturalnym (wiejskim),
- upowszechnienie się cyfrowych technologii, co jest tanim i skutecznym sposobem na wsparcie inicjatyw realizowanych lokalnie, np. dla rozwoju turystyki,
- lokalizacja tranzytowej trasy S7 na obszarze Powiatu i względnie bliskie położenie wobec aglomeracji warszawskiej,
- bliskie położenie lotniska (Modlin w odległości 100 km od Mławy),
- występowanie wód powierzchniowych umożliwiających zagospodarowanie szlaków wodnych,
- potencjał tradycji i kultury regionalnej dla kreowania produktów turystycznych,
- przykłady „dobrych praktyk” dotyczących zagospodarowania potencjału seniorów a także dostosowania usług i przestrzeni publicznej do zwiększającej się liczby osób starszych.

ZAGROŻENIA (5)

- niska opłacalność produkcji rolnej, która mogłaby stać się branżą rozwojową ze względu na rolniczy charakter powiatu,
- zbyt szybkie zmiany systemowe (np. reformy systemu edukacji lub emerytalnego), co destabilizuje działania instytucji na terenie powiatu i wpływa na oczekiwania mieszkańców,
- pandemia COVID-19 i jej społeczne skutki (obserwowane także na terenie Powiatu Mławskiego),
- położenie na obszarze woj. mazowieckiego, które jest specyficzne ze względu na „region stołeczny” (Warszawę wraz z otaczającymi ją powiatami),
- niewystarczające dotacje na realizację zadań rządowych.

Dodatkowym zagrożeniem jest występująca przez większość roku 2020 pandemia Covid-19. Zagrożenie wynika zarówno z destrukcyjnego wpływu na gospodarkę i szereg systemów państwa (służby zdrowia, edukacji) ale także jest odczuwalne poprzez wpływ na poszczególnych ludzi, ich zachowania społeczne i kondycję psychiczną wynikającą z nakładanych ograniczeń i trudności w codziennym życiu.

Wśród zidentyfikowanych czynników zestawionych w ramach analizy SWOT najwięcej jest w zakresie słabych stron, niemal tyle samo jest mocnych stron (9) i szans (8), najmniej liczną grupę stanowią zagrożenia (5). Przyjęta polityka rozwojowa powinna więc mieć charakter defesyfno-ofensywny, czyli priorytetem powinno być zmniejszenie liczby i /lub oddziaływania czynników stanowiących słabe strony Powiatu, należy także wykorzystywać mocne strony i szanse.

Należy zatem w pierwszej kolejności realizować działania przekładające się bezpośrednio na komfort życia mieszkańców, w tym zarówno te związane z infrastrukturą techniczną

(dostępem do kanalizacji, internetu, dogodnego transportu publicznego, rozbudową infrastruktury dla pieszych, rowerzystów i kierowców), jak i zapewniające przestrzeń aktywnego spędzania czasu wolnego, w tym większa liczba miejsc rekreacji i spędzania czasu wolnego dla młodzieży i rodzin oraz oferta dla tego rodzaju aktywności. Należy także podjąć „kwestię kurników” i wdrożyć lub zaplanować na najbliższy możliwy czas takie rozwiązania, które zmniejszą emisję fetoru do atmosfery. Ważne jest podjęcie działań w tym zakresie i poszukiwanie rozwiązań. Warto byłoby także wzmocnić rolę kobiet w lokalnej społeczności. Ogólnopolskie badania pokazują, że to kobiety w wieku aktywności zawodowej migrują z terenów wiejskich do miast, są bardziej przedsiębiorcze w poszukiwaniu lepszych możliwości życiowych. Zmniejszy się skala migracji, jeśli będą mogły realizować swoje aspiracje życiowe i zawodowe w miejscu pochodzenia. To zadanie z pewnością wykracza poza przyjęty w Strategii okres realizacji, niemniej – bez podjęcia działań w kierunku wsparcia przedsiębiorczych kobiet oraz lokalnych działaczek społecznych, to proces wyludniania się Powiatu będzie postępował. Aby przełamać negatywny wizerunek Powiatu (i wzmocnić pozytywny) należy podejmować działania ukierunkowane na większe upodmiotowienie mieszkańców w kontekście działalności wszystkich władz samorządowych a także na aktywizację społeczną i obywatelską oraz wspólne budowanie tożsamości i lokalnego patriotyzmu.

Wśród działań bazujących na mocnych stronach warto wykorzystać potencjał środowiska naturalnego w kontekście zarówno rolnictwa jak i turystyki (tu widać silne powiązanie z czynnikiem stanowiącym słabą stronę – czyli z zanieczyszczeniem powietrza wskutek działań przemysłu drobiarskiego). Wśród mocnych stron uwzględniono zmniejszającą się skalę problemów społecznych – to oznacza, że w większy nacisk w działaniach społecznych można (i należy) podejmować w ramach integracji budującej kapitał społeczny i profilaktyki zapobiegającej rozwijaniu się problemów, a nie tylko interwencji i rozwiązywania istniejących trudności życiowych osób i rodzin. Warto także podejmować (lub kontynuować i rozwijać współpracę) władz i instytucji różnych szczebli samorządowych działających na terenie Powiatu Mławskiego (w tym powiatu i gmin oraz instytucji na obu szczeblach), aby wzmocnić szanse osiągnięcia celów zawartych w niniejszej Strategii. Największą szansą do wykorzystania pozostaje dostępność środków unijnych w nadchodzącej perspektywie czasowej. Niezmiennie pozostają potencjały wynikające z tradycji (kultura, niewykorzystane zasoby wód) oraz położenia geograficznego.

Zidentyfikowane szanse rozwojowe mogą jednocześnie być zagrożeniem jeśli pozostaną niewykorzystane. Wówczas potrzeby i popyt zostaną zaspokojone w tych gminach i powiatach, które szybciej zareagują na potrzeby rynku turystyki i rekreacji, i które będą potrafiły skuteczniej przyciągać zarówno turystów jak i mieszkańców do korzystania z lokalnej oferty usługowej. Zagrożeniem jest także wpływ decyzji politycznych podejmowanych na poziomie centralnym na zakres zadań i finanse samorządów, co może utrudniać planowanie i finansowanie działań lokalnych.

3. Założenia rozwojowe

3.1 Wizja i misja

Wizja rozwoju Powiatu Mławskiego jest obrazem jego stanu w przyszłości a jednocześnie stanowi opis oczekiwań mieszkańców i władz samorządowych. W oparciu o przeprowadzoną diagnozę, a także przy uwzględnieniu wyzwań stojących przed Powiatem jako jednostką samorządową, sformułowano wizję Powiatu w 2027 roku, i jest to:

Powiat Mławski w 2027 roku jest dobrym miejscem do życia. Czyste środowisko naturalne i rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniają wygodę dla gospodarstw domowych oraz komfort i bezpieczeństwo korzystania z przestrzeni publicznej. Dostępna jest szeroka oferta dedykowana młodzieży oraz seniorom, dotycząca spędzania czasu wolnego z pożytkiem dla społeczności lokalnej. Dla rodzin dostępne są usługi wspierające w opiece nad dziećmi. Rośnie zaangażowanie w sprawy lokalne wśród ludzi młodych, stale zwiększa się przedsiębiorczość kobiet oraz ich udział w zarządzaniu i kształtowaniu lokalnych polityk. Powiat Mławski w 2027 jest atrakcyjnym miejscem do życia, otwartym na zmiany i promującym aktywność swoich mieszkańców. Powiat Mławski to Mała Ojczyzna wyzwalająca wśród mieszkańców poczucie lokalnego patriotyzmu, którego wyrazem jest duma z bycia mieszkańcem Ziemi Mławskiej.

Misją Powiatu jako wspólnoty mieszkańców jest współpraca interesariuszy (czyli instytucji, organizacji społecznych, przedsiębiorców i społeczności lokalnej) w działaniach na rzecz stworzenia dobrych warunków do życia, pracy, aktywności społecznej i obywatelskiej wszystkich mieszkańców. Misja kształtuje sposób działania niezbędny dla osiągnięcia przyjętych celów, dzięki którym zawarta w Strategii wizja może stać się rzeczywistością. Realizatorem działań określonych w Strategii jest cała społeczność lokalna, w tym przedstawiciele władz i urzędnicy, pracownicy placówek i instytucji powiatowych działających na terenie Powiatu, członkowie organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, przedsiębiorcy i mieszkańcy.

Określone w Strategii cele wynikają z określonej wizji Powiatu w 2027 roku. Realizacja zadań prowadząca do osiągnięcia celów, szczególnie tych związanych z podniesieniem technicznych i społecznych warunków życia na terenie powiatu, doprowadzi do osiągnięcia pożądanego stanu określonego w wizji. Wskazane cele i przypisane do nich działania nie są bowiem tylko listą życzeń, ale od momentu zatwierdzenia staną się podstawą pracy osób zarządzających i kierujących usługami publicznymi, a Strategia Rozwoju Powiatu Mławskiego będzie dokumentem rokrocznie ustalającym hierarchię ważności zadań.

3.2 Obszary rozwoju, cele i działania

Przyjęte obszary i kierunki działań są spójne ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku „Innowacyjne Mazowsze”. W Strategii Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2021-2027 przyjęto pięć obszarów:

1. Społeczeństwo – Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, zwiększenie mobilności zawodowej i przestrzennej mieszkańców. Wyrównywanie szans edukacyjnych. Wzmocnienie potencjału lokalnego rynku pracy. Wspieranie rodzin w opiece nad dziećmi. Dostosowanie usług publicznych do sytuacji demograficznej i wykorzystanie społecznego potencjału seniorów. Integracja społeczna, zmniejszanie skali problemów społecznych i zapobieganie ich powiększania się, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
2. Rolnictwo, Przemysł, Gospodarka – Wspieranie tworzenia i rozwoju przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych oraz przedsiębiorczości mieszkańców. Tworzenie warunków przyjaznych dla inwestorów i przedsiębiorców. Rozwój w obszarze rolno-spożywczym. Wykorzystanie i wzmacnianie specjalizacji regionalnych. Wzmacnianie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich. Zwiększenie dostępu do szerokopasmowego internetu i e-usług.
3. Przestrzeń i Transport - Zwiększenie dostępności komunikacyjnej, poprawa jakości usług w transporcie publicznym. Spójność regionu, zmniejszanie różnic pomiędzy gminami poprzez wsparcie obszarów najłabszych.
4. Środowisko i Energetyka – Wykorzystywanie i rozwój eko-innowacji. Produkcja energii ze źródeł odnawialnych. Przywrócenie czystego środowiska naturalnego i zachowanie wysokich walorów obszarów przyrodniczych. Poprawa jakości wód, odzysk/unieszkodliwianie odpadów, odnowa terenów skażonych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń
5. Kultura, Dziedzictwo, Turystyka - Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu. Wspieranie rozwoju sektora kreatywnego. Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej. Upowszechnianie kultury i twórczości.

Do każdego z podanych obszarów przypisano cele strategiczne. Do celów przyporządkowano Zadania, które pozwolą te cele osiągnąć. Zadania składają się z konkretnych Działań, które należy traktować jako przykładowy katalog, który nie wyczerpuje i nie zamyka możliwości a jest jedynie zestawem przykładowych możliwości, które można wykorzystać. Do każdego z Zadań przypisano także podmioty współpracujące, bowiem tylko poprzez współpracę uda się zaangażować odpowiednie zasoby i wykorzystać potencjały różnych interesariuszy na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców Powiatu. Szczegółowe zestawienie przedstawiają tabele poniżej.

1. Społeczeństwo

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo

Cel 1. Aktywni społecznie mieszkańcy

Cel 2. Bogata oferta sportowa, rekreacyjna i kulturalna

Cel 3. Dobrze funkcjonująca rodzina i system pieczy zastępczej

Cel 4. Skuteczna pomoc psychologiczna i psychiatryczna

Cel 5. Dobra jakość życia osób z niepełnosprawnością

Cel 6. Wysoki poziom usług edukacyjnych

Cel 7. Skuteczna prewencja zagrożeń

Tabela 2 Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo - Zadania i działania

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
1. Aktywni społecznie mieszkańcy	1.1 Wsparcie rozwoju działalności organizacji pozarządowych	1. Wspieranie organizacji pozarządowych w realizowaniu zadań publicznych poprzez ich dofinansowanie. 2. Zwiększenie puli środków na realizację Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi a także zarezerwowanie środków na (a) wsparcie organizacji, które będą wspierały aktywność lokalnych liderów oraz (b) mikrogranty na działania animacji społecznej w społeczności lokalnej. 3. Poszukiwanie i wdrożenie dobrych praktyk z zakresu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi. Przeprowadzenie wizyt studyjnych dla pracowników starostwa rozwijających kompetencje współpracy z NGO.	Wszystkie samorządy gminne --	Wydział Edukacji i Zdrowia
	1.2 Wspieranie aktywności mieszkańców	1. Upowszechniające informacje o działalności organizacji i instytucji dostępnych dla mieszkańców. 2. Promowanie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców i grup nieformalnych działających na terenie	Organizacje pozarządowe	

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
		powiatu, w tym szczególnie lokalnych liderów i aktywnych kobiet. 3. Pobudzanie aktywności fizycznej wśród mieszkańców ze wszystkich grup wiekowych. 4. Wspieranie inicjatyw aktywności międzypokoleniowej (łączącej młodzież i seniorów we wspólnych działaniach społecznych lub obywatelskich).	-- Wydział Edukacji i Zdrowia	
	1.3 Wzmocnienie roli kobiet w działaniach lokalnych podmiotów	1. Wspieranie aktywności organizacji pozarządowych kierowanych przez kobiety i/ lub kierujących działania do kobiet, w tym ukierunkowanych na równouprawnienie. 2. Upowszechnianie zasady parytetu w instytucjach publicznych, w tym powierzania kobietom stanowisk kierowniczych. 3. Wspieranie i promowanie kobiet przedsiębiorczych (liderki działających w biznesie lub na rzecz społeczności lokalnych). Podejmowanie innych działań ukierunkowanych na wzmocnienie roli kobiet w życiu społecznym Powiatu. 4. Wsparcie działalności Kół Gospodyń Wiejskich na terenie Powiatu Mławskiego.	Organizacje pozarządowe oraz instytucje publiczne działające na terenie Powiatu	Wydział Edukacji i Zdrowia
	1.4 Przeciwdziałanie nadużywaniu alkoholu i substancji psychoaktywnych	1. Prowadzenie działań informacyjnych dla osób nadużywających alkoholu oraz członków ich rodzin w zakresie uzależnień jak i działań pomagających osobie uzależnionej i współuzależnionej. 2. Prowadzenie grup wsparcia dla osób współuzależnionych, budowanie dla nich sieci wsparcia w środowisku.	Szkoły, jednostki organizacyjne pomocy społecznej (PCPR i M/GOPS-y), organizacje	Wydział Edukacji i Zdrowia

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
		3. Przełamywanie tabu i izolacji rodzin z problemem alkoholowym. 4. Prowadzenie działań edukacyjnych adresowanych do młodzieży z zakresu profilaktyki uzależnień ale także kultury spożywania substancji psychoaktywnych	społeczne prowadzące zajęcia dla młodzieży	
2. Bogata oferta sportowa, rekreacyjna i kulturalna	2.1 Propagowanie i popularyzacja sportu jako zdrowego stylu życia i rekreacji	1. Turnieje i ligi amatorskie w kilkunastu dyscyplinach sportowych (również dla szkół). 2. Udostępnianie obiektu dla postronnych użytkowników celem spontanicznej aktywności fizycznej. 3. Współpraca z lokalnymi klubami sportowymi celem podnoszenia poziomu sportowego dzieci i młodzieży w ramach rywalizacji mistrzowskiej, 4. Popularyzacja sportu poprzez organizację imprez o charakterze mistrzowskim.	samorządy gminne	Mławska Hala Sportowa
	2.2 Działania sportowe dla wszystkich grup społecznych w tym seniorów i osób niepełnosprawnych	1. Realizowanie programu dla osób niepełnosprawnych „Mławski Olimpijczyk” 2. Dzień Aktywnego Seniora, utworzenie sekcji sportowej dla seniorów „Zdrowy Senior”. 3. Organizacja imprez i działań sprzyjających społecznej integracji.	samorządy gminne	Mławska Hala Sportowa
	2.3 Rozbudowa infrastruktury sportowej	1. Budowa ściany wspinaczkowej w obiekcie Mławskiej Hali Sportowej 2. Urządzenie terenów sportowych przy Zespole Placówek Oświatowych w Szreńsku przy ul. Budzyn 12	Gmina Szreńsk	Mławska Hala Sportowa
3. Dobrze funkcjonująca rodzina i system pieczy zastępczej	3. 1 Poprawa jakości opieki i wychowania w rodzinach oraz w instytucjach	1. Zapewnienie wsparcia ze strony odpowiedniej liczby koordynatorów pieczy zastępczej. 2. Praca z rodzicami oraz dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej w celu podniesienia ich kompetencji	Miejski/ Gminne Ośrodki	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
	wspierających dzieci i młodzież, a także wzmacnianie kompetencji rodziców oraz prawnych opiekunów w zakresie należytej opieki i wychowania dzieci.	wychowawczych oraz wsparcia powrotu małoletnich do rodziny biologicznej. 3. Wspieranie kadry specjalistów zajmujących się problemem przemocy w rodzinie oraz interwencją kryzysową m.in. poprzez badanie i zaspokajanie potrzeb szkoleniowych, zapewnienie superwizji oraz możliwości konsultowania szczególnie trudnych przypadków.	Pomocy Społecznej	
	3.2 Profesjonalizacja działań instytucji i organizacji lokalnych w ramach systemu wsparcia rodziny oraz podniesienie standardów funkcjonowania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w powiecie.	1. Kreowanie warunków do powstawania i funkcjonowania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych poprzez pozyskiwanie, szkolenie oraz kwalifikowanie kandydatów do pełnienia tych funkcji. 2. Organizowanie systemu wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, obejmującego w szczególności poradnictwo specjalistyczne, grupy wsparcia, pomoc ze strony wolontariuszy i rodzin pomocowych. 3. Rozwój i profesjonalizacja instytucjonalnych form pieczy zastępczej. 4. Promocja rodzicielstwa zastępczego poprzez akcje informacyjne oraz wydarzenia organizowane na terenie powiatu.	Miejski/ Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
	3.3 Zmniejszenie częstości występowania przemocy i kryzysów w rodzinie oraz zwiększanie szans	Organizacja zajęć edukacyjnych dla rodziców i opiekunów, dotyczących m.in. rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, konstruktywnego porozumiewania się z dziećmi, rozpoznawania, kontrolowania i wyrażania	Miejski/ Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
	życiowych dzieci i młodzieży.	uczuć własnych oraz uczuć dzieci, umiejętnego stosowania nagród i kar itp.		
4. Skuteczna pomoc psychologiczna i psychiatryczna	4.1 Rozwijanie oferty i jakości usług w zakresie interwencji kryzysowej i poradnictwa specjalistycznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa dostępności poprzez zwiększenie zatrudnienia specjalistów świadczących interwencję kryzysową. 2. Rozbudowa infrastruktury technicznej (dojazd do ośrodka interwencji kryzysowej, parking dla klientów, liczba gabinetów terapeutycznych, gabinet do terapii i warsztatów grupowych, sala konferencyjna do prowadzenia szkoleń dla grup zawodowych i prowadzenia grup wsparcia, grup samopomocowych, środek komunikacji do podejmowania interwencji kryzysowej w terenie. 3. Utworzenie telefonu zaufania dla osób w kryzysie. 	(do ustalenia w trakcie konsultacji)	Zespół Ośrodków Wsparcia w Mławie
	4.2 Zwiększenie dostępności usług w zakresie opieki psychiatrycznej i psychologicznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie osób w kryzysie psychicznym oraz chorujących psychicznie poprzez zapewnienie lepszej informacji o oferowanych formach wsparcia oraz zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy. 2. Prowadzenie szeroko pojętej promocji, edukacji dotyczącej kryzysu, zdrowia psychicznego i przemocy oraz kampanie ukierunkowane na przełamywanie stereotypów związanych z chorobami psychicznymi. 3. Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży oraz wsparcia ich rodziców. 		Zespół Ośrodków Wsparcia w Mławie
	4.3 Zmniejszenie psychicznych skutków pandemii Covid-19	Dostosowanie oferty wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego do potrzeb wynikających z pandemii, w tym szczególnie pomocy adresowanej do młodzieży. Zwiększenie dostępności psychologów i psychiatrów		

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
		dla osób poszukujących pomocy w związku z psychicznymi trudnościami, których doświadczają wskutek pandemii.		
	4.4 Modernizacja Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozszerzenie usług psychologicznych, logopedycznych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z dysfunkcjami w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. 2. Prowadzenie terapii Integracji Sensorycznej dla dzieci nie objętych terapią w szkole. 3. Prowadzenie wyjazdowych zajęć warsztatowych dla dzieci/młodzieży. 4. Prowadzenie doraźnych konsultacji. 5. Prowadzenie interwencji kryzysowych na terenie domu dziecka, szkoły/placówki oraz w systemie stacjonarnym w Poradni. 6. Prowadzenie zajęć grupowych dla dzieci i młodzieży o różnej specjalności. 7. Utworzenie specjalistycznej poradni dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwojowymi oraz niepełnosprawnych. 8. Pozyskiwanie środków na rehabilitację i terapię osób niepełnosprawnych, starszych. 9. Podnoszenie i wspieranie samodzielności w zakresie jakości życia osób wymagających specjalistycznej pomocy rehabilitacyjno-terapeutycznej w formie np. dziennego ośrodka rehabilitacyjno-terapeutycznego. 	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	
5. Dobra jakość życia osób z niepełnosprawnością	5.1 Zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnością do edukacji, rynku pracy,	1. Realizacja działań mających na celu integrację osób niepełnosprawnych, ich opiekunów i rodzin ze środowiskiem lokalnym poprzez organizację	Miejski/ Gminne Ośrodki	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
	mieszkalnictwa oraz innych form integracji i aktywności społecznej.	<p>i dofinansowanie wydarzeń o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, rekreacyjnym i turystycznym.</p> <p>2. Podejmowanie działań na rzecz aktywnej integracji społecznej, zawodowej, zdrowotnej i edukacyjnej osób z niepełnosprawnością, w tym m.in. organizacja spotkań z doradcą zawodowym, pracodawcami, specjalistami w zakresie medycyny, psychologami i terapeutami.</p>	Pomocy Społecznej	
	5.2 Zwiększenie dostępu do rehabilitacji i usług rehabilitacyjnych.	<p>1. Udzielanie dofinansowania do likwidacji barier funkcjonalnych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych, zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych, a także usług rehabilitacyjnych.</p> <p>2. Ułatwianie osobom niepełnosprawnym udziału w turnusach rehabilitacyjnych.</p> <p>3. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych</p> <p>4. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze osób z niepełnosprawnością.</p> <p>5. Poprawa opieki medycznej dla osób z niepełnosprawnością.</p> <p>6. Wsparcie rozwoju działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Mławie.</p> <p>7. Doksztalcanie kadr pomocy społecznej, pracowników instytucji i wolontariuszy z zakresu metod wspierania osób z niepełnosprawnością.</p>	Środowiskowy Dom Samopomocy w Mławie	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
	5.3 Likwidacja barier architektonicznych, komunikacyjnych, transportowych i społecznych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przystosowanie funkcjonowania instytucji użyteczności publicznej do potrzeb i ograniczeń osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności w szczególności poprzez zaopatrzenie budynków w oznakowanie i urządzenia ułatwiające osobom niepełnosprawnym komunikację, a także zapewnienie odpowiedniej obsady stanowisk przez pracowników posługujących się językiem migowym. 2. Likwidacja barier architektonicznych i transportowych (budowa miejsc parkingowych, podjazdów, przejść dla pieszych, zakup środków transportu przystosowanych do przewozu osób z niepełnosprawnością itp.). 3. Pomoc i wsparcie w rozwiązywaniu problemów osób z niepełnosprawnością i ich rodzin (informacja i poradnictwo). 4. Podnoszenie świadomości osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w kwestii przysługujących im praw i uprawnień. 5. Udostępnienie budynku Komendy Powiatowej Policji w Mławie dla interesantów - osób niepełnosprawnych ruchowo. 	Środowiskowy Dom Samopomocy w Mławie	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
	5.4 Dostosowywanie oferty edukacyjnej do potrzeb dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Umożliwienie pobierania nauki we wszystkich szkołach prowadzonych przez powiat mławski dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami. Opieka nad uczniami niepełnosprawnymi oraz szczególnie uzdolnionymi. 2. Zapewnianie wczesnego rozpoznawania deficytów u dzieci, kierowanie na badanie i wydawanie orzeczeń 		Wydział Edukacji i Zdrowia

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
		o potrzebie kształcenia specjalnego. Prowadzenie działań informacyjnych w zakresie wspierania i kształcenia dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. 3. Zapewnienie warunków umożliwiających stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym. Umożliwianie dzieciom i młodzieży objętych kształceniem specjalnym nabywania umiejętności przydatnych w codziennej egzystencji oraz objęcie ich zajęciami specjalistycznymi zgodnie z niepełnosprawnością. Rozwijanie współpracy szkół zawodowych z pracodawcami.		
	5.5 Tworzenie systemu środowiskowego wsparcia	1. Zagwarantowanie osobom z niepełnosprawnością prawa do reprezentacji własnego środowiska, edukacja społeczna oraz przełamywanie barier społecznych związanych z niepełnosprawnością. 2. Kształtowanie wśród społeczeństwa postaw i zachowań sprzyjających integracji oraz stwarzanie warunków do pełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym. 3. Promocja zatrudnienia osób z niepełnosprawnością. 4. Współpraca z lokalnymi partnerami rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej w/w osób. 5. Budowa, wyposażenie i oddanie do użytku Centrum Opiekuńczo-Mieszkalnego.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Mławie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Wydział Edukacji i Zdrowia
	5.6 Poprawa dostępności i jakości usług	1. Zakup samochodu do przewozu uczniów, środki współfinansowane z PFRON w ramach programu „Wyrównanie różnic między regionami”.	Specjalny Ośrodek Szkolno-	

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
	specjalistycznej placówki edukacyjnej	2. Stworzenie nowego placu zabaw dla dzieci z niepełnosprawnością ruchową. 3. Zaadoptowanie wjazdu na parking dla autobusów przywożących dzieci do szkoły by zwiększyć bezpieczeństwo dzieci. 4. Zagrodzenie wjazdu od ulicy Słowackiego 16 do SOSW.	Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Mławie	
6. Wysoki poziom usług edukacyjnych	6.1 Podnoszenie jakości oferty edukacyjnej	2. Rozszerzenie oferty szkół w zakresie nauki języków obcych. Możliwość nauki kilku języków z wykorzystaniem interaktywnych metod nauczania ora pogłębianie znajomości języków poprzez nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów międzynarodowych dzieci i młodzieży.	Zespół Szkół nr 2, Zespół Szkół nr 3, Liceum Ogólnokształcące im. S. Wyspiańskiego w Mławie	
	6.2 Rozwój oferty w zakresie szkolnictwa ogólnokształcącego	1. Stworzenie systemu wspierania młodzieży oraz nauczycieli w równym dostępie do oferty edukacyjnej, czyli wyrównywania szans edukacyjnych 2. Stworzenie warunków dostępu do nowych technologii w procesie kształcenia ponadgimnazjalnego i ponadpodstawowego. 3. Stworzenie warunków do powszechnego i taniego dostępu do oświaty na szczeblu ponadgimnazjalnym i ponadpodstawowym zgodnie z zainteresowaniami i zdolnościami młodzieży. 4. Stworzenie nowoczesnej szkolnej sieci bezprzewodowej, która powinna ułatwić dostęp do sieci Internet w całym budynku szkoły i oferować taką	Liceum Ogólnokształcące im. S. Wyspiańskiego w Mławie	

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
		przepustowość, aby wszyscy mieli swobodny dostęp do usług świadczonych za pomocą sieci.		
	6.3 Podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej	<p>1. Diagnozowanie, opracowanie i prowadzenie kursów doskonalących dla nauczycieli w zakresie metodyki przedmiotów zawodowych i ogólnokształcących, w tym</p> <p>(a) Organizowanie konferencji, kursów doskonalących, warsztatów dla nauczycieli i kadry kierowniczej,</p> <p>(b) Prowadzenie doradztwa w miejscu pracy nauczycieli: rad szkoleniowych, gminnych konferencji metodycznych,</p> <p>(c) Praca z uczniem zdolnym (m. in. udział w konkursach, w projektach edukacyjnych, organizacja warsztatów przedmiotowo-metodycznych dla uczniów i ich opiekunów), (d) Aplikowanie o środki zewnętrzne na szkolenia dla nauczycieli i udział w szkoleniach dofinansowanych ze środków unijnych.</p> <p>2. Rozszerzanie usług edukacyjnych w celu uzyskania dodatkowych kwalifikacji, w tym opracowanie i realizacja programu kształcenia nauczycieli na studiach podyplomowych przy współpracy uczelni wyższej.</p> <p>3. Kształcenie umiejętności w zakresie ICT (innovacyjnych technik komunikacyjnych i informacyjnych) poprzez m. in. prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia, wykorzystanie platformy Moodle, opracowanie i realizację kursów doskonalących dla nauczycieli na platformie edukacyjnej.</p> <p>4. Doskonalenie nauczycieli zgodnie z potrzebami wynikającymi z bieżącej pracy szkół i placówek oświatowych.</p>	Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli	

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
	6.4 Rozwój Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja bazy Ośrodka i wyposażenia, w tym zakup pomocy dydaktycznych oraz stworzenie bazy pomocy naukowych w oparciu o środki zewnętrzne. 2. Promocja Ośrodka (wydawanie publikacji, współpraca z JST i placówkami oświatowymi itp.). 3. Wspomaganie nauczycieli w pracy zdalnej poprzez opracowanie szkoleń nt. aplikacji programów, komunikatorów w pracy nauczyciela oraz opracowanie narzędzi do pracy zdalnej. 	Powiatowy Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli	
	6.5 Poprawa infrastruktury technicznej Bursy szkolnej w Mławie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kapitałny remont dachu na całości budynku. 2. Wymiana instalacji elektrycznej w budynku. 3. Wymiana kostki brukowej na parkingu przed głównym wejściem do placówki. 	Bursa Szkolna w Mławie	
	6.6 Poprawa infrastruktury placówek edukacyjnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnianie warunków działania szkoły i placówki oświatowej, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki. 2. Dostosowanie bazy lokalowej i doposażania pod kątem osób niepełnosprawnych. 3. Doposażanie placówek edukacyjnych w sprzęt i pomoce dydaktyczne niezbędne do kształcenia kompetencji kluczowych. 4. Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego przy Zespole Szkół nr 1 i Zespole Szkół nr 2 w Mławie oraz budowę wielofunkcyjnego boiska sportowego przy Zespole Szkół nr 4 w Mławie, budowa Sali gimnastycznej przy Zespole Szkół nr 4 w Mławie. 5. Budowa windy dla osób niepełnosprawnych przy I Liceum Ogólnokształcącym im. Stanisława Wyspiańskiego 	Wszystkie placówki edukacyjne na terenie Powiatu	

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
		w Mławie. Budowa wind w innych budynkach publicznych (jak np. urząd Starostwa, bursa, poradnia psychologiczno-pedagogiczna etc.)		
7. Skuteczna prewencja zagrożeń	Realizacja działań podnoszących świadomość i podnoszących bezpieczeństwo mieszkańców, szczególnie osób najbardziej zagrożonych przestępstwem (dzieci i seniorów)	<p>1. Poprawa bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego na terenie pow. mławskiego poprzez zakup elementów odblaskowych tj. opasek, zawieszek, kamizelek celem ich wykorzystania podczas kontroli drogowych oraz spotkań profilaktycznych, realizowanych przez funkcjonariuszy KPP w Mławie.</p> <p>2. Realizacja planów i programów profilaktycznych służące poprawie bezpieczeństwa uczniów, w tym zapewnienie środków na realizację programów/ planów profilaktycznych dotyczących bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów; zakup kamizelek odblaskowych dla uczniów klas pierwszych szkół podstawowych na terenie pow. mławskiego; zapewnienie środków na realizację programów i planów profilaktycznych zapobiegających zjawiskom hejtu, stalkingu, przemocy rówieśniczej, używania środków odurzających.</p> <p>3. Poprawa bezpieczeństwa seniorów na terenie Powiatu Mławskiego, w tym szkolenia z udziałem specjalistów na temat zagrożeń w cyberprzestrzeni, szkolenia dotyczące bezpieczeństwa seniorów – „Jak nie stać się ofiarą przestępstwa” oraz szkolenia dotyczące bezpieczeństwa seniorów w ruchu drogowym, realizowane we współpracy z WORD Oddział Terenowy w Mławie.</p>	Komenda Powiatowa Policji w Mławie oraz Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mławie	

Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
		4. Prowadzenie działań z zakresu „Prewencji społecznej” zmierzających do podnoszenia poziomu świadomości społeczeństwa o występujących zagrożeniach pożarowych i innych miejscowych oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom, a także na temat zasad udzielania pomocy osobom poszkodowanym poprzez zajęcia edukacyjne w szkołach, współpracę z lokalnymi mediami, organizację akcji informacyjnych podczas pikników i imprez kulturalnych organizowanych na obszarze powiatu.		

2. Rolnictwo, Przemysł, Gospodarka

Obszar strategiczny 2. Rolnictwo, Przemysł, Gospodarka

Cel 1. Zrównoważony rozwój gospodarczy

Cel 2. Dobre warunki do działalności gospodarczej

Cel 3. Miejsca pracy dla wszystkich mieszkańców

Cel 4. Edukacja zawodowa odpowiednia do potrzeb rynku pracy

Tabela 3 Obszar strategiczny 2. Rolnictwo, Przemysł, Gospodarka – Zadania i Działania

Obszar strategiczny 2. Rolnictwo, Przemysł, Gospodarka				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
1. Zrównoważony rozwój gospodarczy	1.1 Tworzenie warunków dla rozwoju aktywności gospodarczej na terenie Powiatu	1. Działanie na rzecz wszechstronnej promocji walorów gospodarczych powiatu, poprzez organizowanie wszelkiego rodzaju imprez promocyjnych dla podmiotów gospodarczych oraz potencjalnych inwestorów.	Podmioty prywatne / przedstawiciele biznesu	

Obszar strategiczny 2. Rolnictwo, Przemysł, Gospodarka				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
		<p>2. Wspieranie i rozwój specjalistycznej produkcji (grup producenckich)</p> <p>3. Tworzenie przyjaznych warunków dla powstania nowych innowacyjnych podmiotów gospodarczych (w tym z takich dziedzin jak np. cyfrowe technologie czy przemysł kreatywny).</p> <p>4. Promowanie gospodarki lokalnej.</p>		
	1.2 Wykorzystanie funduszy UE do wsparcia rozwoju przedsiębiorczości	<p>1. Organizowanie szkoleń dla pracodawców i osób samozatrudnionych w zakresie korzystania z funduszy UE i zasad partnerstwa publiczno-prywatnego.</p> <p>2. Wspieranie MŚP w pozyskiwaniu dotacji i organizacji montażu finansowych opartych o PPP.</p>	Podmioty prywatne / przedstawiciele biznesu	
2. Dobre warunki do działalności gospodarczej	2. 1 Zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług	Poprawa dostępności teleinformatycznej poprzez zwiększenie dostępu do szerokopasmowego Internetu i e-usług.	Wszystkie samorządy gminne z terenu Powiatu Mławskiego	
	2.2 Zagospodarowanie potencjału seniorów w tym poprzez rozwój usług adresowanych do tej grupy społecznej	<p>1. Upowszechnianie wiedzy w zakresie dynamiki i przewidywanych skutków zmian demograficznych ukierunkowane na dostosowanie gospodarki (usług), architektury i technologii do odbiorców w wieku senioralnym.</p> <p>2. Podniesienie wiedzy przedsiębiorców i działaczy społecznych w zakresie potencjału „srebrnej gospodarki”.</p> <p>3. Rozwój usług społecznych dla seniorów, zarówno tych świadczonych w społeczności lokalnej, jak i usług instytucji pomocy społecznej, w tym m. in. w zakresie oferty zajęć</p>	Organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne pomocy społecznej (ROPS oraz M/GOPS-y)	

Obszar strategiczny 2. Rolnictwo, Przemysł, Gospodarka				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
		kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych realizowanych w instytucjach publicznych.		
	2.3 Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju rolnictwa na terenie powiatu mławskiego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powołanie na terenie powiatu samorządowej agencji wspierającej rozwój rolnictwa na terenie powiatu 2. Utworzenie powiatowej giełdy rolno-spożywczej (np. na targowisku w Strzegowie) 	Podmioty prywatne / przedstawiciele biznesu	
3. Miejsca pracy dla wszystkich mieszkańców	3.1 Poszerzanie oferty rynku pracy aby zapewnić mieszkańcom miejsca pracy w różnych sektorach i branżach	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego generującego miejsca pracy, w tym m. in. poprzez udział i/lub organizację targów, wystaw i konferencji promujących walory gospodarcze Powiatu, poszerzone o typowe targi gospodarcze organizowane w powiecie oraz poza jego granicami. 2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oparta na potrzebach lokalnego rynku pracy. 3. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości w Powiecie m.in. poprzez tworzenie punktów wspierających przedsiębiorczość. 	Powiatowy Urząd Pracy w Mławie	
	3.2 Promocja i wsparcie rozwoju ekonomii społecznej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie działających podmiotów ekonomii społecznej oraz tworzenia nowych. 2. Budowanie współpracy pomiędzy PES a samorządem, upowszechnianie produktów i usług oferowanych przez PES. 3. Upowszechnianie informacji o PES jako miejscach pracy dla osób długotrwale bezrobotnych. 	Organizacje pozarządowe, Ośrodek Wsparcia Rozwoju Ekonomii Społecznej, Regionalny Ośrodek	

Obszar strategiczny 2. Rolnictwo, Przemysł, Gospodarka				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
			Polityki Społecznej	
4. Edukacja zawodowa odpowiednia do potrzeb rynku pracy	4.1 Rozwój oferty w zakresie edukacji zawodowej	<p>1. Zwiększenie udziału pracodawców w procesie zdobywania wykształcenia na poziomie zawodowym i technicznym przez przyszłych potencjalnych pracowników tak, by do programu nauczania włączone zostały elementy praktycznych umiejętności zawodowych, zgodnych z realiami pracy. Inicjowanie spotkań pomiędzy przedsiębiorcami a szkołami w celu zacieśnienia współpracy w tym zakresie.</p> <p>2. Organizacja na poziomie powiatu nowych form kształcenia dorosłych dla skutecznego przekwalifikowania zawodowego zgodnego z potrzebami lokalnego rynku pracy.</p>	Powiatowy Urząd Pracy w Mławie	Wydział Edukacji i Zdrowia
	4.2 Dostosowanie systemów kształcenia do potrzeb rynku pracy zgodnie z wymogami nowoczesnej gospodarki	<p>1. Utworzenie nowego kierunku na poziomie technikum – technik spedytor.</p> <p>2. Utworzenie nowego kierunku na poziomie technikum – technik fryzjer.</p> <p>3. Dostosowanie innych kierunków kształcenia zawodowego do wymogów rynku pracy.</p>	Zespół Szkół nr 2 oraz Zespół Szkół nr 3	Wydział Edukacji i Zdrowia
	4.3 Działania wspierające uczenie się przez całe życie i przekwalifikowanie dorosłych	Umożliwienie uzupełniania przez osoby dorosłe wykształcenia ogólnego, zdobywania lub zmiany kwalifikacji zawodowych.	Powiatowy Urząd Pracy w Mławie oraz placówki z ofertą edukacyjną dla osób dorosłych	Wydział Edukacji i Zdrowia
	4.4 Modernizacja infrastruktury służącej	1. Modernizacja bazy dydaktycznej i zasobów edukacyjnych odpowiadających wymogom podstawy programowej kształcenia ogólnego i kształcenia w zawodach w tym,	Wszystkie placówki edukacyjne	Wydział Edukacji i Zdrowia

Obszar strategiczny 2. Rolnictwo, Przemysł, Gospodarka				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
	szkolnictwu zawodowemu	doposażanie sal lekcyjnych, pracowni, bibliotek aby spełniały potrzeby i oczekiwania nowoczesnie zorganizowanego procesu kształcenia. 2. Wyposażenie pracowni kształcenia ogólnego i zawodowego w sprzęt komputerowy oraz multimedialny.	działające na terenie Powiatu	

3. Przestrzeń i Transport

Obszar strategiczny 3. Przestrzeń i Transport

Cel 1. Dogodny transport publiczny

Cel 2. Bezpieczeństwo dla niechronionych uczestników ruchu drogowego

Cel 3. Dostępna infrastruktura rekreacyjna

Cel 4. Przyjazna i estetyczna przestrzeń publiczna

Tabela 4 Obszar strategiczny 3. Przestrzeń i Transport – Zadania i Działania

Obszar strategiczny 3. Przestrzeń i Transport				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
1. Dogodny transport publiczny	1.1 Stworzenie wspólnego rozkładu jazdy dla przewoźników działających na terenie powiatu	Stworzenie płaszczyzny współpracy pomiędzy publicznymi i prywatnymi przewoźnikami, ukierunkowanej na dostosowanie rozkładu jazdy do potrzeb mieszkańców a jednocześnie na optymalne wykorzystanie oferty przewoźników	Podmioty prywatne / przedstawiciele biznesu (lokalni przewoźnicy)	

Obszar strategiczny 3. Przestrzeń i Transport				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
	1.2 Zapewnienie dostępu do komunikacji publicznej mieszkańcom obszarów wiejskich	Zapewnienie połączeń komunikacyjnych mieszkańcom obszarów wykluczonych transportowo. Poszukiwanie „dobrych praktyk” w zakresie zapewnienia dostępu do publicznego transportu mieszkańcom obszarów wiejskich i ich wdrażanie.	Podmioty prywatne / przedstawiciele biznesu (lokalni przewoźnicy)	
2. Bezpieczeństwo dla niechronionych uczestników ruchu drogowego	2.1 Rozbudowa sieci ścieżek i dróg rowerowych oraz chodników i przejść dla pieszych	1. Dalsze wytyczanie zintegrowanych ścieżek rowerowych. 2. Budowa infrastruktury przy drogach (parkingi, chodniki, oświetlenie, zatoki). 3. Budowa ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż dróg powiatowych. 4. Sadzenie drzew przy ulicach i strefowe uspokojenie ruchu.	Wszystkie samorządy gminne z terenu Powiatu Mławskiego	
	2.2 Modernizacja i przebudowa dróg publicznych zapewniająca bezpieczeństwo pieszym	1. Przebudowa dróg i zmianę organizacji ruchu na ulicach w celu poprawy konkurencyjności ruchu niezmotoryzowanego i transportu publicznego zapewniająca zrównoważony transport multimodalny (pełen wykaz planowanych inwestycji drogowych, planowanych do realizacji we współpracy z gminami oraz Powiatowym Zarządem Dróg jest zamieszczony poniżej zestawienia obszarów (pod tabelami)). 2. Dostosowanie jakości i układu dróg do potrzeb mieszkańców i regionu, w tym połączenie z systemem dróg krajowych i/lub z siecią TEN-T (transeuropejskiej sieci transportowej).	Wszystkie samorządy gminne i Powiatowy Zarząd Dróg	
3. Dostępna infrastruktura rekreacyjna	3.1 Dostosowanie przestrzeni rekreacyjnych, doposażenie i modernizacja	Dostosowanie „Łysej Góry” do celów rekreacyjnych zimowych oraz letnich m.in. montaż ławeczek, leżaków, grilla, a także wyciągu mobilnego.	Miasto Mława	
	3.2 Zagospodarowanie przestrzeni rekreacyjnych,	Zagospodarowanie skweru przy ul. Wiatracznej w Szreńsku	Gmina Szreńsk	

Obszar strategiczny 3. Przestrzeń i Transport				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
	doposażenie i modernizacja			
4. Przyjazna i estetyczna przestrzeń publiczna	Podniesienie funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznej	1. Realizacja projektów porządkowania przestrzeni publicznej. 2. Wspólne działania w zakresie poprawy ładu przestrzennego.	Wszystkie samorządy gminne z Powiatu Mławskiego	

4. Środowisko i Energetyka

Obszar strategiczny 4. Środowisko i Energetyka

Cel 1. Czyste powietrze

Cel 2. Pro-ekologiczne rozwiązania dla gospodarstw domowych

Cel 3. Odpowiednia gospodarka wodna

Cel 4. Programy chroniące środowisko naturalne

Cel 5. Większe bezpieczeństwo mieszkańców i zasobów naturalnych

Tabela 5 Obszar strategiczny 4. Środowisko i Energetyka – Zadania i Działania

Obszar strategiczny 4. Środowisko i Energetyka				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
1. Czyste powietrze	Likwidacja zanieczyszczeń powietrza, w tym przede wszystkim odoru i smogu	1. Poszukiwanie rozwiązań ukierunkowanych na zmniejszenie zanieczyszczenia odorem, w tym także dialog z przedsiębiorcami emitującymi te zanieczyszczenia. Poszukiwanie i wdrożenie dobrych praktyk w tym zakresie i ich wdrożenie. 2. Prowadzenie działań informacyjnych kierowanych do mieszkańców oraz przedsiębiorców w zakresie ogrzewania	Wszystkie samorządy gminne z terenu Powiatu Mławskiego oraz przedsiębiorcy	

Obszar strategiczny 4. Środowisko i Energetyka				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
		<p>budynków i generowania smogu, oraz szkodliwości smogu szczególnie dla dzieci i seniorów. Poszukiwanie dofinansowania do wymiany pieców na ekologiczne.</p> <p>3. Sprzyjanie bioróżnorodności i rozwojowi zielonej infrastruktury oraz zmniejszanie zanieczyszczenia.</p> <p>4. Wszelkie inne przedsięwzięcia związane z poprawą stanu powietrza atmosferycznego.</p>	i organizacje pozarządowe	
2. Pro-ekologiczne rozwiązania dla gospodarstw domowych	2.1 Rozbudowa infrastruktury sanitarnej	<p>1. Budowa kanalizacji</p> <p>2. Inne działania związane z budową, przebudową, adaptacją, remontem, doposażeniem, rewitalizacją infrastruktury technicznej wynikające z potrzeb mieszkańców powiatu</p>	Wszystkie samorządy gminne z terenu Powiatu Mławskiego	
	2.2 Wspieranie działań w kierunku likwidacji i ograniczenia niskiej emisji.	<p>1. Działanie poprzez rozbudowę sieci gazowniczej i/lub nowoczesnych sieci ciepłowniczych w obszarach zwartej zabudowy oraz promocję nowych technologii grzewczych wśród mieszkańców wykorzystujących odnawialne źródła energii.</p> <p>2. Promocja nowych technologii ciepłowniczych i podnoszenie świadomości mieszkańców oraz kształtowanie ich zachowań pro-środowiskowych.</p> <p>3. Produkcja energii odnawialnej na terenie Powiatu (inwestycje w elektrownie wiatrowe, elektrownie na biomasę, biogaz, elektrownie solarne) przy jednoczesnej promocji tego typu rozwiązań.</p>	Wszystkie samorządy gminne z terenu Powiatu Mławskiego	
	2.3 Upowszechnienie fotowoltaiki	<p>1. Instalowanie ogniw fotowoltaicznych i /lub pompy ciepła na wszystkich budynkach użyteczności publicznej w Powiecie Mławskim.</p> <p>2. Wspieranie działań w kierunku instalowania ogniw fotowoltaicznych. Wsparcie tworzenia indywidualnych, przydomowych i przemysłowych elektrowni fotowoltaicznych a</p>	Wszystkie samorządy gminne z terenu Powiatu Mławskiego	

Obszar strategiczny 4. Środowisko i Energetyka				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
		także upowszechnienie rozwiązań zasilania oświetlenia ulicznego ze źródeł energii słonecznej.		
3. Odpowiednia gospodarka wodna	3.1 Zapobieganie skutkom suszy	<p>1. Monitorowanie warunków pogodowych z wykorzystaniem nowo wybudowanej stacji meteorologicznej.</p> <p>2. Współpraca i pomoc Gminnym Spółkom Wodnym zrzeszonym w Rejonowym Związku Spółek Wodnych w Mławie w utrzymaniu i modernizacji sieci rowów melioracyjnych na terenie Powiatu Mławskiego.</p> <p>3. Współpraca z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie w zakresie monitorowania sieci rzek i cieków wodnych na terenie Powiatu Mławskiego (przebudowa, modernizacja mostów i przepustów drogowych oraz tam i urządzeń służących do piętrzenia wody).</p> <p>4. Lobbying w zakresie budowy zbiorników retencyjnych w dolinach rzek między innymi budowy zbiornika rekreacyjno-retencyjnego w dolinie rzeki Łydynia na odcinku Rosochy, Żmijewo – Gaje, Krośnice (gm. Stupsk) do granicy z Powiatem Ciechanowskim oraz na rzece Wieczfnianka obejmujący grunty wsi Pogorzela i Bąki gm. Wieczfnia Kościelna.</p>	Starostwo Powiatowe Wydział Infrastruktury, Rolnictwa i Środowiska	
	3.2 Wspieranie ochrony wód powierzchniowych oraz poprawa stanu środowiska rzek: Wkry, Mławki i Orzycy.	Monitorowanie w celu wykrywania źródeł zrzutów w dorzeczu rzek Wkry, Mławki i Orzycy, likwidację niekontrolowanych zrzutów ścieków i przeciwdziałanie tego typu praktykom.	Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mławie	

Obszar strategiczny 4. Środowisko i Energetyka				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
4. Programy chroniące środowisko naturalne	4.1 Zapewnienie ciągłości obowiązywania programu Ochrony Środowiska	Sporządzenie kolejnego dokumentu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Mławskiego na lata do 2023 – 2028 i raportów z wykonania Program (co dwa lata)		Wydział Infrastruktury, Rolnictwa i Środowiska
	4.2 Opracowanie planu urządzenia lasów	1. Wykonywanie uproszczonych planów urządzenia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa celem prowadzenia prawidłowej gospodarki leśnej tj. zachowaniem zasad sztuki hodowli lasu oraz współpraca z Nadleśnictwami: Przasnysz, Ciechanów i Dwukoły w zakresie prowadzenia nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niepaństwowych. 2. Przekwalifikowywanie gruntów rolnych zalesionych w ramach PROW.		Wydział Infrastruktury, Rolnictwa i Środowiska
	4.3 Zalesianie	Zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzydatnych rolniczo poprzez wspieranie zmiany planów zagospodarowania przestrzennego i planów miejscowych na poziomie gmin na rzecz nowych funkcji gospodarczych oraz prowadzenia zalesień.	Lasy Państwowe	Wydział Infrastruktury, Rolnictwa i Środowiska
	4.4 Programy edukacji ekologicznej	1. Opracowanie i wdrożenie programów edukacji ekologicznej młodzieży na poziomie szkół ponadgimnazjalnych. 2. Prowadzenie kampanii społecznych i wszelkich innych form edukacji ukierunkowanych na podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu, w tym szczególnie dzieci i młodzieży.	Organizacje pozarządowe, placówki edukacyjne	
5. Większe bezpieczeństwo mieszkańców i	5.1 Zapobieganie zagrożeniom przemysłowym	1. Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym poprzez realizację czynności kontrolno-rozpoznawczych w Zakładach Zwiększonego Ryzyka Poważnej Awarii Przemysłowej oraz współpracę z samorządami lokalnych podczas sporządzania i	Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mławie	

Obszar strategiczny 4. Środowisko i Energetyka				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
zasobów naturalnych		opiniowania Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego oraz innych dokumentów planistycznych. 2. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących gospodarki odpadami oraz przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym z przedmiotowego obszaru działalności.		
	5.2 Przeciwdziałanie zmianom klimatu i adaptacja do tych zmian	1. Opracowanie Planu Adaptacji do Zmian Klimatu. 2. Proekologiczne zarządzanie zasobami lokalnymi wód, w tym zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji oraz rozwój infrastruktury zieleni.		
	5.3 Poprawa funkcjonowania Powiatowej Komendy Policji	1. Zakup nowego sprzętu na potrzeby KPP w Mławie / współfinansowanie zakupu pojazdów służbowych dla KPP w Mławie. 2. Promowanie służby dzielnicowego w ramach programu „Dzielnicowy bliżej nas” poprzez opracowanie i wydruk ulotek informacyjnych z danymi dzielnicowych z poszczególnych rejonów służbowych.	Komenda Powiatowa Policji w Mławie	
	5.4 Poprawa funkcjonowania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mławie	1. Naprawa dachu budynku Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mławie. 2. Zakup ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego. 3. Zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego z funkcją ratownictwa technicznego. 4. Zakup lekkiego samochodu kwatermistrzowskiego. 5. Zakup mikrobusa do przewozu osób. 6. Zakup samochodu operacyjnego. 7. Zakup mobilnego symulatora zagrożeń do celów realizacji zadań z zakresu „Prewencji społecznej”.	Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mławie	

Obszar strategiczny 4. Środowisko i Energetyka				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
		8. Modernizacja infrastruktury technicznej radiowej sieci łączności bezprzewodowej wykorzystywanej na potrzeby organizacji akcji ratowniczo-gaśniczych.		
	5.5 Doskonalenie funkcjonowania oraz rozwój sieci Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego na obszarze powiatu mławskiego	<p>1. Dopuszczenie Komendy Powiatowej PSP w Mławie oraz jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt ratowniczy i gaśniczy oraz środki ochrony indywidualnej dostosowane do potrzeb wynikających z występujących i rozpoznawanych zagrożeń.</p> <p>2. Wyposażenie jednostek PSP w samochody ratowniczo-gaśnicze oraz sukcesywna wymiana pojazdów wyeksploatowanych.</p> <p>3. Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności członków Ochotniczych Straży Pożarnych poprzez kontynuację szkoleń podstawowych i specjalistycznych oraz realizację ćwiczeń praktycznych, przygotowanie sprzętowe i kadrowe kolejnych jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych do włączenia do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.</p> <p>4. Poprawa zasięgów radiowej sieci łączności bezprzewodowej wykorzystywanej na potrzeby organizacji akcji ratowniczo-gaśniczych.</p>		

5. Kultura, Dziedzictwo, Turystyka

Obszar strategiczny 5. Kultura, Dziedzictwo, Turystyka

Cel 1. Dziedzictwo kulturowe jako fundament lokalnego patriotyzmu

Cel 2. Turystyka w oparciu o walory środowiska

Tabela 6 Obszar strategiczny 5. Kultura, Dziedzictwo, Turystyka – Zadania i Działania

Obszar strategiczny 5. Kultura, Dziedzictwo, Turystyka				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
1. Dziedzictwo kulturowe jako fundament lokalnego patriotyzmu	1.1 Wykorzystywanie dziedzictwa kulturowego w celu zwiększenia atrakcyjności regionu	1. Wspieranie działań realizowanych przez Miasto Mława i promocja rekonstrukcji „Bitwy pod Mławą” 2. Odtwarzanie i tworzenie nowych ścieżek (rowerowych, spacerowych) szlaków turystycznych na bazie atrakcyjnych miejsc krajobrazowych i historycznych okolicy oraz regionu/regionów. 3. Inwestycje i bieżące wspieranie w kierunku promocji i utrzymania zabytków	Miasto Mława oraz wszystkie pozostałe samorządy gminne	
	1.2 Podjęcie działań w celu upowszechniania kultury i twórczości lokalnych twórców	1. Inicjowanie wydarzeń (pikniki, spotkania dla mieszkańców, festyny itp.) promujących talenty z terenu powiatu i historię Powiatu. 2. Nawiązywanie współpracy z innymi krajami europejskimi oraz na szczeblu lokalnym z innymi jst w celu wspólnego organizowania innowacyjnych przedsięwzięć dostępnych dla mławskiej społeczności, szczególnie dotyczących dziedzictwa kulturowego oraz łączących elementy edukacji, historii, kultury i sztuki.		
	1.3 Edukacja obywatelska	Wspieranie inicjatyw szkół w zakresie projektów krótko i średnioterminowych angażujących młodzież w działania międzypokoleniowe i/lub lokalnej społeczności oparte na lokalnej kulturze, tradycji lub historii.	Szkoły i placówki oświatowe na terenie Powiatu, organizacje pozarządowe oraz wszystkie samorządy gminne z terenu Powiatu Mławskiego	
	1.4 Budowanie pozytywnego wizerunku	Prowadzenie współpracy z mediami regionu oraz innymi podmiotami wpływającymi na postrzeganie Powiatu w celu	Media oraz wszystkie	

Obszar strategiczny 5. Kultura, Dziedzictwo, Turystyka				
Cele	Zadania	Działania	Współpraca	Realizacja
		promocji, docieranie z przekazem zarówno do mieszkańców jak i osób spoza Powiatu (potencjalnych turystów, inwestorów lub młodych ludzi, którzy szukają dla siebie miejsca do życia na terenach wiejskich).	samorządy gminne z terenu Powiatu Mławskiego	
2. Turystyka w oparciu o walory środowiska	2.1 Wsparcie rozwoju infrastruktury turystycznej	1. Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych. 2. Stworzenie warunków dla inwestycji w bazę turystyczną klasy SPA. 3. Tworzenie warunków do wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego, w celu zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu	Wszystkie samorządy gminne z terenu Powiatu Mławskiego	
	2.2 Wykorzystanie walorów środowiska dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej Powiatu	1. Budowa zbiornika wodnego na rzece Wkrze na terenie gminy Strzegowo o funkcji retencyjnej, ekologicznej, rekreacyjnej i przeciwpowodziowej jako inwestycji o zasięgu regionalnym. 2. Turystyczne zagospodarowanie dorzecza rzeki Wkry.	Wszystkie samorządy gminne z terenu Powiatu Mławskiego	
	2.3 Promocja turystyki	Budowa punktów informacji turystycznej. Współpraca z jednostkami kultury i organizacjami pozarządowymi z obszaru całego powiatu.	Wszystkie samorządy gminne z terenu Powiatu Mławskiego	
	2.4 Inwestycje w turystykę	Zwiększenie nakładów na inwestycje sprzyjające rozwojowi turystyki, sportu i kultury (rozbudowa infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej).	Wszystkie samorządy gminne z terenu Powiatu Mławskiego	

Źródło: opracowanie własne na podstawie zgłoszeń przesłanych przez instytucje działające na terenie Powiatu oraz wyników diagnozy

WYKAZ PRIORYTETOWYCH INWESTYCJI DROGOWYCH zgłoszonych do realizacji przez Gminy:

W gminie Dzierzgowo przebudowa / rozbudowa / budowa dróg powiatowych:

1. 2361W Brzozowo Maje- Dzierzgowo – Rzęnowo – Grójec – Klewki
2. 2310W (Nowa Wieś) – granica woj. – Grzebsk – Nowe Brzozowo
3. 2314W Dębsk – Kitki – Szumsk
4. 2311W Wieczfnia Kościelna – Długokąty – Dzierzgówek
5. 2362W Dzierzgowo – Międzyzyleś – Cichowo

W gminie Lipowiec Kościelny przebudowa dróg powiatowych:

1. 2301W Zawady – Lipowiec Kościelny – Kęczewo – granica woj.
2. 2333W Turza Wielka – Liberadz
3. 2303W Turza Mała - Krępa – Cegielnia Lewicka wraz z budową chodnika przy drodze powiatowej Nr 2303W w m. Lewiczyn

W gminie Radzanów przebudowa sieci dróg powiatowych:

1. 4631W Wilewo – Zgliczyn Glinki – Drzazga
2. 2359W Radzanów – Drzazga wraz z przebudową mostu na rzece Mławce
3. 2338W Drzazga – Luszewo
4. 2355W Radzanów – Strzegowo
5. 2340W Bońkowo Podleśne – Budy Matusy – Bieżany – Józefowo
6. 2358W Radzanów – Gradzanowo Zbęskie
7. 2360W Drzazga – Siemiątkowo Rogale

W gminie Strzegowo przebudowa dróg:

1. 2352W Strzegowo – Niedzbórz – Pniewo - Czeruchy
2. 1240W Ciechanów – Modła – Czarnocinek – Niedzbórz – Drogiszka – Dalnia
3. 2353W Konopki – Sułkowo Borowe – Sułkowo Polne
4. 2351W Unikowo – Modła – Suleżyż
5. 2354W Unierzyż – Giżyn – Budy Giżyńskie
6. 2386W Strzegowo – Mączewo – Unieck
7. 2356W Strzegowo – Staroguby
8. 2341W Miączyn Mały – Radzimowice
9. 2355W Radzanów – Strzegowo
10. 2357W Gradzanowo Włociańskie – Chądzyny – Breginie

W gminie Szreńsk przebudowa dróg:

1. 2334W od drogi 563 – Mostowo – Szreńsk
2. 2342W Miączyn Mały – Dąbrowa
3. 4630W Olszewo – Dębsk – Nadratowo – Ługi
4. 2336W Grądek – Wola Proszkowska – Szreńsk

W gminie Szydłowo przebudowa dróg:

1. 2315W Dębsk – Szydłowo
2. 2323W Szydłowo – Borzymy Kościelne
3. 2320W Piegłowo – Łysakowo

W gminie Wieczfnia Kościelna przebudowa dróg:

1. 2309W od drogi 2306 (Kuklin – Nowa Wieś) – Chmielewo Wielkie – Grzebsk
2. 2305W od drogi autobusowej DA1 do węzła Mława Północ.

W mieście Mława przebudowa ulic: Nowej, Nowowiejskiej, Kościuszki, Granicznej i Brukowej oraz skrzyżowania ulicy Sienkiewicza z wiaduktem na skrzyżowanie typu rondo oraz budowa mostu na rzece Seracz w Mławie wraz z drogą dojazdową.

Wykaz pozostałych inwestycji drogowych obejmujących przebudowę / rozbudowę / budowę, planowanych do realizacji w latach 2021-2027 (w nawiasie podano planowany zakres prac):

1. Nr 4640W Biezuń – Szreńsk – Mława – 28,974 km (wykonanie ronda w m. Liberadz, budowa chodników, odwodnienia i zatok autobusowych w m. Doziny, Liberadz, Szreńsk; wykonanie odnowy naw. bitumicznej przez ułożenie warstwy ścieralnej typ SMA; wykonanie przebudowy mostu w m. Wojnówka, Doziny; budowa kładki dla pieszych przy moście w m. Szreńsk; przebudowa skrzyżowania ul. H. Sienkiewicza z wiaduktem Szreńskim na skrzyżowanie typu rondo)
2. Nr 2355W Radzanów – Strzegowo - ul Kościelna – 13,816 km (wykonanie poszerzenia i ułożenia warstwy ścieralnej, budowa chodników i zatok autobusowych w m. Staroguby, Józefowo, Rydzyn Szlachecki)
3. Nr 2359W Radzanów – Drzazga - 2,446 km + most: (wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, rozbudowa mostu w m. Drzazga)
4. Nr 4631W Wilewo – Zgliczyn – Glinki – Drzazga - 2,631 km (budowa ronda w miejscowości Drzazga, wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, budowa chodników, odwodnienia, zatoki autobusowej w m. Zgliczyn Glinki)
5. Nr 2349W Żurominek – Strzałkowo – Stupsk - 9,899 km (wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, budowa chodników, odwodnienie, zatok autobusowych w m. Żurominek, Dunaj, Strzałkowo)
6. Nr 2307W Mława – Grzybowo – Wieczfnia Kościelna – Peptówek - 2,798 km (wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej)
7. Nr 2333W Turza Wielka – Liberadz - 15,359 km (wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, budowa chodników, odwodnienia, zatok autobusowych w m. Proszkowo, Zawady, Rumoka, Turza Wielka, remont mostu w m. Grądek)
8. Nr 2301W Zawady – Lipowiec Kośc. – Kęczewo - 11,724 km: (ułożenie warstwy ścieralnej, budowa chodników, odwodnienia, zatok autobusowych w m. Niegocin, Lipowiec Kośc., Kęczewo)
9. Nr 2352W Strzegowo – Niedzbórz – Pniewo – Czeruchy – 13,977 km: (ułożenie warstwy ścieralnej, budowa chodników, odwodnienia, zatok autobusowych w m. Strzegowo, Niedzbórz, Unikowo, Pokrytki)
10. Nr 2353W Konopki-Sułkowo Borowe - Sułkowo Polne -9,336 km (wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, budowa chodników, budowa kanalizacji deszczowej, Rozbudowa mostu w m. Bolewo)
11. Nr 1240W Ciechanów – Modła – Niedzbórz – Drogiszka – Dalnia - 12,160 km (wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, budowa chodników, odwodnienia, zatok autobusowych w m. Drogiszka, Łebki, Czarnocin, Czarnocinek)
12. Nr 2326W Wiśniewo – Wola Szydłowska - 7,318 km (wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, budowa chodników, odwodnienia, zatoki autobusowej w m. Wyszyny Kościelne)

13. Nr 2361W Brzozowo Maje – Dzierzgowo – Rzęnowo – Grójec – Klewki – 10,908 km: (wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, budowa chodników, odwodnienia, zatok autobusowych w m. Rzęnowo, Brzozowo Nowe)
14. Nr 2356W Staroguby - Strzegowo - 2,00 km (ułożenie warstwy ścieralnej, budowa chodników, budowa kanalizacji deszczowej)
15. Nr 2375W ul. Nowa - 0,850 km (przebudowa nawierzchni, budowa odwodnienia, budowa chodników i ścieżek rowerowych, przebudowa oświetlenia, budowa ronda na skrzyżowaniu ul. Nowej z ul. Abp. Nowowiejskiego i ul. Mechaników)
16. Nr 2369W ul. Graniczna, ul. Brukowa -1,000 km (przebudowa nawierzchni, budowa odwodnienia, budowa chodników i ścieżek rowerowych, przebudowa oświetlenia)
17. Nr 2380W ul. Szpitalna, ul. dr woj. 544 –0, 952 km (przebudowa nawierzchni, przebudowa chodników, budowa odwodnienia, przebudowa oświetlenia)
18. Nr 2364W ul. Płocka – 1,564 km (przebudowa nawierzchni, budowa i przebudowa chodników, budowa i przebudowa odwodnienia)
19. Nr 2341W Miączyn Mały – Radzimowice – 9,032 km (wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej, budowa chodnika i zatok autobusowych w m. Bońkowo Kościelne, Rudowo, budowa nowego oraz poprawa istniejącego odwodnienia)
20. Nr 2332W droga powiatowa Nr 4640 – Głużek – Rumoka – 1,803 km (wykonanie poszerzenia i ułożenie warstwy ścieralnej)
21. Nr 2370W ul. Kościuszki – 1,000 km (przebudowa nawierzchni, przebudowa chodników, budowa ścieżki rowerowej, przebudowa i budowa odwodnienia)
22. Nr 2337W Szreńsk - Radzanów– 9,927 km (wykonanie poszerzenia nawierzchni, budowa chodników, budowa odwodnienia, rozbiórka starego i budowa nowego mostu w m. Bielawy, przebudowa ul. F. Szreńskiego w Szreńsku)
23. Nr 2313W ul. Nowowiejska – 0,500 km (ułożenie warstwy ścieralnej, przebudowa chodników)
24. Nr 2314W Dębsk – Kitki – Szumsk – 11,967 km (poszerzenie nawierzchni, wykonanie nawierzchni bitumicznej, budowa chodników, budowa odwodnienia)
25. Nr 2315W Dębsk - Szydłowo – 4,344 km (poszerzenie nawierzchni, budowa chodników, budowa odwodnienia)
26. Nr 2309W od drogi 2306W – Chmielewo - Grzebsk– 6,746 km (poszerzenie nawierzchni, budowa chodników, budowa odwodnienia)
27. Nr 2310W granica województwa – Grzebsk – Nowe Brzozowo – 6,882 km (poszerzenie nawierzchni, budowa chodników, budowa odwodnienia, przebudowa mostu w m. Grzebsk)
28. Nr 2354W Unierzyż – Giżyn – budy Giżyńskie – 6,284 km (poszerzenie jezdni, budowa i przebudowa chodników, budowa odwodnienia, przebudowa mostu w m. Unierzyż)
29. Nr 2328W ul. Podmiejska – 1,000 km (wykonanie warstwy ścieralnej, budowa i przebudowa chodników)
30. Nr 2311W Wieczfnia Kościelna – Długokąty – Dzierzgówek – 12,247 km (wykonanie warstwy ścieralnej, poszerzenie jezdni, budowa chodników, budowa odwodnienia, przebudowa mostu w m. Długokąty)
31. Nr 2362W Dzierzgowo – Międzyłes – Cichowo – 2,679 km (wykonanie poszerzenia jezdni, budowa chodników, budowa odwodnienia)
32. Nr 2344W Bogurzyn – Kosiny Kapicze – DK7 – 4,815 km (wykonanie poszerzenia jezdni, wykonanie warstwy ścieralnej, budowa chodników, budowa odwodnienia)
33. Nr 2345W Kosiny Stare – DK7 – 0,973 km (wykonanie poszerzenia jezdni, budowa chodników, ułożenie warstwy ścieralnej)

34. Nr 2386W Strzegowo – Mączewo – Unieck – 4,140 km (wykonanie poszerzenia jezdni, budowa chodników, budowa odwodnienia)
35. Nr 2303W Turza Mała – Krępa – Cegielnia Lewicka – 10,735 km (wykonanie poszerzenia jezdni, przebudowa mostu w m. Lewiczyn, budowa odwodnienia, budowa i przebudowa chodników)
36. Nr 2302W Kęczewo – Wola Kęczewska – DW563 – 4,584 km (wykonanie poszerzenia jezdni, przebudowa i budowa chodników, budowa odwodnienia, przebudowa mostu w m. Wola Kęczewska)
37. Nr 2334W DW563 – Mostowo – Szreńsk – 10,049 km (wykonanie poszerzenia jezdni, przebudowa mostu w m. Mostowo, budowa chodników i zatok autobusowych, budowa odwodnienia)
38. Nr 2342W Miączyn Mały – Dąbrowa – 5,558 km (wykonanie poszerzenia jezdni, budowa i przebudowa chodników, budowa odwodnienia)
39. Nr 4630W Nadratowo – Ługi – 1,004 km (wykonanie poszerzenia jezdni, budowa chodników, budowa odwodnienia)
40. Nr 2336W Grądek – Wola Proszkowska - Szreńsk (wykonanie poszerzenia jezdni, budowa chodników, budowa odwodnienia)

4. Wdrażanie

4.1 System zarządzania

Strategia Rozwoju Powiatu Mławskiego jest istotnym elementem jego rozwoju. Jednakże sam fakt posiadania dokumentu nie gwarantuje sukcesu. Aby Strategia przyniosła zaplanowane efekty, niezbędne jest sukcesywne jej wdrażanie, czuwanie nad jej realizacją a także kontrolowanie jej przebiegu.

Strategia będzie realizowana w oparciu o ramy instytucjonalne stworzone przez Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. 2020 r. poz. 920) oraz w oparciu o zasady:

- zasadę zrównoważonego rozwoju, rozumianą jako trwałą poprawę poziomu życia mieszkańców w wyniku rozwoju lokalnego osiąganego w dłuższej perspektywie czasu z zachowaniem równowagi społecznej, ekologicznej i przestrzennej;
- zasadę pomocniczości (subsydiarności), rozumianą jako zachowanie autonomii i partnerstwa w relacjach pomiędzy strukturami samorządowymi lokalnymi i pozarządowymi a administracją państwową oraz jako możliwość realizacji jedynie tych przedsięwzięć, które mogą być realizowane lokalnie;
- zasadą spójności, rozumianą jako zachowanie korelacji podejmowanych działań z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla w tym unijnymi;
- zasadą partnerstwa wskazującą, że przyjęte w Strategii działania będą realizowane przez Powiat przy pośrednim i bezpośrednim udziale innych podmiotów przy zachowaniu efektywności wydatkowania środków publicznych i skuteczności osiągnięcia zamierzonych celów;
- zasadą koncentracji, rozumianą jako koncentrację wysiłków jednostek zaangażowanych w realizację Strategii na osiągnięciu zamierzonych celów strategicznych;

- zasadą otwartości, która oznacza, że Strategia będzie realizowana w dynamicznie zmieniającym się środowisku, a systematyczny proces ewaluacji będzie umożliwiał jej korygowanie w celu zwiększenia efektywności końcowej.

Dokument Strategii Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2021-2027 przyjmowany jest uchwałą Rady Powiatu. Za zadanie wdrażania zapisów Strategii odpowiedzialny jest Zarząd Powiatu. System wdrożenia Strategii będzie się opierał na wykorzystaniu metody zarządzania projektem. Za wdrażanie i monitoring Strategii odpowiedzialny jest Wydział Infrastruktury, Rolnictwa i Środowiska. Określone w Strategii zadania będą realizowane przez poszczególne Wydziały Starostwa Powiatowego oraz jednostki podległe. Dla zapewnienia lepszej skuteczności w osiągnięciu wizji określonej w Strategii, realizatorzy reprezentujący Starostwo będą współpracować także instytucjami gmin położonych na terenie Powiatu.

Do zadań związanych z wdrażaniem Strategii należy:

- zaplanowanie i podział prac na najbliższy kwartał wraz z podziałem zadań i kompetencji,
- promocja Strategii wśród mieszkańców Powiatu, podmiotów gospodarczych i organizacji pozarządowych,
- animowanie społeczności lokalnych do realizacji działań zgodnych ze Strategią,
- budowanie atmosfery współpracy wśród partnerów realizujących określone zadania,
- poszukiwanie środków zewnętrznych na rzecz wdrażania Strategii,
- realizacja projektów służących podniesieniu efektywności zarządzania przestrzenią Powiatu, w tym wykorzystywania zasobów naturalnych, dziedzictwa kulturowego, budowania wizerunku i promocji Powiatu,
- pomoc w realizacji projektów i inicjatyw zgłaszanych przez mieszkańców i podmioty gospodarcze z terenu Powiatu,
- poszukiwanie dobrych praktyk w zakresie rozwoju Powiatu i ich wdrażanie,
- uspołnianie kluczowych dokumentów i zapisywanych w nich działań (jak np. plany zagospodarowania przestrzennego, strategie branżowe, plany inwestycyjne, program ochrony środowiska, program współpracy z organizacjami pozarządowymi etc.),
- systematyczny monitoring wdrażania Strategii oraz ewaluacja realizowanych działań i osiągnięcia założonych celów.

Poszczególne zadania określone w Strategii mogą być realizowane w partnerstwie publiczno-prywatnym (PPP), które jest formułą współpracy poszerzającą możliwości finansowania przedsięwzięć o charakterze publicznym. Wspólne przedsięwzięcia sektora publicznego i prywatnego dotyczyć mogą inwestycji infrastrukturalnych, ale również działań o charakterze społecznym i kulturalnym.

Dopuszcza się możliwość aktualizacji Strategii przed upływem okresu, na jaki została opracowana. Podstawą aktualizacji będzie raport z monitoringu lub rekomendacja ze strony władz Powiatu. Aktualizacja może obejmować przede wszystkim zakres działań realizowanych w ramach przyjętych kierunków strategicznych. Ze względu na wpływ czynników zewnętrznych (decyzji podejmowanych na szczeblu centralnym w zakresie zadań własnych powiatu) Strategia jest elastyczna i otwarta na korekty, ponieważ tylko odpowiednio wczesne reagowanie na pojawiające się szanse i zagrożenia zapewni możliwość realizacji działań i osiągnięcie zakładanych celów.

4.2 Źródła finansowania

Realizacja zadań ukierunkowanych na osiągnięcie celów strategicznych określonych w niniejszej Strategii będzie stanowić podstawę podejmowania decyzji i konkretnych działań, które mogą być finansowane ze środków własnych Powiatu Mławskiego jak i ze źródeł zewnętrznych.

Budżet Powiatu nie wystarczy na realizację wszystkich wskazanych zadań i osiągnięcie zamierzonych celów. W związku z tym koniecznością staje się zaangażowanie zróżnicowanych instrumentów finansowych, co umożliwi sprawną, racjonalną, celową i terminową realizację przedsięwzięć określonych w Strategii Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2021-2027 i przełoży się na harmonijny rozwój i osiągnięcie wizji Powiatu Mławskiego w 2027 roku.

Biorąc pod uwagę zakładany okres obowiązywania Strategii, można wskazać następujące potencjalne źródła finansowania działań:

1. Krajowe i zagraniczne mechanizmy finansowe, w tym:
  - środki własne Powiatu, a także pochodzące od innych jednostek samorządu terytorialnego (województwa, gmin wchodzących w skład powiatu);
  - środki budżetu państwa;
  - środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej w ramach Perspektywy Finansowej na lata 2021–2027, w tym m. in. z:
    - Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 (który zastąpi Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020);
    - Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS), który będzie kontynuacją Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój realizowanego w latach 2014-2020 w zakresie działań społecznych;
    - Programu Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki na lata 2021-2027 (FENG), który stanowi kontynuację dwóch programów Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020;
  - Krajowego Planu Odbudowy – Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, którego celem jest złagodzenie gospodarczych i społecznych skutków pandemii koronawirusa. KPO obejmuje aspekty, które stymulować będą inwestycje, wzrost gospodarczy i zatrudnienie poprzez odbudowę inwestycji i promowanie zmian strukturalnych. W tym kontekście celem głównym KPO jest zwiększenie produktywności gospodarki oraz tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy;
  - środki finansowe transferowane w ramach Mechanizmów Finansowych Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego.
2. Środki budżetu państwa:
  - rządowe fundusze celowe, m. in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Fundusz Solidarnościowy;
  - Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych;
  - Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwa Sportu (Program Sportowa Polska, Program inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu), Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej (Program „Aktywni plus”, Program Posiłki

- w szkole i w domu na lata 2019-2023, Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych), Ministerstwa Infrastruktury i Ministerstwa Finansów;
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększenia Odporności (w czasie przygotowania niniejszej Strategii dostępny był projekt dokumentu Krajowego Planu Odbudowy);
  - Programy celowe realizowane przez Narodowy oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w tym programy: Czyste powietrze i STOP SMOG;
  - Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030.
3. Środki inwestorów prywatnych, w tym w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

4.3 Monitoring i ewaluacja

Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy rozwoju przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów operacyjnych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Oceny wymagają podejścia uporządkowanego, obiektywnych kryteriów oraz stosowania zróżnicowanych metod.

Monitoring to proces weryfikowania, czy realizacja Strategii przebiega zgodnie z założeniami, czy są osiągnięte cele określone w Strategii oraz jak przebiega wydatkowanie środków przeznaczonych na poszczególne zamierzenia. Proces monitorowania polega na systematycznym obserwowaniu działań wskazanych w Strategii przy wykorzystaniu określonych wskaźników. Monitoring dostarczy informacji na temat postępów w osiągnięciu przyjętych celów oraz umożliwi kwantyfikację efektów (opisanie przy zastosowaniu policzalnych jednostek) zrealizowanych przedsięwzięć.

Do szczegółowych etapów monitoringu Strategii należy zaliczyć:

- zbieranie danych i informacji (materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen, takich jak listy obecności, dokumentacja foto, dokumentacja realizacji projektów),
- analizę danych i informacji, czyli uporządkowanie, przetworzenie i analizę danych oraz ich archiwizacja,
- przygotowywanie raportów (zestawienie otrzymanych danych w raporty roczne),
- ocenę wyników (ocena porównawcza osiągniętych wyników z założeniami, określenie stopnia wykonania przyjętych zapisów Strategii),
- ocenę rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami i analizę jej przyczyn.
- planowanie korekty.

Na koniec każdego roku będzie przygotowywany Raport z realizacji Strategii, który będzie zawierał zestawienie podsumowanie realizacji w odniesieniu do każdego zadań ujętych w niniejszym dokumencie.

Dodatkowym rekomendowanym działaniem jest przeprowadzenie ewaluacji przynajmniej raz, w połowie okresu wdrażania. Dla zachowania obiektywizmu rekomendowana jest ewaluacja zewnętrzna, czyli przeprowadzona przez osobę lub podmiot spoza Powiatu, nie zaangażowany w realizację Strategii. W szerokim aspekcie ewaluacja dotyczy oceny stopnia realizacji założeń Strategii oraz jej wpływu na wszelkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu realizacja Strategii przekłada się na zaspokojenie potrzeb mieszkańców Powiatu.

Ewaluacja Strategii powinna obejmować:

- zgodność procesu wdrażania Strategii z kluczowymi założeniami zawartymi w dokumencie Strategii,
- ocenę jakości zarządzania wdrożeniem Strategii,
- ocenę sposobu wdrażania zaplanowanych działań;
- identyfikację czynników, które mogą mieć wpływ na proces realizacji działań i skuteczność osiągnięcia założonych celów Strategii;
- ocenę skuteczności i efektywności działań, a zwłaszcza osiągniętych rezultatów oraz postępów w realizacji celów Strategii;
- skuteczność wdrożenia Strategii
- wpływ zrealizowanych działań na życie mieszkańców.

4.4 Powiązanie z innymi dokumentami

Strategia Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2021-2027 została opracowana w odniesieniu do kluczowych dokumentów strategicznych i programowych obowiązujących na poziomie europejskim, krajowym oraz regionalnym. Cele zawarte w niniejszym dokumencie bezpośrednio odnoszą się do Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego, są także zgodne z założeniami i priorytetami wskazanymi w dokumentach nadrzędnych.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku: Innowacyjne Mazowsze

Nadrzędnym celem *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego Do 2030 Roku: Innowacyjne Mazowsze* (SRWM) jest spójność terytorialna, rozumiana jako zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim oraz wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie, co przełoży się na poprawę jakości życia mieszkańców. SRWM określa 6 celów strategicznych:

- Priorytetowy cel strategiczny: Przemysł i produkcja – Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym;
- Cele strategiczne:
  - Gospodarka – Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii;
  - Przestrzeń i transport – Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego;
  - Społeczeństwo – Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki;
- Ramowe cele strategiczne:

- o Środowisko i energetyka – Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energie przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska;
- o Kultura i dziedzictwo – Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

Jest to podstawowy dokument strategiczny kształtujący politykę regionalną państwa w perspektywie do 2030 r. Obejmuje wspólne wartości, zasady współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument ten określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i polityki pomiędzy regionami.

Strategia ta ustala trzy cele główne polityki regionalnej, do każdego przypisuje cele operacyjne:

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

- 1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją
- 1.2 Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze
- 1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska
- 1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych
- 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów

Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

- 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
- 2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym
- 2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach

Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie

- 3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem
- 3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym
- 3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych
- 3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Dokument ten wskazuje podstawowe założenia, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie 2030. Wskazuje także nowy model rozwoju, czyli rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony. Dokument ten określa następujące obszary interwencji:

Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Cel Szczegółowy I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);

Cel Szczegółowy II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);

Cel Szczegółowy III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE).

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Strategia ta określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Celem głównym określonym w tym dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju. Osiągnięcie tego celu będzie efektem działań podejmowanych w trzech obszarach strategicznych:

1. Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacji), nastawiony na zbudowanie nowych przewag konkurencyjnych Polski opartych o wzrost kapitału ludzkiego, społecznego, relacyjnego, strukturalnego i wykorzystanie impetu cyfrowego, co daje w efekcie większą konkurencyjność.
2. Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów (dyfuzji), który zakłada rozbudzanie potencjału rozwojowego odpowiednich obszarów mechanizmami dyfuzji i absorpcji oraz polityką spójności społecznej, co daje w efekcie zwiększenie potencjału konkurencyjności Polski.
3. Obszar efektywności i sprawności państwa (efektywności), usprawniający funkcje przyjaznego i pomocnego państwa działającego efektywnie w kluczowych obszarach interwencji.

Spis tabel i map

SPIS TABEL

Tabela 1 Charakterystyka gmin na terenie Powiatu Mławskiego	7
Tabela 2 Obszar strategiczny 1. Społeczeństwo - Zadania i działania	19
Tabela 3 Obszar strategiczny 2. Rolnictwo, Przemysł, Gospodarka – Zadania i Działania	32
Tabela 4 Obszar strategiczny 3. Przestrzeń i Transport – Zadania i Działania.....	36
Tabela 5 Obszar strategiczny 4. Środowisko i Energetyka – Zadania i Działania.....	38
Tabela 6 Obszar strategiczny 5. Kultura, Dziedzictwo, Turystyka – Zadania i Działania.....	44

SPIS MAP

Mapa 1 Powiat Mławski na mapie województwa mazowieckiego	6
Mapa 2 Gminy na terenie Powiatu Mławskiego	6

ANEKS - Diagnoza

CZĘŚĆ I. ANALIZA STATYSTYCZNA

Diagnoza została opracowana w oparciu o dane statystyczne GUS (BDL).

Spis treści

CZĘŚĆ I. ANALIZA STATYSTYCZNA	58
1. Metodologia analizy statystycznej	59
2. Demografia	60
2.1 Liczba ludności	60
2.2 Kwestia kobiet.....	61
2.3 Seniorki	62
2.4 Świadczeniobiorcy pomocy społecznej.....	63
2.5 Ruch naturalny i migracje	64
3. Rynek pracy.....	66
3.1 Liczebność grup aktywności zawodowej.....	66
3.2 Bezrobotni	67
3.3 Liczba podmiotów gospodarczych	69
4. Aktywność społeczna	71
4.1 Organizacje pozarządowe	71
4.2 Uczestnictwo w kulturze	72
4.3 Edukacja.....	73
4.4 Przestępczość	75
5. Infrastruktura.....	76
5.1 Wodociąg.....	76
5.2 Kanalizacja	77
5.3 Gaz	78
6. Budżet Powiatu	78

1. Metodologia analizy statystycznej

Monitorowanie przez GUS podstawowych wskaźników umożliwia porównywanie Powiatu Mławskiego w odniesieniu do innych jednostek samorządowych w kraju przy wykorzystaniu tych samych źródeł danych i definicji dla opisu wskaźników. Należy jednakże pamiętać, że dane statystyczne pokazują „surowy obraz” dla danego czasu, nie wskazują przyczyn czy okoliczności zmian i nie interpretują wyników. To przypomnienie jest szczególnie ważne w odniesieniu do:

- danych dotyczących wszelkich kwestii demograficznych (jak np. liczebność osób w poszczególnych grupach wiekowych),
- danych obrazujących zachowania ludności (np. migracje, kondycja rynku pracy),
- danych odnoszących się do skutków rozwiązań systemowych (np. w obszarze edukacji czy pomocy społecznej).

W przypadku zmian społecznych ważne są przyczyny indywidualnych decyzji (niewidoczne w danych). W rozwiązaniach systemowych gros świadczeń i decyzji jest określone i uregulowane na poziomie centralnym. Liczba osób uprawnionych do korzystania ze świadczeń może się zmienić nie tyle ze względu na poprawę sytuacji osób korzystających z udzielanego wsparcia, ile ze względu na zmianę kryteriów określających kondycję osób uprawnionych do skorzystania z określonego rodzaju świadczeń. Tak więc samo zestawienie danych liczbowych nie uwzględnia przesłanek, kontekstu czy praktycznego znaczenia danych.

Próba porównawcza powiatów

Jako jednostki referencyjne dla porównania trendów przyjęto kraj i województwo, dobrano także powiaty podobne do Powiatu Mławskiego. Zakładano dobór do grupy responsywnej dwóch powiatów, które będą najbardziej podobne do Powiatu Mławskiego. Aby je zidentyfikować wybrano sąsiadujące powiaty, położone na obszarze woj. mazowieckiego: żuromiński, płoński, ciechanowski, przasnyski i porównano je przyjmując jako kryteria wybrane cechy charakteryzujące jednostkę samorządu terytorialnego.

W poniższej Tabeli 1 zestawiono dane dla wybranych powiatów i pogrubieniem zaznaczono wartości najbardziej zbliżone do danych dla Powiatu Mławskiego.

Dane w tabeli usystematyzowano według znaczenia dla porównywania (gdyby okazało się, że w dwóch jednostkach liczba podobnych cech jest taka sama, to do porównania w diagnozie przyjęto by powiat, w którym więcej jest cech z górnych wierszy tabeli). Wśród porównywanych jednostek najbardziej podobny jest Powiat Ciechanowski, tutaj we wszystkich porównywanych cechach występuje podobieństwo do Powiatu Mławskiego. Drugi jest Powiat Przasnyski, w którym występuje podobieństwo odniesieniu do pięciu cech.

W ten sposób **do grupy porównawczej dobrano dwa powiaty: ciechanowski i przasnyski**. Szczegółowe zestawienie porównywanych danych przedstawia poniższa Tabela 1. Dla porównania podano także średnie wartości dla województwa mazowieckiego „lokalnego”, tj. z wyłączeniem regionu stołecznego (miasta Warszawy i powiatów ościennych).

Tabela 7 Cechy powiatów z grupy porównawczej w 2019³ r.

Cechy powiatu	mławski	żuromiński	płoński	ciechanowski	przasnyski	województwo lokalnie
Ludność	72 626	38 515	87 054	89 423	52 511	-
Pracujący na 1 tysiąc ludności	209	114	151	217	153	209
Stopa bezrobocia rejestrowanego (%)	5,8	14,5	9,2	8,9	8,5	5,8
Podmioty w REGON na 10 tys. ludności	1 288	1 194	1 293	1 386	1 195	1 288
Dochody ogółem budżetu powiatu na mieszkańca (zł)	1 205	1 368	1 400	1 238	1 926	-
Dochody gmin na mieszkańca w powiecie (zł)	5 192	4 680	5 335	5 267	5 348	5 552
Urbanizacja ⁴ (%)	40,28	27,32	30,59	53,85	37,35	-
Powierzchnia (km ²)	1 182	807	1 380	1 060	1 219	-
Gęstość (os / km ²)	61	48	63	84	43	79
Liczba gmin ogółem	10	6	12	9	7	-
Liczba miast	1	3	4	2	2	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

2. Demografia

2.1 Liczba ludności

Według danych GUS na koniec 2019 roku⁵ w Powiecie Mławskim zamieszkiwało 72 626 osób.

Od kilku lat obserwowany jest **regularny spadek liczby mieszkańców Powiatu, i jest to tendencja analogiczna do tendencji obserwowanej w kraju**, przy czym zmiany w Powiecie **mają większą dynamikę** (większa jest różnica w liczbie populacji). Liczba mieszkańców zamieszkujących w Powiecie na koniec 2019 roku stanowiła 96,91% wartości z 2010 roku. Tendencja demograficzna w wybranych powiatach porównawczych także pokazuje na zmniejszającą systematycznie liczbę mieszkańców, w Powiecie Przasnyskim dynamika jest podobna do dynamiki w Powiecie Mławskim. Odwrotna tendencja jest obserwowana w województwie mazowieckim, w którym nastąpił wzrost liczby mieszkańców, jednak należy mieć na uwadze

³ Ostatnie dane dostępne w Vademecum Samorządowca GUS w czasie przygotowywania niniejszej diagnozy, tj. 15.05.20201.

⁴ Urbanizacja tu jest rozumiana jako proces koncentracji ludności w punktach przestrzeni geograficznej, głównie na obszarach miejskich, określający także wzrost liczby ludności miejskiej i jej udziału w liczbie ludności danego obszaru, dzięki czynnikom społeczno-kulturowym, demograficznym i ekonomicznym.

⁵ Ostatnie dostępne dane na dzień 20.05.2021 r.

znaczenie Warszawy i jej potencjał do drenowania mieszkańców z mniejszych miejscowości w centralnej Polsce. Szczegółowe zestawienie danych prezentuje poniższa Tabela 2.

Tabela 8 Zestawienie liczby mieszkańców w wybranych latach

Rok / zestawienie danych	Polska	Woj. mazowieckie	Powiat ciechanowski	Powiat przasnyski	Powiat mławski
2019	38 382 576	5 423 168	89 423	52 511	72 626
2018	38 411 148	5 403 412	89 670	52 824	73 102
2017	38 433 558	5 384 617	89 976	52 884	73 376
2016	38 432 992	5 365 898	90 264	53 014	73 700
2015	38 437 239	5 349 114	90 327	53 253	73 758
2010	38 529 866	5 267 072	91 691	54 180	74 945
zmiana 2019-2010 w liczbie osób	-147 290	156 096	-2 268	-1 669	-2 319
zmiana 2019 /2010 w % populacji	99,62%	102,96%	97,53%	96,92%	96,91%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.2 Kwestia kobiet

Porównanie liczby ludności w latach w podziale na płeć wskazuje, że w Powiecie Mławskim mieszkało w 2019 roku nieco więcej mężczyzn niż kobiet (różnica to 86 mężczyzn więcej). **W 2019 roku mężczyźni stanowili 49% ogółu populacji.** W porównaniu do 2010 ubyło nieco więcej mężczyzn niż kobiet, liczba mieszkańców zmniejszyła się o 523 kobiety i 609 mężczyzn. Szczegółowe dane przedstawia poniższa Tabela 3.

Tabela 9 Tabela Liczba mieszkańców powiatu mławskiego w wybranych latach

Płeć	2010	2015	2016	2017	2018	2019	różnica l. osób 2019-2010	udział kobiet i mężczyzn w 2019 r.
kobiety	38 023	37 559	37 581	37 389	37 259	37 036	-523	51%
mężczyźni	36 922	36 199	36 119	35 987	35 843	35 590	-609	49%
ogółem	74 945	73 758	73 700	73 376	73 102	72 626	-1 132	100%
różnica	1 101	1 360	1 462	1 402	1 416	1 446	86	1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę populacji warto jednak spojrzeć na sytuację w Powiecie Mławski przez pryzmat sytuacji demograficznej w kraju, a także uwzględnić grupy wiekowe w poszczególnych płciach. W ogóle populacji w Polsce kobiety stanowią większość. Współczynnik feminizacji dla kraju pokazuje, że na 100 mężczyzn średnio przypada 107 kobiet. W województwie

mazowieckim współczynnik ten jest jeszcze wyższy i wynosi 109. Im bardziej zmniejsza się analizowana jednostka terytorialna, tym bardziej zmniejsza się liczba kobiet przypadająca na 100. mężczyzn (w gminach wiejskich współczynnik feminizacji może wynosić 90). **W Powiecie Mławskim w 2019 na 100 mężczyzn przypadały 104 kobiety.**

We wszystkich – poza Powiatem Mławskim – porównywanych jednostkach terytorialnych współczynnik feminizacji nie zmieniał się od dziewięciu lat, niezależnie od tego na jakim był poziomie w 2010 roku. W Powiecie Mławskim współczynnik feminizacji wzrósł o jeden punkt w obserwowanym czasie, przy czym utrzymuje się od kilku lat na poziomie niższym niż średnia dla kraju a zarazem podobnym do poziomu w Powiecie Ciechanowskim. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 4.

Tabela 10 Współczynnik feminizacji

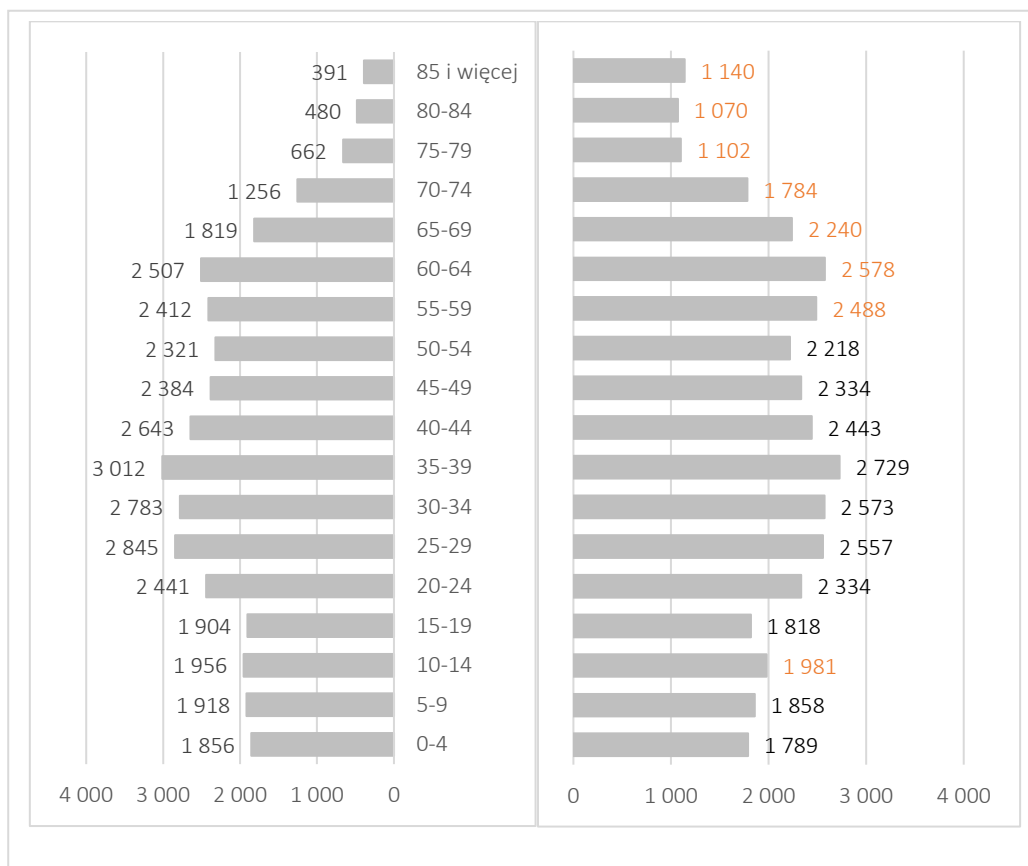
Jednostka terytorialna	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2019 /2010
Polska	107	107	107	107	107	107	0
Woj. mazowieckie	109	109	109	109	109	109	0
Powiat ciechanowski	103	104	104	103	103	103	0
Powiat przasnyski	100	100	100	100	100	100	0
Powiat mławski	103	104	104	104	104	104	+1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.3 Seniorki

Przygotowany w odniesieniu do przedziałów wiekowych co pięć lat Wykres 1 pokazuje, że w niemal wszystkich grupach wiekowych z wyłączeniem seniorów występuje nadreprezentacja mężczyzn w ogóle populacji. **We wszystkich grupach powyżej 55 r. ż. kobiet jest więcej.** Wśród młodszych grup wyjątek stanowi przedział 10-14, gdzie także więcej jest kobiet niż mężczyzn. Poniższy Wykres 1 przedstawia liczebność ludności w podziale na płeć i grupy wiekowe, ponadto kolorem pomarańczowym zaznaczono te grupy wiekowe, w których jest więcej kobiet.

Wykres 1 Ludność według płci i wieku w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.4 Świadczeniobiorcy pomocy społecznej

Jak wynika z danych GUS **liczba osób korzystających z pomocy społecznej stale się zmniejsza** – w Polsce liczba świadczeniobiorców w 2019 roku stanowiła średnio 53% liczby z 2010 roku. W Powiecie Mławskim odnotowany spadek (o 50%) jest porównywalny do zmiany obserwowanej średnio w województwie (52%), jest także większy niż w odniesieniu do obu powiatów referencyjnych. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 5.

Tabela 11 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej

Jednostka terytorialna	2010	2015	2017	2018	2019	2019/2010
Polska	3 338 703	2 729 828	2 180 599	1 970 385	1 775 761	53,2%
Woj. mazowieckie	400 547	322 563	260 449	234 876	208 731	52,1%
Powiat ciechanowski	8 422	7 312	6 655	5 740	5 305	63,0%
Powiat przasnyski	9 018	7 970	7 715	7 057	6 307	69,9%
Powiat mławski	9 201	7 137	6 290	5 465	4 626	50,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Porównanie liczby świadczeniobiorców w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców pokazuje, że **w Powiecie Mławskim jest nieco więcej osób korzystających z pomocy społecznej niż średnio w kraju** i w województwie mazowieckim. Jednocześnie w tej kategorii sytuacja w Powiecie Mławskim jest bliższa sytuacji w Powiecie Ciechanowskim, gdzie liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej na 10 tys. ludności jest najbardziej zbliżona do średniej w kraju.

W omawianym zestawieniu we wszystkich jednostkach obserwowane jest dynamiczne **zmniejszanie się liczby świadczeniobiorców na przestrzeni ostatnich kilku lat**. Szczegółowe zestawienie przedstawia poniższa Tabela 6.

Tabela 12 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Jednostka terytorialna	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	867	710	645	568	513	463
Woj. mazowieckie	762	604	550	485	436	386
Powiat ciechanowski	916	808	737	637	591	484
Powiat przasnyski	1 662	1 495	1 455	1 333	1 196	1 104
Powiat mławski	1 227	968	853	743	632	559

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

2.5 Ruch naturalny i migracje

Wskaźniki demograficzne obrazujące zmniejszającą się liczbę mieszkańców przekładają się na wskaźniki dotyczące ruchu naturalnego ludności. **W 2019 roku w Powiecie Mławskim urodziło się 722 dzieci⁶, o 19 mniej niż w 2018 roku** i o 83 mniej niż w 2017 roku. W obserwowanym czasie odnotowano w Powiecie Mławskim charakterystyczny dla całego kraju wzrost liczby urodzeń w latach 2016 i 2017 (skutek świadczenia 500+). W Powiecie Mławskim obecnie notowany jest spadek: po wzroście w latach 2016 i 2017 liczba urodzeń w latach 2018 i 2019 zmniejszała się.

Średnioterminowa perspektywa (czyli odniesienie do 2010 roku) **zmiany w liczbie urodzeń na tysiąc mieszkańców** pokazuje, że **sytuacja w Powiecie Mławskim (9,90) jest podobna do sytuacji w Powiecie Ciechanowskim (9,99) oraz średnio w kraju (9,77)**. W województwie mazowieckim i w Powiecie Przasnyskim wskaźnik ten jest nieco wyższy i wynosi odpowiednio 11,01 i 10,95. Szczegółowe zestawienie obrazuje poniższa Tabela 7 oraz Wykres 2.

Tabela 13 Urodzenia żywe na 1 000 ludności

Jednostka terytorialna	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	10,73	9,60	9,95	10,46	10,11	9,77
Woj. mazowieckie	11,56	10,76	11,12	11,51	11,22	11,01
Powiat ciechanowski	11,30	9,70	9,82	10,83	9,93	9,99
Powiat przasnyski	11,85	10,67	11,09	12,17	11,60	10,95
Powiat mławski	10,61	9,67	10,11	10,95	10,13	9,90

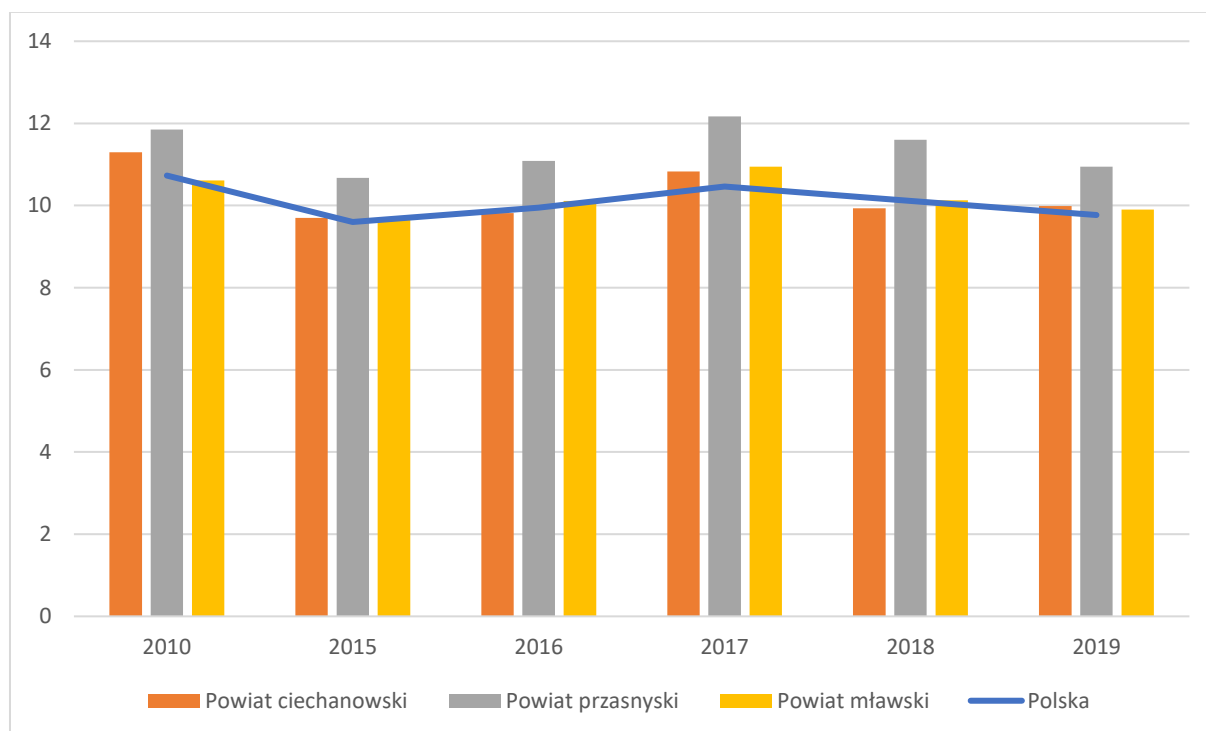
⁶ urodzenia żywe

Jednostka terytorialna	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Powiat ciechanowski – liczba urodzeń	1 038	878	886	976	892	894
Powiat przasnyski – liczba urodzeń	643	569	588	644	612	577
Powiat mławski – liczba urodzeń	795	713	745	805	741	722

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Wykres 2 Urodzenia żywe na 1 000 ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

W odniesieniu do kondycji demograficznej wydaje się, że o ile świadczenie 500+ przełożyło się na większą liczbę urodzeń tuż po jego wprowadzeniu, o tyle nie przełożyło się ani na decyzje prokreacyjne w dłuższej perspektywie czasowej, ani nie podniosło znacząco przyrostu naturalnego (bilans liczby urodzeń i liczby zgonów). Średnio w kraju wartość tego wskaźnika jest ujemna od 2012 roku⁷, wartość w 2018 przekroczyła poziom z 2015 roku.

W Powiecie Mławskim zmiany obserwowane w dłuższej perspektywie mają podobną dynamikę – **przyrost naturalny jest ujemny w ostatnich pięciu latach**, od 2015 roku wahadłowo spada (ujemna wartość się zwiększa). Wyraźna zmiana nastąpiła w 2017 roku – gdy przyrost w porównaniu rok do roku zmniejszył się o 1,54 punktu. W obu powiatach referencyjnych odnotowano krótkoterminowe wzrosty i dodatni przyrost naturalny. Szczegółowe zestawienie danych przedstawia poniższa Tabela 8.

Tabela 14 Przyrost naturalny na 1 000 ludności

⁷ W 2012 roku przyrost naturalny w kraju wynosił 0,04, w 2013 było to -0,46, a w 2014 roku -0,03.

Jednostka terytorialna	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	0,90	-0,67	-0,15	-0,02	-0,68	-0,91
Woj. mazowieckie	1,40	0,45	0,88	0,86	0,33	0,35
Powiat ciechanowski	1,01	-0,46	-0,23	0,12	-1,24	-1,22
Powiat przasnyski	1,00	-0,02	-0,17	2,04	0,93	-0,70
Powiat mławski	0,16	-1,80	-0,08	-1,62	-1,95	-2,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

W Powiecie Mławskim notowane jest ujemne saldo migracji (czyli różnica liczby osób przybyłych w danym okresie na teren powiatu i liczby osób, które w tym samym okresie wyjechały), jest to tendencja obserwowana w obu powiatach referencyjnych. **Ujemna wartość salda migracji od kilku lat wahałowo ale stale się zwiększa** – w 2019 roku wynosiła -255 osób. Ujęcie salda migracji w odniesieniu na 1 tysiąc osób (-3,5 w 2019 roku) pokazuje, że stale jest to wartość podobna do wartości obserwowanych w Powiecie Ciechanowskim. Szczegółowe zestawienie obrazuje poniższa Tabela 9.

Tabela 15 Saldo migracji na 1 000 osób

Jednostka terytorialna	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Polska	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Woj. mazowieckie	2,5	0,0	2,4	2,5	3,1	2,9
Powiat ciechanowski	-4,0	0,0	-2,0	-2,7	-1,8	-2,4
Powiat przasnyski	-3,5	0,0	-5,2	-5,0	-4,5	-5,3
Powiat mławski	-1,1	0,0	-0,4	-2,8	-2,3	-3,5
Powiat mławski – saldo migracji ogółem	-80	0	-32	-206	-168	-255

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

3. Rynek pracy

3.1 Liczebność grup aktywności zawodowej

Stale rośnie udział osób w wieku poprodukcyjnym⁸ w ludności ogółem. W Powiecie Mławskim w 2010 roku osoby z tej grupy wiekowej stanowiły 16,3% ogółu mieszkańców, a w 2019 roku było to 22,0%. Zmniejsza się udział osób w wieku przedprodukcyjnym (o 2,3 punktu procentowego na przestrzeni ostatnich dziewięciu lat), o 1,4 punktu procentowego zmniejszył się udział osób w wieku produkcyjnym. Wyniki te sytuują Powiat Mławski pomiędzy powiatami referencyjnymi.

Kierunek zmian demograficznych – zwiększanie się udziału osób w wieku poprodukcyjnym (popularnie nazywane „starzeniem się społeczeństwa”) **jest w Powiecie Mławskim taki sam, jak w odniesieniu do populacji w kraju** i podobnie nieznacznie zmniejsza się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 10.

⁸ Przez wiek produkcyjny rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 15-64 lata, dla kobiet - 15-59 lat (definicja GUS).

Tabela 16 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Rok	Wiek populacji	Polska	Woj. mazowieckie	Powiat ciechanowski	Powiat przasnyski	Powiat mławski
2019	przedprodukcyjny	18,1	19,2	18,3	20,0	18,5
	produkcyjny	60,0	59,0	60,4	60,2	61,5
	poprodukcyjny	21,9	21,8	21,3	19,8	20,0
2018	przedprodukcyjny	18,1	19,0	18,2	20,1	18,6
	produkcyjny	60,6	59,5	61,1	60,7	61,9
	poprodukcyjny	21,4	21,4	20,7	19,2	19,5
2017	przedprodukcyjny	18,0	18,9	18,2	20,0	18,7
	produkcyjny	61,2	60,1	61,8	61,3	62,2
	poprodukcyjny	20,8	21,0	20,0	18,7	19,1
2016	przedprodukcyjny	17,9	18,7	18,2	20,0	18,8
	produkcyjny	61,8	60,7	62,6	61,7	62,4
	poprodukcyjny	20,2	20,6	19,2	18,2	18,7
2015	przedprodukcyjny	18,0	18,6	18,3	20,2	19,0
	produkcyjny	62,4	61,4	63,3	62,0	62,7
	poprodukcyjny	19,6	20,0	18,4	17,8	18,3
2010	przedprodukcyjny	18,8	18,7	19,7	21,8	20,8
	produkcyjny	64,4	63,5	64,9	62,4	62,9
	poprodukcyjny	16,8	17,7	15,4	15,8	16,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

3.2 Bezrobotni

W Powiecie Mławskim w 2019 roku osoby bezrobotne stanowiły 3,8% ogółu ludności, dokładnie tyle samo, ile średnio w kraju i znacznie mniej (średnio o około 2 punkty procentowe) niż w powiatach referencyjnych. **Odsetek osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym stale się zmniejsza** – zarówno w kraju, jak i w Powiecie Mławskim i pozostałych jednostkach referencyjnych. W Powiecie Mławskim zmiana ta ma większą dynamikę (spadek o 5,1 punktu) niż średnio w kraju (-4,1 punktu) a także w odniesieniu do powiatów referencyjnych: w Powiecie Ciechanowskim odnotowano zmianę o 3,3 p.p., a w Powiecie Przasnyskim o 3,7 p.p. Warto jednocześnie zauważyć, że w 2010 roku różnica pomiędzy powiatami referencyjnymi mieściła się w zakresie 0,4 punktu procentowego (8,9% Mławski i 9,3% Przasnyski). W 2019 zakres ten wynosi 1,9 punktu procentowego (3,8 Mławski i 5,7 Ciechanowski).

We wszystkich jednostkach **wśród bezrobotnych przeważają kobiety**. Średnio w kraju i w województwie różnica ta wynosi nieco ponad jeden punkt procentowy (w Powiecie Mławskim: 2,1 punktu różnicy w 2019 roku). Co ciekawe – w 2010 roku różnica między bezrobociem kobiet i mężczyzn w powiatach Mławskim wynosiła 0,9 a w Ciechanowskim 0,2 punktu (w Powiecie Przasnyskim były to 3 punkty różnicy, w 2019 roku ta różnica nadal jest największa spośród wszystkich trzech porównywanych powiatów, choć w dużo mniejszym zakresie). Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 11, różnice w udziale kobiet i mężczyzn (dla każdej z jednostek) zaznaczono kolorem niebieskim.

Tabela 17 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Jednostka terytorialna	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Polska – ogółem	7,9	6,5	5,6	4,6	4,2	3,8
Polska – mężczyźni	7,2	5,9	5,0	3,9	3,5	3,2
Polska – kobiety	8,6	7,2	6,4	5,4	5,0	4,4
różnica kobiety - mężczyźni	1,4	1,3	1,4	1,5	1,5	1,2
Woj. mazowieckie – ogółem	7,1	6,6	5,8	4,8	4,2	3,9
Woj. mazowieckie – mężczyźni	7,1	6,5	5,6	4,4	3,9	3,6
Woj. mazowiecki – kobiety	7,1	6,7	6,0	5,1	4,6	4,2
różnica kobiety - mężczyźni	0	0,2	0,4	0,7	0,7	0,6
Powiat ciechanowski – ogółem	9,0	9,0	8,0	6,6	6,2	5,7
Powiat ciechanowski – mężczyźni	8,9	8,9	7,6	5,9	5,3	4,9
Powiat ciechanowski – kobiety	9,1	9,1	8,4	7,4	7,2	6,6
różnica kobiety - mężczyźni	0,2	0,2	0,8	1,5	1,9	1,7
Powiat przasnyski – ogółem	9,3	8,9	7,9	6,4	6,3	5,6
Powiat przasnyski – mężczyźni	8,0	7,8	6,4	4,9	5,0	4,5
Powiat przasnyski – kobiety	11,0	10,3	9,7	8,2	7,9	7,0
różnica kobiety - mężczyźni	3	2,5	3,3	3,3	2,9	2,5
Powiat mławski – ogółem	8,9	7,9	6,0	4,6	3,8	3,8
Powiat mławski – mężczyźni	8,5	7,0	5,1	3,6	2,9	2,9
Powiat mławski – kobiety	9,4	9,0	7,1	5,7	4,9	5,0
różnica kobiety - mężczyźni	0,9	2	2	2,1	2	2,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Innym popularnym wskaźnikiem obrazującym kondycję rynku pracy jest **stopa bezrobocia rejestrowanego**⁹, która w Powiecie Mławskim **wynosiła w 2020¹⁰ roku 6,2** (dokładnie tyle samo, ile w kraju). **Jest to poziom najniższy spośród porównywanych jednostek** (w obu powiatach referencyjnych stopa bezrobocia wynosi 9,4). Od 2010 roku odnotowano w Powiecie Mławskim spadek o 7,9 p.p., jest to zmiana największa spośród wszystkich porównywanych jednostek (przy czym należy zauważyć, że w odniesieniu do kraju i województwa stopa bezrobocia była w Powiecie Mławskim wyższa w 2010 roku). Szczegółowe zestawienie przedstawia Tabela 12.

Tabela 18 Stopa bezrobocia rejestrowanego ogółem

Jednostka terytorialna	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020-2010
Polska	12,4	9,7	8,2	6,6	5,8	5,2	6,2	-6,2
Woj. mazowieckie	9,7	8,3	7,0	5,6	4,9	4,4	5,2	-4,5
Powiat ciechanowski	15,1	13,8	12,0	9,8	9,6	8,5	9,4	-5,7
Powiat przasnyski	16,2	15,2	13,1	10,9	9,9	8,9	9,4	-6,8
Powiat mławski	14,1	12,2	9,2	7,1	5,9	5,8	6,2	-7,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

⁹ Bezrobocie rejestrowane obejmuje (zgodnie z definicją GUS) osoby niezatrudnione i niewykonyjące innej pracy zarobkowej, zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy ze szczególnym odniesieniem do osób niepełnosprawnych i uczących się, w tym w ramach przygotowania do zawodu.

¹⁰ W czasie opracowywania niniejszej Diagnozy (maj 2021) dostępne były dane dotyczące rynku pracy także za 2020 rok.

Zestawienie szczegółowych danych dotyczących osób bezrobotnych pokazuje strukturę tej populacji i zmiany występujące w ciągu minionych lat. **Ponad połowa (59%) osób bezrobotnych to kobiety**, udział na takim poziomie utrzymuje się bez większych zmian od kilku lat. **Niemal połowa (45%) ogółu bezrobotnych to długotrwale bezrobotni**. W perspektywie ostatnich lat udział ten stale się zmniejsza (w 2016 roku udział długotrwale bezrobotnych w bezrobotnych ogółem wynosił 53%, zatem po pięciu latach udział ten zmniejszył się o 8,2 p.p.).

Ludzie młodzi (w wieku do 30 r.ż.) stanowili 26% ogółu bezrobotnych, od 2016 roku odnotowano spadek o 3,3 p.p. Podobna sytuacja i tendencja jest widoczna w grupie osób zbliżających się do wieku emerytalnego: od pięciu lat udział 50-latków wśród bezrobotnych ogółem nieznacznie spada (z 29,3% w 2016 do 27,7% w 2020 roku). Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 13.

Tabela 19 Liczba osób bezrobotnych w powiecie mławskim

Grupa mieszkańców	2016		2017		2018		2019		2020	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
ogółem	2 753	100%	2 088	100%	1 727	100%	1 718	100%	1 829	100%
kobiety	1 497	54,4%	1 193	57,1%	1 026	59,4%	1 018	59,3%	1 073	58,7%
mężczyźni	1 256	45,6%	895	42,9%	701	40,6%	700	40,7%	756	41,3%
do 25 roku życia	408	14,8%	291	13,9%	245	14,2%	236	13,7%	202	11,0%
do 30 roku życia	801	29,1%	595	28,5%	469	27,2%	474	27,6%	472	25,8%
powyżej 50 r.ż.	808	29,3%	599	28,7%	479	27,7%	473	27,5%	507	27,7%
długotrwale bezrobotni	1 471	53,4%	1 047	50,1%	779	45,1%	712	41,4%	826	45,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

3.3 Liczba podmiotów gospodarczych

Dostępne dane pokazują liczbę podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Zestawienie danych pokazuje, że w Powiecie Mławskim **stale rośnie liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON**, w 2019 roku wynosiła 79 na 1 tys. ludności. Jest to wskaźnik pośredni w odniesieniu do powiatów referencyjnych (83 w Ciechanowskim i 72 w Przasnyskim) i **dużo niższy niż średnio w województwie (158) i w kraju (117)**.

Stale, choć niezbyt dynamicznie, rośnie w Powiecie Mławskim liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym¹¹ - w 2019 roku było to średnio 10 osób, podobnie jak w odniesieniu do liczby podmiotów w REGON jest to wartość pomiędzy powiatami referencyjnymi i niższa niż wartości dla

¹¹ Należy pamiętać, że wskaźnik ten wynika z korelacji dwóch wartości: liczby osób prowadzących działalność gospodarczą i liczby osób w wieku produkcyjnym, jeśli udział osób z tej drugiej grupy będzie się zmniejszał, to wartość wskaźnika będzie wzrastać nie w konsekwencji aktywności gospodarczej ale zmiany w strukturze demograficznej. W części dotyczącej demografii wskazano, że w odniesieniu do Powiatu Mławskiego udział osób w wieku produkcyjnym od kilku lat nieznacznie ale stale się zmniejsza.

większych jednostek. Średnia dla kraju to 14 osób prowadzących działalność przypadające na 100 osób w wieku aktywności zawodowej.

Nieznacznie spada w perspektywie kilku lat udział osób prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki. Od 2015 roku wskaźnik ten wynosi w Powiecie Mławskim średnio 77 (wahadłowo zmieniając się w obserwowanym czasie), w powiatach referencyjnych zarówno wielkość jak i dynamika jest podobna. Szczegółowe zestawienie obrazuje poniższa Tabela 14, w której zamieszczono także dostępne dane obrazujące sytuację w 2020 roku.

Tabela 20 REGON – podmioty gospodarki narodowej

Jednostka terytorialna	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 tys. ludności							
Polska	101	109	110	112	114	117	-
Woj. mazowieckie	129	143	147	150	151	158	-
Powiat ciechanowski	75	81	81	80	80	84	-
Powiat przasnyski	63	68	68	68	70	72	-
Powiat mławski	67	71	72	73	75	79	-
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym							
Polska	11,85	12,38	12,49	12,76	13,37	13,96	-
Woj. mazowieckie	14,55	15,32	15,54	15,89	16,65	17,49	-
Powiat ciechanowski	9,16	9,98	9,95	9,97	10,35	10,89	-
Powiat przasnyski	8,19	8,55	8,55	8,60	9,02	9,35	-
Powiat mławski	8,51	8,80	8,83	9,04	9,43	10,02	-
Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej ogółem							
Polska	75,3	71,0	70,1	69,6	71,3	71,3	71,3
Woj. mazowieckie	71,5	65,7	64,3	63,5	65,6	65,5	65,3
Powiat ciechanowski	79,6	77,9	77,2	76,7	78,6	78,6	79,6
Powiat przasnyski	80,5	78,2	77,3	77,4	78,4	78,3	78,3
Powiat mławski	80,4	77,5	76,9	76,6	77,6	77,8	78,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tendencję na rynku pracy można zaobserwować analizując wskaźniki podmiotów zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON. Pierwszy oznacza wzrost liczby podmiotów, drugi – spadek tej wartości. **W każdej z porównywanych jednostek liczba zarejestrowanych w danym roku podmiotów była w 2020 roku niższa niż w 2010**, przy czym spadek ten jest wyraźnie odnotowany w 2020 roku. W 2020 roku w Powiecie Mławskim było 61 nowo zarejestrowanych podmiotów na 10 tys. ludności i jest to wartość pomiędzy wartością w porównywanych powiatach (53 w Powiecie Przasnyskim i 59 w Powiecie Ciechanowskim). W województwie mazowieckim wzrost jest najbardziej dynamiczny a liczba jednostek przekracza wartość dla kraju (w 2020 roku wynosiła 114 w województwie i 86 w kraju).

W Powiecie Mławskim zmniejsza się liczba podmiotów wyrejestrowanych z REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności. W 2019 było to 29 podmiotów, o 13 mniej niż w 2012 roku. W latach 2019 i 2020 odnotowano dynamiczny spadek. Do 2019 roku liczba wyrejestrowanych

podmiotów zmieniała się nieznacznie. Taki trend – niewielkie zmiany w okresie do 2018 roku i znaczny spadek liczby wyrejestrowanych podmiotów w 2019 roku oraz ponowny spadek w 2020 roku – jest obserwowany we wszystkich jednostkach. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 15.

Tabela 21 REGON – podmioty gospodarki narodowej

Jednostka terytorialna	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020-2010
jednostki nowo zarejestrowane w REGON na 10 tys. ludności								
Polska	104	94	91	94	102	99	86	-18
Woj. mazowieckie	126	128	127	125	134	130	114	-12
Powiat ciechanowski	87	82	73	75	79	80	68	-19
Powiat przasnyski	81	56	60	56	68	60	53	-28
Powiat mławski	79	71	59	65	75	79	61	-18
jednostki wykreślone z REGON na 10 tys. ludności								
Polska	62	76	77	75	86	59	44	-18
Woj. mazowieckie	64	85	88	87	123	61	54	-10
Powiat ciechanowski	58	65	71	74	77	45	36	-22
Powiat przasnyski	46	52	54	54	48	35	31	-15
Powiat mławski	53	49	50	49	54	41	33	-20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

4. Aktywność społeczna

4.1 Organizacje pozarządowe

Z informacji zamieszczonych na stronach internetowych Miasta Mława oraz Powiatu Mławskiego wynika, że na terenie powiatu zarejestrowanych jest ogółem 100 organizacji pozarządowych. Najwięcej organizacji pozarządowych zarejestrowanych jest na terenie Miasta Mława: 64. Zestawienie prezentuje poniższa Tabela 19.

Tabela 22 Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu według różnych ewidencji

Rodzaj ewidencji	liczba organizacji
Ewidencja stowarzyszeń zwykłych powiatu mławskiego	31
Wykaz fundacji z terenu powiatu mławskiego	5
Baza mławskich organizacji pozarządowych	64
łącznie	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie powiatowego Wykazu organizacji pozarządowych

Liczba organizacji społecznych na tysiąc mieszkańców to wskaźnik zastosowany do porównania z innymi jednostkami terytorialnymi na podstawie danych GUS. Najwyższą wartość odnosi się do województwa mazowieckiego (4,62) i zapewne jest odzwierciedleniem wpływu Warszawy. Porównanie średniej liczby NGO-sów w perspektywie kilku lat pokazuje, że **w Powiecie Mławskim liczba organizacji pozarządowych stale rośnie jednak wzrost ten jest najmniej**

dynamiczny (0,75 p.p.) spośród wszystkich porównywanych jednostek. Średnia dla kraju wynosiła 1,12. Szczegółowe zestawienie prezentuje Tabela 20 poniżej.

Tabela 23 NGO - fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2010
Polska	2,71	3,51	3,68	3,85	3,68	3,83	1,12
Woj. mazowieckie	3,30	4,33	4,57	4,78	4,42	4,62	1,32
Powiat ciechanowski	2,28	2,85	2,98	3,15	2,93	3,05	0,77
Powiat przasnyski	2,05	2,61	2,85	3,01	2,86	3,03	0,98
Powiat mławski	2,07	2,48	2,58	2,67	2,60	2,82	0,75

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Z kolei **frekwencja** w wyborach samorządowych w latach 2014 i 2018 (wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast) **była w Powiecie Mławskim wyższa niż w kraju** i wynosiła odpowiednio 54,95 w 2014 roku i 58,59 w 2018 roku. W obu przypadkach frekwencja była wyższa niż w każdej z pozostałych jednostek referencyjnych. W 2018 frekwencja w Powiecie Mławskim była – podobnie jak w Powiecie Przasnyskim – nieco wyższa niż frekwencja w 2014 roku. Szczegółowe zestawienie prezentuje Tabela 18 poniżej.

Tabela 24 Frekwencja w wyborach samorządowych (frekwencja końcowa)

Jednostka terytorialna	2014	2018
Polska	47,21	48,83
Woj. mazowieckie	51,07	53,62
Powiat ciechanowski	53,19	53,70
Powiat przasnyski	54,17	58,49
Powiat mławski	54,95	58,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

4.2 Uczestnictwo w kulturze

W 2020 roku liczba wszelkiego rodzaju wydarzeń kulturalnych (i ich uczestników) wyraźnie się zmniejszyła w niemal wszystkich porównywanych jednostkach (wyjątek stanowi Powiat Ciechanowski, w którym odnotowano wzrost). W latach 2015-2019 w Polsce i w woj. mazowieckim liczba imprez nieznacznie ale stale rosła, w roku 2020 zmniejszyła się mniej więcej o połowę. W porównywanych powiatach liczba imprez w latach 2015-2017 stale rosła, w 2018 wzrost ten załamał się, w kolejnym 2019 roku odnotowano wzrost w powiatach: Mławskim i Przasnyskim.

Analogicznie – znacznie zmniejszyła się liczba uczestników imprez w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, choć wyraźnie większe są różnice w poszczególnych jednostkach w odniesieniu do tego wskaźnika w 2020 roku. W Polsce na stąpił spadek niemal o 65%, o ponad 70% w powiatach Ciechanowskim i Przasnyskim, w Powiecie Mławskim – o prawie 90%. Wskaźnik „liczba uczestników imprez” miał w ciągu ostatnich pięciu lat podobną, wahadłową dynamikę jak wskaźnik „liczba imprez”, w 2019 w Powiecie Mławskim miał wartość (626) porównywalną

do wartości dla woj. mazowieckiego. W latach 2015-2019 liczba osób przypadających na placówkę kulturalną nie zmieniała się zasadniczo w Powiecie Mławskim, w pozostałych jednostkach podobnie – odnotowywano nieznaczne zmiany.

Warto zauważyć, że zmiany w zarówno w zakresie liczby imprez jak i ich uczestników przebiegają dość dynamicznie, co widać szczególnie w porównaniu danych za rok 2018, a także znaczną różnicę pomiędzy Powiatem Ciechanowskim a pozostałymi jednostkami w odniesieniu do liczby imprez w 2020 roku. Może być więc tak, że różnice te wynikają nie tyle z realnej aktywności kulturalnej, ile np. ze zmian w zakresie sprawozdawczości dotyczącej poszczególnych wydarzeń. Szczegółowe dane liczbowe są zawarte w Tabeli 19 poniżej.

Tabela 25 Działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020 /2019
imprezy							
Polska	217 412	236 442	239 691	242 277	243 839	120 866	49,6%
Woj. mazowieckie	23 353	23 352	25 391	28 549	26 966	14 349	53,2%
Powiat przasnyski	301	492	521	410	420	92	21,9%
Powiat ciechanowski	268	326	427	401	375	399	106,4%
Powiat mławski	370	338	344	306	323	122	37,8%
liczba uczestników imprez na 1000 ludności							
Polska	891,9	925,1	945,3	1 027,9	976,8	348,2	35,6%
Woj. mazowieckie	646,4	694,4	675,6	911,7	667,0	517,7	77,6%
Powiat przasnyski	1 131,2	938,8	752,6	741,1	451,8	122,8	27,2%
Powiat ciechanowski	847,7	712,2	778,9	1 440,3	1 052,3	262,6	25,0%
Powiat mławski	673,6	930,6	1 338,1	985,7	626,3	75,8	12,1%
liczba osób na placówkę (centrum kultury, dom kultury, ośrodek kultury, klub, świetlice)							
Polska	9 444,0	9 142,0	9 086,0	9 065,7	9 020,6	-	-
Woj. mazowieckie	18 968,5	18 696,5	18 959,9	17 600,7	17 271,2	-	-
Powiat przasnyski	17 751,0	17 671,3	17 628,0	17 608,0	17 503,7	-	-
Powiat ciechanowski	15 054,5	18 052,8	14 996,0	14 945,0	12 774,7	-	-
Powiat mławski	14 751,6	14 740,0	14 675,2	14 620,4	14 525,2	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

4.3 Edukacja

Na terenie Powiatu Mławskiego w 2019 roku działało 35 szkół podstawowych, w których uczyło się niemal sześć tysięcy uczniów, przy czym widoczny w latach 2017 i 2018 wzrost wynikał zapewne z likwidacji gimnazjów i „zatrzymania” uczniów klas VII i VIII. Zmiana w systemie edukacji może także przekładać się na widoczną w kolejnym wierszu tabeli rosnącą liczbę nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych.

Stale rośnie liczba uczniów szkół specjalnych, w 2019 roku były to 73 osoby. Wzrostu liczby uczniów nie przekłada się na wzrost liczby nauczycieli zatrudnionych w podstawowych szkołach

specjalnych, od 2015 roku utrzymuje się on na poziomie 20 etatów. Zestawienie danych zaprezentowano w Tabeli 20 poniżej.

Tabela 26 Szkoły podstawowe

Wskaźnik edukacji	2010	2015	2016	2017	2018	2019
szkoły podstawowe ogółem	36	34	34	37	36	35
szkoły podstawowe prowadzone przez samorząd	35	33	33	35	34	33
szkoły podstawowe prowadzone przez organizacje społeczne i stowarzyszenia	0	0	0	1	1	1
liczba uczniów w szkołach podstawowych ogółem	4 930	4 879	4 431	5 133	5 960	5 944
liczba nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych w przeliczeniu na etaty	-	393,85	370,53	442,88	515,08	532,57
szkoły podstawowe specjalne	1	1	1	1	1	1
liczba uczniów szkół podstawowych specjalnych	46	53	53	63	69	73
liczba nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych specjalnych w przeliczeniu na etaty	-	20,64	20,93	24,17	23,77	20,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Nie zmieniła się w ostatnich latach liczba liceów – w Powiecie Mławskim funkcjonuje siedem tego typu placówek. W porównaniu do 2010 roku zmniejszyła się liczba uczniów (o nieco ponad 6%). W odniesieniu do 2010 roku zmniejszyła się – z siedmiu do czterech – liczba średnich szkół zawodowych. Analogicznie – wyraźnie zmniejszyła się także liczba uczniów, choć od roku 2017 notowany jest wzrost (z każdym kolejnym rokiem widoczny coraz bardziej). W perspektywie długoterminowej wahadłowo zwiększa się także liczba uczniów szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy (z 12 w 2010 roku do 17 w 2019). Szczegółowe zestawienie wybranych zagadnień obrazujących edukację w szkołach średnich obrazuje poniższa Tabela 21.

Tabela 27 Licea i szkoły zawodowe

Wskaźnik edukacji	2010	2015	2016	2017	2018	2019
licea ogólnokształcące	6	7	7	7	7	7
licea prowadzone przez samorząd gminny	2	2	2	2	2	2
licea prowadzone przez samorząd powiatowy	3	3	3	3	3	3
liczba uczniów w liceach	1 391	1 241	1 199	1 108	1 022	1 305
liczba nauczycieli zatrudnionych w liceach w przeliczeniu na etaty	-	99,69	95,01	91,12	79,07	93,51
zdawalność egzaminów maturalnych w liceach	87,2	82,5	84,1	80,6	86,2	87,2
szkoły średnie zawodowe	7	4	4	4	4	4
liczba uczniów szkół średnich zawodowych	1 357	940	910	929	951	1 180
zdawalność egzaminów maturalnych w szkołach ponadgimnazjalnych zawodowych	66,4	80,6	74,0	64,5	65,6	66,4
nauczyciele w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy	-	4,20	4,19	4,10	5,87	7,01
szkoły specjalne przysposabiające do pracy	1	1	1	1	1	1

Wskaźnik edukacji	2010	2015	2016	2017	2018	2019
uczniowie szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy	12	18	11	16	20	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

4.4 Przestępczość

Liczba przestępstw popełnianych na terenie Powiatu Mławskiego w ciągu ostatnich pięciu lat nieco wzrosła choć należy zauważyć, że wzrost ten nie jest tendencją stałą (w roku 2017 odnotowano spadek a w 2019 wzrost ponad dwukrotny). Najbardziej **zwiększyła się liczba przestępstw o charakterze gospodarczym (o 55) oraz o charakterze kryminalnym (o 49)**. Zmniejszyła się liczba przestępstw o przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji (-26) oraz przeciwko mieniu (-5). Szczegółowe zestawienie zawiera Tabela 22.

Tabela 28 Przestępczość

Przestępstwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020-2015
ogółem	997	1 011	987	1 045	2 388	1 080	+83
o charakterze kryminalnym	642	576	553	694	683	691	+49
o charakterze gospodarczym	95	209	236	131	1 465	150	+55
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji - drogowe	210	185	163	162	181	184	-26
przeciwko życiu i zdrowiu	19	37	36	48	34	36	+17
przeciwko mieniu	449	466	463	374	415	444	-5
przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności razem	22	31	40	47	69	34	+12
przeciwko rodzinie i opiece	88	44	69	150	112	99	+11
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji razem	215	193	165	173	190	200	-15

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Ujęcie liczby przestępstw w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców umożliwia porównanie pomiędzy różnymi jednostkami terytorialnymi. **W 2020 roku liczba przestępstw w Powiecie Mławskim była najniższa spośród wszystkich porównywanych jednostek**, w tym także w odniesieniu do powiatów referencyjnych. **Jednocześnie** w ciągu obserwowanych ostatnich pięciu lat w Powiecie Mławskim **liczba przestępstw w przeliczeniu na mieszkańca nieco się zwiększyła** (z 13,5 do 14,9, czyli o 1,4 punktu procentowego). Spośród wszystkich porównywanych jednostek wzrost odnotowano także w Powiecie Przasnyskim (o 5,5 punktu). Szczegółowe zestawienie zawiera Tabela 26.

Tabela 29 Przepięstwa stwierdzone przez Policję ogółem na 1000 mieszkańców

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2020-2015
Polska	20,8	19,5	19,6	20,0	20,8	20,0	-0,8
Woj. mazowieckie	21,1	20,2	19,4	20,9	21,2	20,3	-0,8
Powiat ciechanowski	23,8	16,0	18,5	21,9	15,9	21,9	-1,9
Powiat przasnyski	14,6	15,0	16,3	18,6	22,9	20,1	+5,5
Powiat mławski	13,5	13,7	13,4	14,3	32,8	14,9	+1,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

5. Infrastruktura

5.1 Wodociąg

W 2019 roku udział budynków podłączonych do wodociągu wynosił w Powiecie Mławskim 89% ogółu budynków mieszkalnych i jest to wartość nieco od średnich dla kraju (84,8%) i województwa (82%) a zarazem niższa od wartości dla powiatów referencyjnych (95% w Powiecie Przasnyskim i 91% w Powiecie Ciechanowskim). Odsetek budynków podłączonych do wodociągu w Powiecie Mławskim nieznacznie ale systematycznie rośnie – w ciągu ostatnich pięciu lat o 1,4 punktu procentowego (tyle samo ile wyniósł wzrost w Powiecie Ciechanowskim). W Powiecie Przasnyskim odnotowano spadek o pół punktu procentowego, przy czym nadal jest to najwyższy odsetek spośród wszystkich porównywanych jednostek (95%). Zestawienie jest zawarte w Tabeli 24 poniżej.

Tabela 30 Udział budynków mieszkalnych podłączonych do wodociągu

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2015
Polska	84,1	84,1	84,1	84,6	84,8	+0,7
Woj. mazowieckie	80,3	81,1	81,4	82,0	82,5	+2,2
Powiat ciechanowski	89,8	89,8	90,5	91,1	91,2	+1,4
Powiat przasnyski	95,5	94,1	94,5	94,6	95,0	-0,5
Powiat mławski	87,6	87,9	90,1	88,9	89,0	+1,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Z sieci wodociągowej korzysta ponad 90% mieszkańców Powiatu Mławskiego. Jest to odsetek porównywalny w odniesieniu do kraju i województwa a jednocześnie nieco niższy niż odsetek w dwóch powiatach referencyjnych (w Powiecie Przasnyskim udział ten wynosi 96%). Zmiany obserwowane na przestrzeni ostatnich pięciu lat nie były dynamiczne (wzrost o nieco ponad 1 punkt procentowy w Powiecie Mławskim), co może wynikać z ogólnie dobrej dostępności do instalacji wodnej. Szczegółowe zestawienie dotyczące mieszkańców korzystających z wodociągu prezentuje poniższa Tabela 25.

Tabela 31 Udział mieszkańców korzystających z instalacji wodociągowej

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2015
Polska	91,8	91,9	92,0	92,1	92,2	+0,4
Woj. mazowieckie	89,6	89,9	90,3	90,3	90,5	+0,9
Powiat ciechanowski	93,4	93,4	93,5	93,6	93,6	+0,2
Powiat przasnyski	96,1	96,3	96,3	96,2	96,3	+0,2
Powiat mławski	90,8	91,7	91,8	91,9	92,0	+1,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

5.2 Kanalizacja

Udział budynków podłączonych do kanalizacji jest w Powiecie Mławskim wyraźnie niższy niż w porównywanych jednostkach. W 2019 roku wynosił niespełna 37%, średnio w kraju było to ponad 51%, a w województwie i powiatach referencyjnych ponad 42%. **Wzrost udziału skanalizowanych budynków jest na przestrzeni ostatnich lat najbardziej dynamiczny w Powiecie Mławskim** – o 9,4 punktu procentowego, średnio w kraju i powiatach referencyjnych wynosi niespełna 3 punkty a w województwie nieznacznie przekracza 4 punkty procentowe. Szczegóły prezentuje Tabela 26 poniżej.

Tabela 32 Udział budynków mieszkalnych podłączonych do kanalizacji

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2015
Polska	48,4	49,4	49,5	50,6	51,3	+2,9
Woj. mazowieckie	39,4	41,2	41,9	42,8	43,5	+4,1
Powiat ciechanowski	39,7	40,5	40,9	41,2	42,2	+2,5
Powiat przasnyski	41,4	41,1	41,9	42,7	44,2	+2,8
Powiat mławski	27,5	27,6	33,1	36,3	36,9	+9,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

W Powiecie Mławskim z kanalizacji korzysta niespełna połowa mieszkańców (48%) jest to odsetek najniższy w porównaniu do wszystkich jednostek referencyjnych. Średnia dla kraju to 71% a województwa 70%. W Powiecie Przasnyskim odsetek mieszkańców korzystających z kanalizacji jest zbliżony do wartości w Powiecie Mławskim (50%), a w Powiecie Ciechanowskim jest wyższy i wynosi 58%. W ostatnim pięcioleciu zaobserwowano we wszystkich jednostkach nieznaczny wzrost – we wszystkich jednostkach mieścił się w przedziale 1,5-2,8 punktu procentowego (najwyższą wartość odnotowano w Powiecie Mławskim, jest ona wyższa o jeden punkt procentowy od wartości w powiatach referencyjnych). Szczegóły w Tabeli 27 poniżej.

Tabela 33 Udział mieszkańców korzystających z instalacji kanalizacyjnej

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2015
Polska	69,7	70,2	70,5	70,8	71,2	+1,5
Woj. mazowieckie	67,5	68,1	68,9	69,4	69,8	+2,3
Powiat ciechanowski	56,3	57,3	57,5	57,6	58,1	+1,8
Powiat przasnyski	48,4	49,0	49,2	49,2	50,2	+1,8

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2015
Powiat mławski	45,0	45,4	46,3	47,3	47,8	+2,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

5.3 Gaz

Kolejnym wskaźnikiem w zakresie infrastruktury technicznej jest udział mieszkańców korzystających z sieci gazowej w 2019 r. (nie są dostępne porównywalne dane techniczne dla każdej z jednostek referencyjnych obejmujące długość sieci lub inny wskaźnik techniczny). **W 2019 roku w Powiecie Mławskim z instalacji gazowej korzystało niemal 42% mieszkańców**, podobnie jak w Powiecie Ciechanowskim (40%) i mniej niż średnio w kraju (53%) i w województwie (53%). Udział ten nieznacznie ale systematycznie rośnie na przestrzeni ostatnich lat, w Powiecie Mławskim wzrost ten wyniósł +2 punkty procentowe i był najbardziej dynamiczny spośród wszystkich porównywanych jednostek. Szczegółowe dane w Tabeli 28 poniżej.

Tabela 34 Udział mieszkańców korzystających z instalacji gazowej

Jednostka terytorialna	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2015
Polska	52,1	52,1	52,1	52,3	52,9	+0,8
Woj. mazowieckie	53,5	53,3	53,0	52,9	53,4	-0,1
Powiat ciechanowski	39,2	39,3	39,5	39,1	40,3	+1,1
Powiat przasnyski	0,0	0,1	0,1	0,0	0,3	+0,3
Powiat mławski	39,9	40,3	40,5	41,2	41,9	+2,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

5. Komunikacja autobusowa

Z informacji przekazanej przez Wydział Infrastruktury, Rolnictwa i Środowiska na terenie Powiatu Mławskiego regularne przewozy osób realizuje trzech niżej wymienionych przedsiębiorców w ramach 57 linii komunikacyjnych:

1. Beata Czaplicka, Krzysztof Czaplicki Przewozy Krajowe i zagraniczne Osób S.C. 06-300 Przasnysz, ul. Makowska 108;
2. Andrzej Fabisiak ALL-MIT AUTOMOBILE 06-500 Mława, ul. Graniczna 8;
3. Olsztyński Bus Sp. z o.o Plac 3 Maja 2A.

6. Budżet Powiatu

Zestawienie kwot budżetu w kategorii dochodów i wydatków w ujęciu kilku lat wstecz wskazuje, że budżet stale się zwiększa – dochody w 2019 roku stanowiły 132% dochodów z 2019 roku, a wydatki w tym samym czasie stanowiły 114%. Podobnie wzrosły dochody i wydatki w przeliczeniu na mieszkańca. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 29.

Tabela 35 Dochody i wydatki budżetu powiatu w latach 2017-2019

Kategoria finansowa	2015	2016	2017	2018	2019	2019 /2015
Dochody	66 507 654	70 696 935	72 622 629	79 037 022	87 831 885	132%
Dochody na 1 mieszkańca	902	959	988	1 080	1 205	133%
Wydatki	67 649 773	71 301 007	69 963 434	81 943 558	77 185 993	114%
Wydatki na 1 mieszkańca	918	967	952	1 120	1 059	115%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zestawienie struktury dochodów i wydatków w budżecie Powiatu Mławskiego według wybranych kategorii w ciągu minionych lat pokazuje, że **stale zwiększa się udział dochodów własnych w strukturze budżetu – w 2019 roku udział ten wynosił 32% i był wyższy o 6,5 punktu procentowego od poziomu odnotowanego w 2015 roku. Jednocześnie o 8,4 punktu zmniejszył się w ciągu minionych pięciu lat udział dotacji celowych**, a także o 7,3 punktu subwencja oświatowa. W kategorii dochodów zwiększył się o 3,9 punktu udział podatku dochodowego od osób fizycznych (z 8,02% do 9,09%) a zmniejszył udział podatków od osób prawnych (z 0,23% do 0,12%). Zwiększył się udział dotacji inwestycyjnych, zmniejszył się natomiast udział dotacji celowych z budżetu państwa oraz subwencje, w tym subwencja oświatowa zmniejszyła się o ponad 4 punkty procentowe (z 37,97% w 2015 roku do 33,68% w 2019%).

W ciągu ostatnich kilku lat zmieniała się także struktura wydatków – zmniejszyły się wydatki majątkowe inwestycyjne o 4,4 punktu procentowego (z niespełna 17% do nieco ponad 12% wydatków ogółem). O 4.1 punktu wzrosły wydatki bieżące jednostek budżetowych. W tabelach zestawiono dochody i wydatki, udziały w poszczególnych kategoriach przekraczają 100% ponieważ poszczególne kategorie mogą nakładać się na siebie. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa Tabela 30 oraz Tabela 31.

Tabela 36 Kategorie dochodów budżetu powiatu w %

Kategoria dochodów	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2015	
dochody własne razem	25,98%	27,40%	27,56%	28,59%	32,46%	+6,5	
podatek dochodowy od osób fizycznych	15,87%	15,93%	17,61%	18,26%	19,78%	+3,9	
podatek dochodowy od osób prawnych	0,36%	0,49%	0,56%	1,00%	1,58%	+1,2	
dotacje ogółem	ogółem	17,80%	16,20%	21,77%	25,65%	20,30%	+2,5
dotacje ogółem	inwestycyjne	3,00%	1,73%	7,93%	11,34%	4,31%	+1,3
dotacje celowe - ogółem		23,73%	15,60%	16,20%	16,79%	15,38%	-8,4
dotacje celowe z budżetu państwa	ogółem	12,31%	12,31%	11,82%	11,06%	11,23%	-1,1
	inwestycyjne	0,01%	0,00%	0,00%	0,09%	0,02%	0
dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej	ogółem	12,22%	12,25%	11,64%	10,85%	10,76%	-1,5
	inwestycyjne	0,01%	0,00%	0,00%	0,09%	0,02%	0
dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne	ogółem	0,09%	0,07%	0,12%	0,09%	0,21%	+0,1
	inwestycyjne	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0

Kategoria dochodów	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2015
finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych - dochody razem	2,21%	0,15%	6,90%	11,65%	2,22%	0
subwencja ogólna razem	56,22%	56,40%	50,66%	45,75%	47,24%	-9
subwencja ogólna część oświatowa	41,96%	40,71%	38,24%	34,38%	34,68%	-7,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 37 Kategorie wydatków budżetu powiatu w %

Kategoria wydatków	2015	2016	2017	2018	2019	2019-2015
majątkowe ogółem	16,79%	18,19%	16,61%	25,44%	12,35%	-4,4
majątkowe inwestycyjne	16,79%	18,19%	16,61%	25,44%	12,35%	-4,4
bieżące ogółem	83,21%	81,81%	83,39%	74,56%	87,65%	+4,4
bieżące na wynagrodzenia	47,33%	46,79%	47,94%	43,52%	49,95%	+2,6
bieżące wynagrodzenia osobowe	42,85%	42,07%	43,56%	39,51%	45,19%	+2,3
bieżące na pochodne od wynagrodzeń	7,87%	7,69%	7,85%	7,10%	8,20%	+0,3
bieżące jednostek budżetowych ogółem	73,31%	71,08%	72,66%	64,99%	77,38%	+4,1
dotacje	6,14%	6,76%	6,51%	5,56%	5,81%	-0,3
na obsługę długu (obsługa długu publicznego bez wypłat z tytułu gwarancji i poręczeń)	0,42%	0,39%	0,45%	0,38%	0,41%	0
świadczenia na rzecz osób fizycznych	3,28%	3,53%	3,77%	3,63%	4,05%	+0,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

CZĘŚĆ II. CHARAKTERYSTYKA POWIATU MŁAWSKIEGO

Treść w Części II została zaczerpnięta z dokumentu Strategii Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2014-2020

Spis treści

CZĘŚĆ II. CHARAKTERYSTYKA POWIATU MŁAWSKIEGO	81
1. Sieć osadnicza	82
2. Rezerваты przyrody	83
3. Obszary Natura 2000	84
4. Parki podworskie	85
5. Zabytki i muzea	87

1. Sieć osadnicza

Tereny dzisiejszego powiatu mławskiego były zamieszkane już w epoce kamienia i brązu, o czym świadczą wykopaliska archeologiczne. We wczesnym średniowieczu tereny te leżące na granicy z plemionami Prusów były pod panowaniem królów i książąt polskich. W XIII-XV w. znajdowały się we władaniu książąt płockich. W tym okresie niektóre osady otrzymywały prawa miejskie, np. Szreńsk w 1383 r. czy Radzanów w 1400 r. Mława otrzymała prawa miejskie w 1429 r., z rąk książąt mazowieckich. Najstarsze wzmianki w źródłach pisanych na temat terytorium obejmującego powiat mławski sięgają początku XV w. W dokumencie zwanym „dokumentem lokacyjnym” odnoszącym się do miasta Mławy, spisany po łacinie w dniu 13 lipca 1429 r., dowiadujemy się, że trzech książęta mazowieccy: Ziemowit, Kazimierz i Władysław nadali przywilej na założenie miasta Mława.

Wiek XVI był okresem szybkiego rozwoju ośrodków osadniczych Ziemi Zawkrzeńskiej. W 1564 r. miasto Mława liczyło już ok. 2,5 tys. mieszkańców. Położenie przy szlaku handlowym i liczne przywileje nadawane miastu sprzyjały rozwojowi. Od początku XVII w. zaczął się powolny upadek gospodarczy terenów wchodzących w skład dzisiejszego powiatu mławskiego. Katastrofą był najazd szwedzki, który przyspieszył ten upadek.

Po drugim rozbiórce Polski obszar dzisiejszego powiatu mławskiego dostał się pod panowanie pruskie i rosyjskie. Dzięki korzystnemu nadgranicznemu położeniu, miasto Mława stało się ważnym ośrodkiem handlu zbożem, wełną i rybami. Handlowy niegdyś charakter miasta znalazł odbicie w trzech placach targowych. Graniczne położenie miasta wpłynęło także na rozwój komunikacji pocztowej. Uruchomienie kolei nadwiślańskiej pod koniec XIX w. otworzyło przed powiatem mławskim perspektywy rozwoju. W 1877 r. powstało w Mławie kolejowe przejście graniczne do Niemiec. W tym samym czasie powstała komora celna i warsztaty, które wpłynęły bardzo korzystnie na ożywienie gospodarcze i kulturalne miasta i okolic.

Na początku XX w. Mława liczyła już blisko około 20 tys. mieszkańców i była jednym z najatrakcyjniejszych miast na północnym Mazowszu. Pierwsze dni II wojny światowej przeszły do historii jako „dni chwały” żołnierzy polskich, broniących mieszkańców powiatu. 20 Dywizja Piechoty Armii „Modlin” broniła najkrótszej drogi do stolicy, stawiając opór przeważającym siłom niemieckim. Mława okupiona to znacznymi zniszczeniami, w gruzach legło 65% zabudowy miasta. Ludność powiatu poddana eksterminacji, zginęło ponad 11 tys. osób.

Po II wojnie światowej powiat mławski istniał w granicach województwa warszawskiego, później ciechanowskiego. Od dnia 1 stycznia 1999 r. funkcjonuje jako lokalna wspólnota samorządowa pod nazwą powiat mławski. W skład powiatu mławskiego wchodzi 10 gmin, w tym gmina miejska Mława i 9 wiejskich: Dzierzgowo, Lipowiec Kościelny, Radzanów, Strzegowo, Stupsk, Szreńsk, Szydłowo, Wieczfnia Kościelna, Wiśniewo. Gminy są wspólnotami samorządowymi i nie podlegają administracyjnie powiatowi mławskiemu. Samorządy te są wzajemnie niezależne i wykonują swoje zadania według ustawowo określonych kompetencji.

2. Rezerwaty przyrody

Rezerwat „Baranie Góry”

Rezerwat utworzony został w 1994 r. na powierzchni 176,62 ha. Obiekt położony jest przy drodze Mława - Żuromin, w gminie Lipowiec Kościelny, w Nadleśnictwie Dwukoły, leśnictwo Mostowo. Celem ochrony jest naturalny krajobraz leśny o urozmaiconej rzeźbie terenu z wielogatunkowym drzewostanem dąbrowy świetlistej i grądu oraz licznymi stanowiskami roślin rzadkich i chronionych. Flora rezerwatu jest bardzo bogata - liczy blisko 300 gatunków roślin naczyniowych oraz kilka gatunków mszaków. Wśród nich zanotowano występowanie gatunków objętych ochroną ścisłą i częściową. Można tu spotkać takie rośliny jak: podkolan biały, pełnik europejski, orlik pospolity, wawrzynek wilczełyko, naparstnica żółta, lilia złotogłów, widłak jałowcowaty, gnieźnik leśny, arnikę górską. Spośród roślin chronionych częściowo, licznie występują: konwalia majowa, kruszyna pospolita, turówka leśna, pierwiosnka lekarska, kalina koralowa, paprotka zwyczajna. Spotkać tu też można drzewa dębu i lipy o obwodach pierśnicy powyżej 200 cm i liczne gatunki ptaków, wśród nich zagrożone wyginięciem, jak: dzięcioł czarny, muchówka mała, turkawka, pliszka, krzyżodziób świerkowy.

Rezerwat "Olszyny Rumockie"

Rezerwat utworzony został w 1994 r. na powierzchni 149,51 ha. Położony jest w lasach Nadleśnictwa Dwukoły, leśnictwa Mostowo na terenie wsi Rumoka, gmina Lipowiec Kościelny. Rezerwat leży na tarasie zalewowym i nadzalewowym rzeki Mławki. Rezerwat jest jednym z nielicznych kompleksów leśnych w mało lesistym krajobrazie północno-zachodniego Mazowsza. Celem ochrony rezerwatowej jest zachowanie naturalnych łągów olszowo-jesionowych oraz miejsc łągowych licznych gatunków ptaków, w tym bociana czarnego. Na obszarze rezerwatu stwierdzono występowanie ponad 50 gatunków ptaków, z których większość należy do gatunków łągowych. Do gatunków dominujących należy: zięba, pierwiosnek, pokrzewka czarnołbista, strzyżyk. Znajduje się też tu gniazdo bociana czarnego zasiedlone od wielu lat. Można tu spotkać żerującego żurawia i orlika krzykliwego. Swoje miejsce łągowe ma tutaj zimorodek - zwany polskim kolibrem. Walory faunistyczne rezerwatu podwyższa fakt występowania w bezpośrednim sąsiedztwie obiektu - rozległego kompleksu łąk i stawów jako miejsca łągowego szeregu cennych gatunków ptaków, jak: kuklik wielki, sieweczka rzeczna, rycyk, świergotek łąkowy, świszczak, łabędź niemy, błotniak popielaty i stawowy, pustułka. Duży obszar rezerwatu umożliwia bytowanie dużych ssaków, jak łos i sarna oraz mniejszych - lisa, kuny, łasicy, gronostaja.

Rezerwat "Dolina Mławki"

Rezerwat biocenotyczno-fitocenotyczny utworzony został w 1994 r. na powierzchni 147,41 ha. Rezerwat położony jest w dolinie rzeki Mławki, na terenie lasów Nadleśnictwa Dwukoły, leśnictwa Ratowo, gruntów wsi Grądek w gminie Szreńsk, w sąsiedztwie drogi Zawady - Wola Proszkowska. Rezerwat utworzono dla ochrony dużego kompleksu olsu i olsu jesionowego o typowej strukturze i składzie florystycznym z licznymi stanowiskami ptaków zagrożonych wyginięciem. Flora rezerwatu liczy blisko 200 gatunków roślin naczyniowych. O fizjonomii warstwy runa łągów decydują: pokrzywa, kuklik zwisty, bniec czarny; w olszach - dodatkowo

występują: turzyca odległokłosa, narecznica błotna, karbieniec pospolity, psianka słodkogórz, przytulia czepna, kościenica wodna. Notuje się też występowanie chmielu, który pnąc się po drzewach i krzewach tworzy girlandy nadające niepowtarzalny urok zbiorowiskom i wskazuje na ich naturalność. Na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie blisko 60 gatunków ptaków, z których większość należy do gatunków lęgowych, a część to gatunki w różnym stopniu zagrożone, jak: gołębiarz, dzięcioł średni, świergotek łąkowy, turkawka, dzięcioł czarny, dzięciołek, myszołów, krętogłów, pokrzywnica, dziwonia, gil. Przez rezerwat przepływa ciek Kozak pełniący funkcję rowu melioracyjnego dla sąsiadujących z rezerwatem gruntów użytkowanych rolniczo.

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie powiatu położone są fragmenty trzech obszarów chronionego krajobrazu:

- Zieluńsko-Rzęgnowski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje w powiecie mławskim gminy: Dzierzgowo, Szreńsk, Szydłowo, Wieczfnia Kościelna, Wiśniewo, Lipowiec Kościelny i miasto Mławę. Jego powierzchnia całkowita wynosi 38 495,4 ha.
- Nadwkrzański Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje w powiecie mławskim gminy: Stupsk, Radzanów i Strzegowo. Jego powierzchnia całkowita wynosi 97 910,4 ha.
- Krośnicko-Kosmowski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje w powiecie mławskim gminy: Stupsk i Dzierzgowo. Jego powierzchnia całkowita wynosi 19 547,7 ha.

3. Obszary Natura 2000

Olszyny Rumockie - PLH 140010

Obszar położony jest w granicach rezerwatu przyrody "Olszyny Rumockie". Leży na terenie zalewowym i nadzalewowym w środkowym biegu rzeki Mławki, która rozdziela go na dwie części. Uroczysko Olszyny Rumockiej stanowią łągi jesionowo-olszowe. Ponad 90% powierzchni tego obszaru porasta las. W górnej warstwie drzew dominuje olsza czarna, a udział gatunków domieszkowych (brzozy i jesionu) jest niewielki. Dolna warstwa drzew występuje sporadycznie i tworzy ją jesion oraz olsza. Podszyt w omawianych łągach jest ubogi i charakteryzuje się niewielką liczbą gatunków krzewów; panującymi gatunkami są: trzmielina europejska, porzeczka czerwona, czeremcha pospolita, bez czarny i kruszyna. Warstwę zielną tworzą gatunki nitrofilne (pokrzywa zwyczajna, jasnota purpurowa, przytulia czepna i gwiazdnica gajowa). Na terenie obszaru znajdują się również małe fragmenty łąg niskich oraz wilgotnych borów mieszanych. Obszar ważny dla zachowania lasów lęgowych. Ponad 90% powierzchni obszaru zajmują typowo wykształcone łągi – objęte Załącznikiem I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W rzece Mławce stwierdzono występowanie bobrów. Ogółem, występują tu 2 siedliska z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG i 2 gatunki z Załącznika II. Obszar nie znajduje się pod bezpośrednim oddziaływaniem lokalnego przemysłu. Zagrożeniem może być natomiast wnikanie do strefy okrajkowej lasu gatunków nieleśnych.

Dolina Wkry i Mławki - PLB 140008

Obszar leży w kompleksie leśnym Pomiechówek, po obu stronach przełomu rzeki Wkry. Obejmuje pradolinę Wkry wraz z przyległymi łągami oraz z wysoczyzną i jej stromym stokiem z grądami zboczowymi. Szczególnie licznie występują łągi. Pokrywa zielna jest w nich na ogół mało zmieniona. Jedyne starsze drzewostany położone są w pradolinie strumienia bez nazwy wpadającego do Wkry. Panują tu 65-85 letnie drzewostany olszowo-jesionowe z domieszką wiązu szypułkowego i świerka. Najcenniejszym krajobrazowo jest ok. 70-letni drzewostan z panującym jesionem. Odcinek rzeki Wkry jest porośnięty szuwarami, zaś wysepki i częściowo plaże - zbiorowiskami wiklinowymi. W ostoi stwierdzono występowanie co najmniej 24 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Liczebności 2 gatunków (błotniaka łąkowego i derkacza) spełniają kryteria wyznaczania ostoi ptaków wprowadzone przez BirdLife International. Ponadto 10 gatunków zostało zamieszczonych na liście zagrożonych ptaków w Polskiej czerwonej księdze zwierząt. Ostoja jest jednym z 10 najważniejszych w Polsce łągowisk błotniaka łąkowego, jak też ważnym legowiskiem derkacza.

Baranie Góry - PLH 140002

Obszar obejmuje rezerwat przyrody, położony w gminie Lipowiec Kościelny. Jest on w całości zalesiony. Typowym, panującym zbiorowiskiem w rezerwacie jest świetlista dąbrowa. Grąd trzcinnikowy to drugie, pod względem zajmowanej powierzchni, zbiorowisko roślinne tego obszaru. W granicach obszaru występują 2 rodzaje siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym ponad 60% obszaru zajmuje subkontynentalna dąbrowa świetlista - priorytetowy rodzaj siedliska. Flora rezerwatu liczy 286 gatunków roślin naczyniowych z 50 rodzin. Znajdują się liczne stanowiska roślin chronionych - 8 gatunków objętych ochroną ścisłą i 6 gatunków chronionych częściowo. W runie występuje ok. 40 roślin światło- i ciepłolubnych. Rośnie tu też kilka drzew pomnikowych. Obserwowano tu także 1 gatunek motyla z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG - był to czerwończyk nieparek. Obszar w całości położony na terenie Zieluńsko - Rzęgnowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, w granicach rezerwatu przyrody Baranie Góry.

4. Parki podworskie

Na terenie powiatu mławskiego parki podworskie znajdują się w gminach: Dzierzgowo, Lipowiec Kościelny, Stupsk, Szreńsk, Strzegowo, Radzanów, Szydłowo, Wieczfnia Kościelna, Wiśniewo.

Dzierzgowo:

- park zabytkowy w Dzierzgowku,
- park zabytkowy w Rzęgnowie.

Lipowiec Kościelny:

- podworski park w Lewiczynie
- park podworski w Lipowcu Kościelnym

- Krępa - pozostałości parku z końca XIX w.
- Zawady - park z poł. XIX w.

Stupsk:

- zespół podworski w Woli Szydłowskiej
- zespół podworski w Dąbku
- zespół podworski w Morawach
- park podworski w Stupsku
- park podworski w Strzałkowie
- park podworski w Krośnicach
- pozostałości zespołu dworskiego w Wyszynach Kościelnych
- Dunaj - park z połowy XIX w.

Szreńsk:

- park podworski w Szreńsku
- park podworski w Liberadzu
- park podworski w Miączynie Małym
- Miączyn Duży - park z początku XX w.

Strzegowo:

- park podworski, krajobrazowy, pocz. XX w. – m. Drogiszka
- zespół podworski (dwór mur.-drew. z ok. 1865 r.- m. Unierzyż
- zespół podworski (dwór mur., park XIX w.) – m. Unikowo
- Kowalewko - pozostałości parku z ok. 1900 r.
- Mdzewko - park z pocz. XIX w.
- Niedzbórz - pozostałości parku z końca XIX w.
- Radzimowice - park z końca XIX w.

Radzanów:

- Bońkowo Kośc. - park dworski z końca XIX w.
- Ratowo - park z 2 poł. XIX w.

Szydłowo:

- Dębsk - park dworski z XIX w.
- Nosarzewo Bor. - park z końca XIX w.
- Piegłowo- park z XIX w.
- Sławogóra Stara - park dworski
- Szydłowo - pozostałości parku z końca XIX w.
- Szydłówek - pozostałości parku z poł. XIX w.

Wieczfnia Kościelna:

- Chmielewo Wielkie - park podworski ok. 1900 r.
- Grzebsk - pozostałości parku

- Grzybowo Wielkie - pozostałości parku ok.1900r.
- Łęg - park podworski z końca XIX w.
- Uniszki Zawadzkie - park z XIX w.
- Windyki - pozostałości parku ok. 1900 r.

Wiśniewo:

- Bogurzyn - park z końca XIX w.
- Kosiny Stare - pozostałości parku z końca XIX w.
- Kowalewo - pozostałości parku z końca XIX w.
- Wiśniewo - pozostałości parku ok. 1900 r.

5. Zabytki i muzea

Powiat mławski jest bogaty w rozproszone obiekty historyczne, zarówno obiekty architektury sakralnej, jak i zespoły dworskie z cennymi zespołami starodrzewu. Zachowały się również grodziska, zabudowania folwarczne, cmentarze oraz liczne XIX w. domy mieszkalne.

Wykaz zabytkowych obiektów sakralnych i cmentarzy

Gmina Mława:

- Kościół parafialny pw. Św. Trójcy
- Kościół filialny pw. Św. Wawrzyńca
- Cmentarz żydowski, poł. XIX w.
- najstarsza część cmentarza

Dzierzgowo

- Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia NMP, XVI w. przebudowany w XIX w. wraz z terenem cmentarza kościelnego (m. Dzierzgowo)

Lipowiec Kościelny

- Kościół parafialny pw. Św. Mikołaja

Radzanów

- Kościół filialny pw. NMP z XVIII w. wraz z otaczającym drzewostanem (m. Bońkowo Kościelne)
- Zespół sakralny z XVIII w. (kościół pw. Św. Antoniego Padewskiego wraz z plastycznym i architektonicznym wyposażeniem wnętrza i otoczeniem w promieniu 50 m, klasztor, dzwonnica przy kościele) – m. Ratowo.
- Synagoga mur., 1875-1904 wraz z bezpośrednim otoczeniem w promieniu 50 m – m. Radzanów
- Kościół parafialny p.w. Św. Franciszka z Asyżu, wzniesiony w latach 1926 – 1932, wg projektu Stefana Szyllera, wraz z otaczającym go cmentarzem, położone w miejscowości Radzanów przy ul. Poświętne 1

- Wyposażenie kościoła parafialnego p.w. Św. Franciszka z Asyżu w miejscowości Radzanów

Strzegowo

- Kościół filialny pw. Św. Krzyża XVII w. – m. Drogiszka
- Kościół parafialny pw. Św. Mikołaja, XIX w. – m. Niedzbórz
- Kościół parafialny pw. Św. Anny, dzwonnica – Strzegowo
- Kościół parafialny pw. św. Stanisława BM- Dąbrowa

Szreńsk

- Kościół parafialny pw. Św. Wojciecha i Niepokalanego Poczęcia NMP XIV, XVI, XVIII w., dzwonnica wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 100 m – Szreńsk
- Kaplica cmentarna p.w. Św. Barbary z 1886 roku w Szreńsku przy ul. Żuromińskiej

Szydłowo

- Kościół parafialny pw. Św. Marii Magdaleny, dzwonnica w m. Szydłowo

Wieczfnia Kościelna

- Kościół parafialny pw. św. Leonarda XVIII w. wraz z wystrojem wnętrza – m. Grzebsk
- Kaplica św. Leonarda drewniana z pocz. XVIII w. – m. Grzebsk
- Kaplica pw. Św. Anny z II poł. XVII w. – m. Kuklin
- kościół parafialny pw. Św. Stanisława BM

Wiśniewo

- Kościół parafialny pw. Św. Stanisława Biskupa drewniany z II poł. XVIII w. w m. Żurominek
- kościół pw. Św. Doroty w m. Bogurzyn
- kościół pw. Św. Anny w m. Wojnówka

Stupsk

- Kościół parafialny pw. Matki Bożej Różańcowej z przełomu XIX i XX W. wraz z cmentarzem przykościelnym i ogrodzeniem w Wyszynach Kościelnych
- Kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela XIX w., dzwonnica z XVIII, XIX w. wraz z cmentarzem parafialnym i ogrodzeniem w Żmijewie Kościelnym

Wykaz zabytków

Mława

- Ratusz z XVIII w.
- Zespół banku, ul. Lelewela 6 (budynek bankowo-mieszkalny, garaż, ogród)
- Kamienica, pl. 1 Maja 7, mur o wystroju secesyjnym, pocz. XX w.
- Budynek przy ul. Reymonta 2
- Dom, ul. Długa 7 w zewnętrznym obrysie murów

- Dom, ul. Stary Rynek 6, mur, secesja 1901 r.
- Dom, ul. Żeromskiego 4, mur, secesja, 1900-1905
- Dom, ul. Żeromskiego 5, mur XX w. wraz z pozostałościami stałego wyposażenia (stolarka, balustrady, posadzki klatki schodowej, piece, rozety sufitowe)
- Dom, ul. Żwirki i Wigury 11, mur, secesja 1900-1905
- Dom, ul. Żwirki 34 z ok. 1923-25 r. wraz działką na której się znajduje oraz obecne ogrodzenie od strony ul. Żwirki.
- Budynek dawnego więzienia, ul. Narutowicza 3 wraz z przynależną do niego działką nr 4218 - obecnie Archiwum Państwowe M. St. Warszawy Oddział w Mławie
- Dawny Spichlerz, ul. Warszawska 44, (drewniany) XVIII w.
- Hala targowa ul. Żwirki 22 (dawne jatki) mur., 1912 r.
- Mławska Kolej Dojazdowa – Przestrzenny układ komunikacyjny
- Park położony między ulicami: Żeromskiego, Reymonta, Sienkiewicza i Wyspiańskiego, 1880r.
- dawna szkoła (pensja) ul. Sienkiewicza 4 początek XX w.
- dawna poczta ul. Reymonta 1 koniec XIX w. początek XX w.
- dom mieszkalny ul. Dworcowa 6 przełom XIX w.
- budynek przychodni lekarskiej ul. Rynkowa 3 XX w.
- budynek ul. Stary Rynek 5 budynek mieszkalny koniec XVIII w.
- budynek ul. Stary Rynek 16 budynek mieszkalno – handlowy koniec XVIII w.
- budynek ul. Warszawska 51 dom mieszkalny koniec XIX w.

Dzierzgowo

- Park podworski, krajobrazowy z XIX w (m. Dzierzgówek)
- Cmentarzysko wielowarstwowe (m. Łączyno Stare)
- Drzewostan z I poł. XIX w. otaczający d. Dwór (m. Rzęnowo)
- Grodzisko wczesnośredniowieczne (m. Tańsk Przedbory)

Lipowiec Kościelny

- Zespół podworski (dwór mur. z 1914 r. , park krajobrazowy) – (m. Krępa)
- Park podworski, krajobrazowy, XVIII/XIX w. o pow. 1.8 ha (m. Lewiczyn)
- Park z aleją dojazdową (Lipowiec Kościelny)
- Zespół podworski: (dwór mur. z I poł. XIX w., park) - (m. Zawady)

Radzanów

- Zespół sakralny z XVIII w. (kościół pw. Św. Antoniego Padewskiego wraz z plastycznym i architektonicznym wyposażeniem wnętrza i otoczeniem w promieniu 50 m, klasztor, dzwonnica przy kościele) – m. Ratowo
- Synagoga mur., 1875-1904 wraz z bezpośrednim otoczeniem w promieniu 50 m – m. Radzanów
- Grodzisko wczesnośredniowieczne X-XII w. – m. Radzanów
- Zespół podworski (dwór, ogród na dz. Nr ewid. 275) – m. Zgliczyn Glinki
- Kościół filialny pw. NMP z XVIII w. wraz z otaczającym drzewostanem (m. Bońkowo Kościelne).

- Kościół parafialny p.w. Św. Franciszka z Asyżu, wzniesiony w latach 1926 – 1932, wg projektu Stefana Szyllera, wraz z otaczającym go cmentarzem, położone w miejscowości Radzanów przy ul. Poświętne 1
- Wyposażenie kościoła parafialnego p.w. Św. Franciszka z Asyżu w miejscowości Radzanów

Strzegowo

- Park podworski, krajobrazowy, pocz. XX w. – m. Drogiszka
- Park krajobrazowy (łącznie z aleją dojazdową) m. Radzimowice
- Zespół podworski (dwór mur.-drew. Z ok. 1865 r., młyn wodny drew. z 1862 r. park z XIX w.) – m. Unierzyż
- Grodzisko wczesnośredniowieczne XI w. – m. Unierzyż
- Zespół podworski (dwór mur., park XIX w.) – m. Unikowo

Stupsk

- Zespół podworski (dwór mur., stajnia, park XIX/XX w.) m. Dąbek
- Park podworski, krajobrazowy, pocz. XX w. – m. Krośnice
- Park krajobrazowy pocz. XX w. – m. Morawy
- Park podworski krajobrazowy 2 poł. XIX w. – Stupsk.
- Sad dworski, stawy – część założenia parkowego z 2 poł. XIX w. – Stupsk
- Cmentarzysko ciałopalne z okresu wpływów rzymskich – Stupsk
- Grodzisko wczesnośredniowieczne wraz z przylegającym podgrodziskiem

Stupsk

- Grodzisko wczesnośredniowieczne XI-XII w. – Stupsk
- Zespół podworski: (dwór drew. Park krajobrazowy XIX) – m. Wola Szydłowska
- Grodzisko wczesnośredniowieczne XI w. – m. Wola Szydłowska
- Zespół podworski (pozostałości) – rządcówka mur., XX w., park krajobrazowy 2 poł. XIX w., 2 aleje dojazdowe, sad – m. Wyszyny Kościelne
- Cmentarzysko wczesnośredniowieczne XI w. – m. Wyszyny Kościelne

Szreńsk

- Wiatrak – m. Rochnia
- Zamek późnogotycki XVI w., wraz z najbliższym otoczeniem parkowym – Szreńsk
- Wiatrak „Kozłak” wraz z urządzeniami przemiałowymi w zewnętrznym obrysie jego fundamentów ul. Wiatraczna 12 – Szreńsk
- Zespół podworski - dwór murowany z XIX w. oraz park i ogród dworski - m. Miączyn

Szydłowo

- Park podworski – m. Nosarzewo Borowe.
- Zespół podworski: dwór mur., ogród podworski – m. Piegłowo
- Dwór wraz z pozostałościami parku z II poł. XIX w. – m. Szydłówek
- Cmentarz wojenny z 1915 r. - Nosarzewo Borowe

Wieczfnia Kościelna

- Grodzisko wczesnośredniowieczne wraz z podgrodzem – m. Grzebsk
- Osada wczesnośredniowieczna i cmentarzysko wczesnośredniowieczne – m. Grzebsk
- Park podworski XVIII w. – m. Grzebsk
- Dwór, park XIX w. – m. Uniszki
- schrony bojowe z 1939r.

Wiśniewo

- Cmentarzysko wczesnośredniowieczne - m. Bogurzyn
- Zespół dworski: dwór murowany z XIX w. oraz otaczający park - m. Bogurzyn
- Zespół dworski: dwór murowany z XX w. oraz otaczające go pozostałości parku k. XIX w. - m. Kosiny Stare
- Pozostałości parku dworskiego z ok. 1900 r. - m. Wiśniewo
- Cmentarz wiejski przykościelny - m. Wojnówka
- Cmentarz parafialny - II poł. XIX w. - m. Żurominek Kapitulny

Muzea

Muzeum Ziemi Zawkrzeńskiej w Mławie

Celem działalności placówki muzealnej jest gromadzenie, opracowywanie naukowe i przechowywanie w możliwie najlepszych warunkach materialnych pamiątek przeszłości mających wartość muzealną, zabezpieczanie ich i konserwacja oraz udostępnianie społeczeństwu, poprzez eksponowanie na stałych i czasowych wystawach. W muzeum corocznie organizowane są wystawy czasowe związane tematycznie z obchodzonymi, ważnymi rocznicami i prezentujące twórczość regionalnych artystów, pokazujące zasłużone historyczne postacie związane z regionem mławskim i północno-mazowieckim.

W Muzeum można zwiedzać ekspozycje stałe związane z działami:

- Archeologia - obejmuje kilkutyśięczny zbiór wytworów rąk ludzkich związanych z działalnością człowieka na terenie Ziemi Zawkrzeńskiej od epoki kamienia przez epokę brązu i żelaza po późne średniowiecze do piętnastego wieku naszej ery.
- Historia - ekspozycja przedstawia dzieje Mławy i historycznej Ziemi Zawkrzeńskiej od XVI w. do zakończenia II wojny światowej. Dominującym akcentem ekspozycji są pamiątki związane z powstaniem narodowymi. Na szczególną uwagę zasługuje Bitwa pod Mławą, tocząca się od 1 do 4 września 1939 r. i zabytki z nią związane. Obie ekspozycje uzupełniają zabytki numizmatyczne.
- Sztuka - galeria obrazów Wojciecha Piechowskiego i malarzy współcześnie z nim tworzących jest jedyną w Polsce stałą wystawą prac artysty. Obok obrazów Piechowskiego można zobaczyć prace Wojciecha Gersona, Józefa Chełmońskiego, Antoniego Piotrowskiego, Romana Szwojnickiego.
- Przyroda - ekspozycja przyrodnicza przedstawia bogactwo fauny Mazowsza Północnego.

- Sala Papieska - celem jest gromadzenie, przechowywanie i eksponowanie pamiątek po papieżu Janie Pawle II, szczególnie tych związanych różnymi relacjami z mieszkańcami Mławy.

Muzeum Juszkiewiczów w Mławie

Zbiory w Muzeum Juszkiewiczów obejmują okres 1863-1995 i mają profil historyczny. Największy dział muzeum stanowi biblioteka, w której znajdują się głównie książki o tematyce wojskowo - historycznej. W muzeum znajduje się duży zbiór militariów z okresu 1865-1965, najbardziej okazały jest czołg T-34. Na uwagę zasługuje kolekcja portretów prezydentów Rzeczypospolitej oraz dowódców polskich okresu II wojny światowej.

6. Zagrożenia i zabezpieczenie Powiatu Mławskiego

Charakterystyka zagrożeń powiatu mławskiego

Zakłady przemysłowe

Największe zakłady przemysłowe znajdują się w dzielnicy przemysłowej w Mławie. Dominuje przemysł elektroniczny, z największym zakładem w tej branży – LG Electronics Mława Sp. z o.o. oraz zakładami z nim współpracującymi, a w szczególności Dong Young Sp. z o.o., Fine Altech Sp. z o.o. oraz Neotech Sp. z o.o., a także położonym w m. Krzywonoś gm. Szydłowo zakładem Curti Development Sp. z o.o. Na mapie przemysłowej powiatu znajdują się także inne istotne dla jego gospodarki zakłady tj. Zakład Produkcji Kabli „Technokabel” SA oraz Technokontakt Sp. z o.o., mieszczące się w Szreńsku, Produkcja Obuwia „EXBUT” w Mławie i Przedsiębiorstwo Produkcji Urządzeń Dźwigowych „Dźwigpol” SA w Mławie, Lubas Poliuretany Sp. z o.o. w Wieczfni Kościelnej oraz PPHU „Karton” w Konopkach, Zakład stolarski Import-Export Pasymowski Eugeniusz w Wieczfni Kościelnej.

Największym producentem branży przetwórstwa spożywczego są Wipasz SA w Mławie oraz Zakłady Mięsne „Peklimar” Sp. z o.o. w Uniszkach Gumowskich. Z uwagi na wykorzystywanie amoniaku w ilości ok. 10 ton w instalacji chłodniczej w zakładzie Wipasz SA zakład ten stanowi szczególne miejsce w katalogu zagrożeń powiatu mławskiego. W branży przetwórstwa odpadów wymienić należy firmy Novago Sp. z o.o. w Mławie z zakładami w Uniszkach Zawadzkich, Miączynie Dużym i Kosinach Bartosowych oraz Fast-Fol sp.j. w Mławie i Fast Oil Sp.j. w Starej Otoczni.

W obszarze powiatu znajdują się również 43 stacje paliw, wiele mniejszych zakładów produkcyjnych i usługowych, w tym: branży stolarskiej, tartaki, suszarnie drewna, wytwórnie mebli, produkujące płyny eksploatacyjne do pojazdów, branży obróbki metalu, składy węgla i nawozów sztucznych oraz innych produktów dla obsługi rolnictwa. Powiat Mławski charakteryzuje się również dużą ilością przemysłowych ferm drobiu, z których aż jedenaście stanowi zakłady zwiększonego ryzyka poważnej awarii przemysłowej (ZZR), szczegółowe zestawienie zawiera poniższa tabela.

Tabela Zakłady ZZR wraz z ilością i rodzajem składowanych substancji

Lp.	Nazwa zakładu	Rodzaj substancji	Ilość [T]	Zbiorniki naziemne
1	Ferma Drobiu w Mdzewie gm. Strzegowo (ZZR) Chów i Hodowla Drobiu Maciej Śliwiński ul. Siemiątkowskiego 20 Radzanów.	propan butan	- 93	24 x 6400 l
2	Ferma Drobiu w Mdzewie gm. Strzegowo (ZZR) Ferma Drobiu Dawid Błażkiewicz Bojanowo 30	propan butan	- 56	19 x 6700 l
3	Ferma Drobiu Bońkowie Kościelnym gm. Radzanów (ZZR) Andrzej i Marcin Śliwińscy Spółka Jawna ul. Siemiątkowskiego 20, 06-540 Radzanów	skroplony propan techniczny	89,76	30 x 6400 l
4	Ferma Drobiu w Liberadzu gm. Szreńsk (ZZR) Zaręby 1 Koźlakiewicz EiP Spółka Jawna ul. M. Skłodowskiej Curie 4, 06-500 Mława Zaręby 2 Koźlakiewicz EiP Spółka Jawna ul. M. Skłodowskiej Curie 4, 06-500 Mława	gaz płynny propan butan	- 88	28 x 6700 l
5	Ferma Drobiu Wróblewo IV we Wróblewie gm. Radzanów (ZZR) Śliwińscy Spółka Jawna ul. Siemiątkowskiego 20, 06-540 Radzanów	gaz płynny propan butan	- 59,84	20 x 6400 l
6	Ferma Drobiu Kosiny Kapiczne, gm. Wiśniewo (ZZR) Gospodarstwo Rolne Zofia Koźlakiewicz Kunki 2, 06-550 Szreńsk	gaz propan	53	18 x 6400 l
7	Ferma Drobiu Wróblewo V Wróblewo 79 we Wróblewie gm. Radzanów (ZZR) Marcin i Michał Śliwińscy Sp. jawna ul. Siemiątkowskiego 20, 06-540 Radzanów	gaz propan butan	71,81	24 x 6400 l
8	Ferma Drobiu w Kuklinie 107 gm. Wieczfnia Kościelna (ZZR) Mirosław Koźlakiewicz ul. Kościelna 1, 06-500 Mława	gaz propan	107,7	36 x 6400 l
9	Ferma Drobiu Wróblewo I-II w miejscowości Wróblewo – Kolonia Tartak gm. Radzanów (ZZR) SAPERE Sp.z o.o. ul. R.Siemiątkowskiego 20, 06-540 Radzanów	gaz propan	106,7	42 x 6400 l
10	Ferma Drobiu w Luszewie 53 gm. Radzanów (ZZR) Ferma Drobiu Monika Rajnik-Błażkiewicz, Marcin Błażkiewicz Sp. jawna, Luszewo 53, 06-540 Radzanów	gaz propan	74	22 x 6400 l
11	Ferma Drobiu w Bońkowie Kościelnym (ZZR) Ferma drobiu Aleksander Koźlakiewicz, Rochnia 47, 06-550 Szreńsk	gaz propan	90	30 x 6400 l

Źródło: Straż Pożarna w Mławie

Tereny leśne

Tereny leśne powiatu zajmują powierzchnię 21 964 ha, co stanowi 18, 6 % obszaru powiatu. Lasy państwowe, które stanowią 63% ogółu zalesienia, administrowane są przez 3 Nadleśnictwa tj. Ciechanów, Dwukoły i Przasnysz. Na zlecenie Starostwa Powiatowego w Mławie nadzorują one także lasy prywatne. Tereny administrowane przez Nadleśnictwo Przasnysz zakwalifikowane zostały do I kategorii zagrożenia pożarowego. Pozostałe tereny leśne zakwalifikowano do kategorii II.

Budynki użyteczności publicznej

Odrębny katalog zagrożeń stanowią budynki użyteczności publicznej takie jak: urzędy, szkoły i przedszkola, obiekty sakralne, duże obiekty handlowe, biblioteki, muzeum, obiekty zamieszkania zbiorowego, hale sportowe, kino itp. Szczególne miejsce w tym katalogu zajmują obiekty przeznaczone na leczenie zamknięte oraz opiekę, w tym: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mławie, Dom Pomocy Społecznej dla osób psychicznie chorych w Bogurzynie, Krajowy Ośrodek Mieszkalno-Rehabilitacyjny dla Chorych na SM w Dąbku, Dom Opieki „PROMYK” w Unierzyżu gm. Strzegowo, Całodobowy Dom Opieki VILLA TROJANY w m. Żmijewo-Trojany.

Tereny zalewowe

Z rozpoznania KP PSP w Mławie wynika, że tereny zalewowe w powiecie mławskim stanowią mogą łączną powierzchnię 1270 ha. Zalaniem objętych może być 33 gospodarstw rolnych w 7 miejscowościach oraz tereny użytków rolnych w pobliżu 18 miejscowości. Prognozuje się ponadto, że 177 osób może potrzebować ewakuacji, w tym z miejscowości: Radzanów, Trzciniec, Zgliczyn Witowy, Ratowo, Strzegowo, Rydzyn Włociański, Szreńsk. Do ewakuacji przewidziano także 204 szt. zwierząt hodowlanych.

Tabela Parametry morfometryczne głównych rzek

Lp.	Rzeka	Powierzchnia zlewni (w km ²)	Długość (km)	
			Ogółem	W powiecie
1	Wkra	2164	249,1	29,3
2	Mławka	675,5	43,4	34,3
3	Orzyc	2076,8	143	19,17
4	Łydynia	122,65	46,8	26,6

Źródło: Straż Pożarna w Mławie

Tabela Występujące zagrożenie powodziowe w podziale na miejscowości

Lp.	Rzeka / zbiornik	Powierzchnia zalewowa (w ha)	Zagrożone miejscowości	Liczba osób do ewakuacji
1.	Wkra	44,0	Strzegowo	52
			Rydzyn Włociański	28
			Trzciniec	13
			Radzanów	16
			Zgliczyn Witowy	17
			Ratowo	14
			Użytki rolne	-
2.	Mławka	10,0	Szreńsk	37
3.	Orzyc	44,0	Użytki rolne	-
4.	Łydynia	15,0	Użytki rolne	-
5.	Dunajczyk	5,0	Użytki rolne	-
6.	Gedniówka	3,0	Użytki rolne	-
7.	RAZEM	121	-	177

Źródło: Straż Pożarna w Mławie

Przez teren powiatu przebiega droga krajowa nr 7 na odcinku 45, 5 km oraz cztery drogi wojewódzkie nr 615, 544, 563 i 616 o łącznej długości 58, 4 km. Długość dróg powiatowych wynosi 523 km, w tym ok. 27 km stanowią ulice powiatowe w mieście.

Przez obszar powiatu przebiega przesyłowa sieć gazowa wysokiego ciśnienia, którą stanowią dwa gazociągi DN 200 i DN 400 (6,4 MPa) relacji Płońsk – Olsztyn. W powiecie mławskim sieć przebiega na odcinku około 31, 5 km, przez tereny 4 gmin, w tym : Wieczfnia, Mława, Szydłowo i Stupsk. Łączna długość rozdzielczej sieci gazowej w powiecie wynosi 167, 812 km. Łączna ilość przyłączy gazowych wynosi 3375.

Przez teren powiatu na odcinku 12,8 km, przebiega również gazociąg tranzytowy JAMAŁ – EUROPA ZACHODNIA. Średnica gazociągu DN 1400 mm, ciśnienie Pr = 8,4 MPa.

Operacyjne zabezpieczenie powiatu

Na terenie powiatu mławskiego trzonem systemu ochrony przeciwpożarowej i Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego jest Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Mławie z łączną liczbą 62 etatów. Stan zatrudnienia na 31.12.2019 r wynosił – 60 osób, w tym Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza z liczbą 45 etatów dla strażaków zatrudnionych w podziale bojowym, w systemie trzymianowym 24/48 godzin, 5 etatów zatrudnionych na Stanowisku Kierowania Komendanta Powiatowego PSP oraz 12 etatów w systemie 8-godzinny (10 funkcjonariuszy, 2 członków korpusu służby cywilnej). Niezależnie od tego strażacy komendy pełniący funkcje administracyjne w systemie codziennym pełnią dyżury domowe po wyznaczonych godzinach służby według grafiku na dany miesiąc roku.

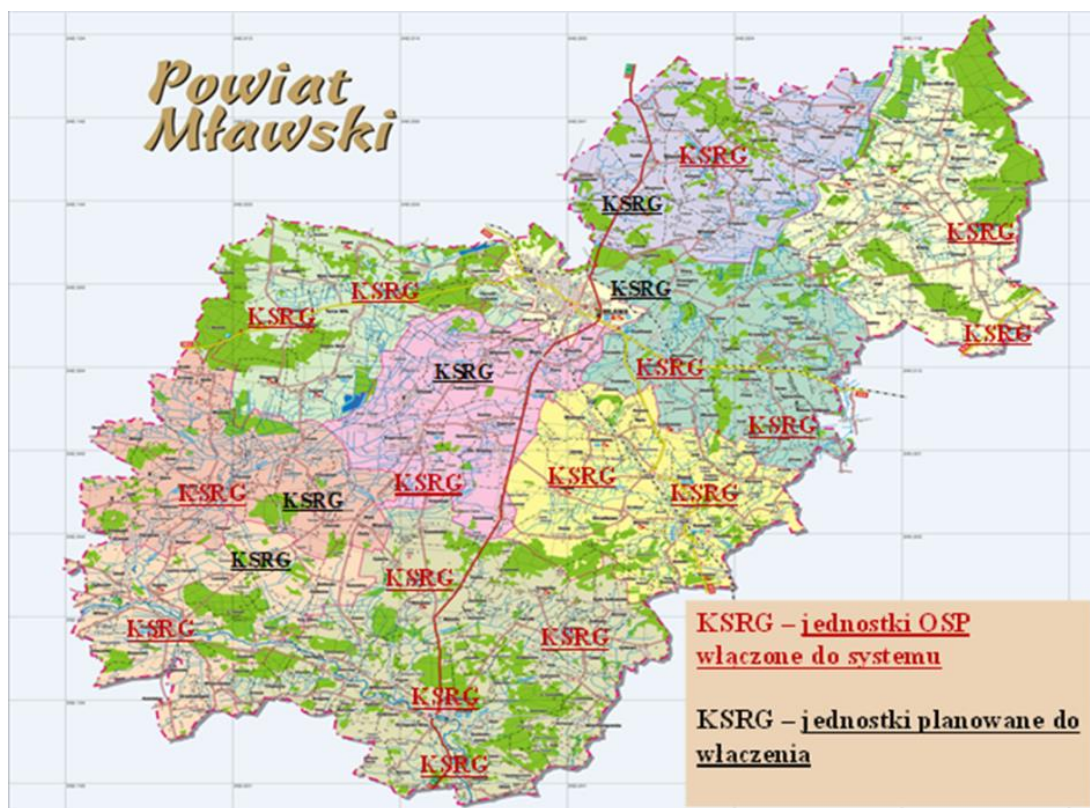
Komenda zatrudnia 10 oficerów, 9 aspirantów, 33 podoficerów i 7 strażaków szeregowych oraz 1 pracownika korpusu służby cywilnej. Wyszkolenie specjalistyczne strażaków komendy przedstawia się następująco:

- obsługa podnośników hydraulicznych – 26 osób,
- szkolenie z zakresu ratownictwa chemiczno-ekologicznego – 18 osób, w tym 6 instruktorów,
- konserwacja i obsługa sprzętu ochrony dróg oddechowych – 2 osoby,
- kurs z zakresu napełniania ciśnieniowych zbiorników przenośnych – 12 osób,
- kwalifikacje uprawniające do eksploatacji urządzeń energoelektrycznych do 1 kV– 5 osób
- ratownictwo wysokościowe – 41 osób,
- ratownictwo medyczne – 6 instruktorów w tym 1 powiatowy koordynator ratownictwa medycznego,
- ratownictwo techniczne – 7 instruktorów
- ratownictwo lodowe – 8 instruktorów,
- ratownictwo wodne – 6 instruktorów,
- grupy poszukiwawczo-ratownicze – 5 instruktorów,
- pożary wewnętrzne – 6 instruktorów
- szkolenie Lotnicze Pogotowie Ratunkowe – 57 osób
- szkolenie obsad stanowisk kierowania PSP – 9 osób,
- uprawnienia – sternik motorowodny – 15 osób.

W obszarze powiatu funkcjonuje 41 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym 16 włączonych do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Szeregi przedmiotowych jednostek liczą 756 członków, w tym 436 druhów posiada przeszkolenie pożarnicze, aktualne badania lekarskie oraz ubezpieczenie NNW, a co za tym idzie może bezpośrednio uczestniczyć w działaniach ratowniczo-gaśniczych.

Mapa... Mapa jednostek OSP z KSRG

Źródło: Straż Pożarna w Mławie

Ocena sytuacji pożarowej i innych miejscowych zagrożeń za lata 2015-2020

W latach 2015-2020 r. roku na terenie działania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Mławie powstało ogółem 6316 zdarzeń, w tym 1554 pożary (co stanowi 24,6% ogólnej liczby zdarzeń), 4389 miejscowych zagrożeń (69,49%) i 373 alarmy fałszywe (10,5%).

Tabela Porównawcze zestawienie liczby zdarzeń za lata 2015-2020

Lp.	Rodzaj zdarzenia	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r. (stan na 30.06.2020)
1	Pożary	307	249	211	292	363	132
2	Miejscowe zagrożenia	869	794	919	853	668	286
3	Alarmy fałszywe	65	52	84	65	74	33
4	Zdarzenia ogółem	1241	1095	1214	1210	1105	451

Źródło: Straż Pożarna w Mławie

W zdarzeniach powstałych w analizowanym okresie 68 osób poniosło śmierć: 6 osób w pożarach i 62 osoby podczas miejscowych zagrożeń, zaś 768 osób zostało rannych, w tym 95 dzieci.

Zaistniałe zdarzenia spowodowały straty w kwocie 38.292 tys. zł. (podczas pożarów 22.905,1 tys. zł., podczas miejscowych zagrożeń: 15.389,4 tys. zł.). Uratowane mienie oszacowano na kwotę ogółem 163.192 tys. zł. Stosunek wartości uratowanego mienia do wartości strat wynosi 4,2.

Największą liczbę zdarzeń odnotowano na terenie Miasta Mława tj. 2367 (38% ogólnej liczby zdarzeń na terenie powiatu), w tym:

- 545 pożarów,
- 1559 miejscowych zagrożeń,
- 263 alarmy fałszywe.

Drugą pod względem liczby zdarzeń jednostką administracyjną powiatu jest gmina Strzegowo gdzie odnotowano łącznie 759 zdarzeń, w tym 113 pożarów i 562 miejscowe zagrożenia oraz 18 alarmów fałszywych.

Tabela Zdarzenia według wielkości w rozbiciu na jednostki administracyjne za lata 2015-2020

Gmina	Pożary					Miejscowe zagrożenia					Fałszywe alarmy	Ogółem
	razem	małe	średnie	duże	bardzo duże	razem	małe	lokalne	średnie	duże		
m. Mława	545	533	12	0	0	1559	158	1396	5	0	263	2367
Dzierzgowo	36	33	3	0	0	177	5	172	0	0	3	217
Lipowiec	103	98	4	1	0	396	14	380	2	0	3	502
Radzanów	113	100	9	1	3	173	7	165	1	0	11	286
Strzegowo	179	173	6	0	0	562	19	536	7	0	18	759
Stupsk	111	105	6	0	0	371	7	360	4	0	13	395
Szeńsk	107	96	10	0	1	191	10	180	1	0	3	301
Szydłowo	113	105	7	1	0	364	11	349	3	1	26	503
Wieczfnia	98	90	7	1	0	280	8	267	4	1	19	397
Wiśniewo	149	135	10	0	4	316	18	294	4	0	14	479
RAZEM	1554	1468	74	4	8	4389	257	4099	26	2	373	6316

Źródło: Straż Pożarna w Mławie

Liczba pożarów w latach 2015-2020 wyniosła ogółem 1554. Przyczyny powstawania pożarów (w nawiasie podano liczbę zdarzeń) to:

- Nieostrożność osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem otwartym (753),
- Nieostrożność osób dorosłych przy wypalaniu pozostałości roślinnych na polach (3),
- Nieostrożność osób dorosłych w pozostałych przypadkach (21),
- Nieostrożność osób nieletnich w pozostałych przypadkach (1),
- Wady urządzeń i instalacji elektrycznych w szczególności przewody i osprzęt oświetlenia, odbiorniki bez urządzeń grzewczych (116),

- Nieprawidłowa eksploatacja urządzeń i instalacji elektrycznych (9),
- Wady elektrycznych urządzeń grzewczych (2),
- Wady urządzeń grzewczych na paliwo stałe (51),
- Nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych na paliwo stałe (9),
- Nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych na paliwo gazowe (9),
- Nieprawidłowa eksploatacja środków transportu (4),
- Nieprawidłowa eksploatacja urządzeń mechanicznych (6),
- Wady środków transportu (94),
- Samozapalenia biologiczne (4),
- Samozapalenia chemiczne (5),
- Wyładowania atmosferyczne (12),
- Podpalenia (168),
- Inne przyczyny (246),
- Pożary jako następstwo innych miejscowych zagrożeń (8),
- Nieustalone (33).

W latach 2015-2020 odnotowano ogółem 4039 innych miejscowych zagrożeń, ich przyczyny (w nawiasie podano liczbę zdarzeń), to:

- Wady urządzeń i instalacji elektrycznych w szczególności: przewody, odbiorniki, osprzęt oświetlenia, bez urządzeń grzewczych (5),
- Wady urządzeń i instalacji gazowych w szczególności: zbiorniki, przewody, odbiorniki gazu (20),
- Wady urządzeń elektrycznych (piece, grzałki, kuchnie, 1),
- Wady urządzeń grzewczych innych niż elektryczne (30),
- Nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych innych niż elektryczne (9),
- Uszkodzenia sieci i instalacji przesyłowych, doprowadzających, odprowadzających, media komunalne i technologiczne (57),
- Wady środków transportu (63),
- Nieprawidłowa eksploatacja środków transportu (29),
- Niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu (652),
- Huragany silne wiatry, tornada (849),
- Gwałtowne opady atmosferyczne (451),
- Niewłaściwe zabezpieczenie hodowanych zwierząt (7),
- Nietypowe zachowania się zwierząt, owadów stwarzających zagrożenie (1272),
- Nieumyślne działanie człowieka (37),
- Celowe działanie człowieka (41),
- Nieprawidłowe magazynowanie substancji niebezpiecznych (3),
- Nieprawidłowe zabezpieczenie wykopów, studni, włączów (3),
- Nieustalone (24),
- Inne przyczyny (836).

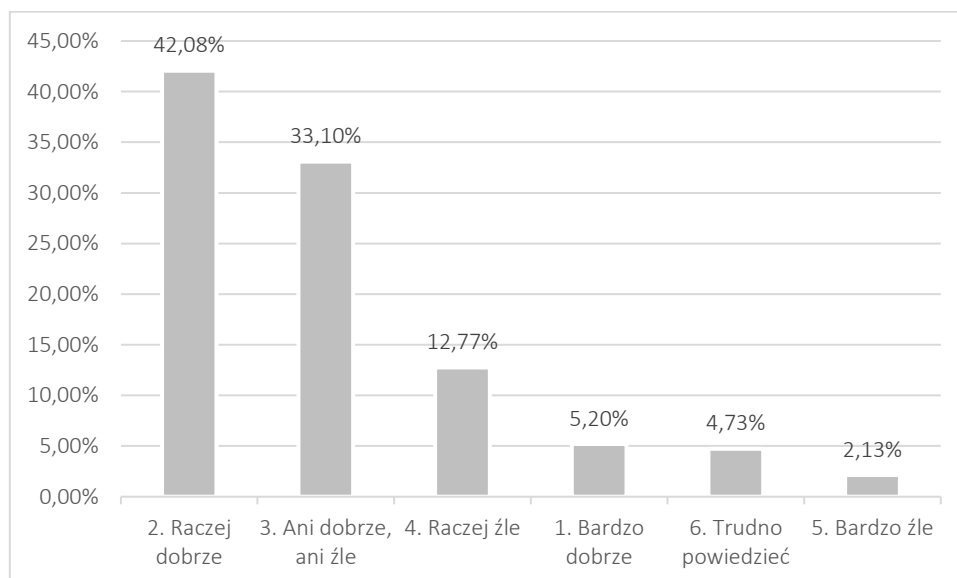
CZĘŚĆ III. Wyniki badania ankietowego wśród mieszkańców

Zestawienie odpowiedzi zebranych w ramach badania ankietowego przeprowadzonego w kwietniu 2021 roku na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Mławskiego na lata 2021-2027.

Poniżej zaprezentowano pytania w kolejności zawartej w kwestionariuszu, numery przy odpowiedziach wskazują na kolejność odpowiedzi w kwestionariuszu. W zestawieniu odpowiedzi zostały uszeregowane od najczęściej wskazywanych do najrzadziej. Tam, gdzie część odpowiedzi odnosiła się do powiatu, a część do gmin, uszeregowano odpowiedzi od najczęściej wskazywanych w odniesieniu do powiatu.

Można było udzielać odpowiedzi na dowolne (nie wszystkie) pytania, więc liczba respondentów w każdym pytaniu może być inna. Poniżej zaprezentowano wyniki ilościowe, pełny raport, tj. zawierający także odpowiedzi na pytania półotwarte i otwarte (czyli wpisywane przez respondentów), został przedłożony Zarządowi i Radnym Powiatu Mławskiego.

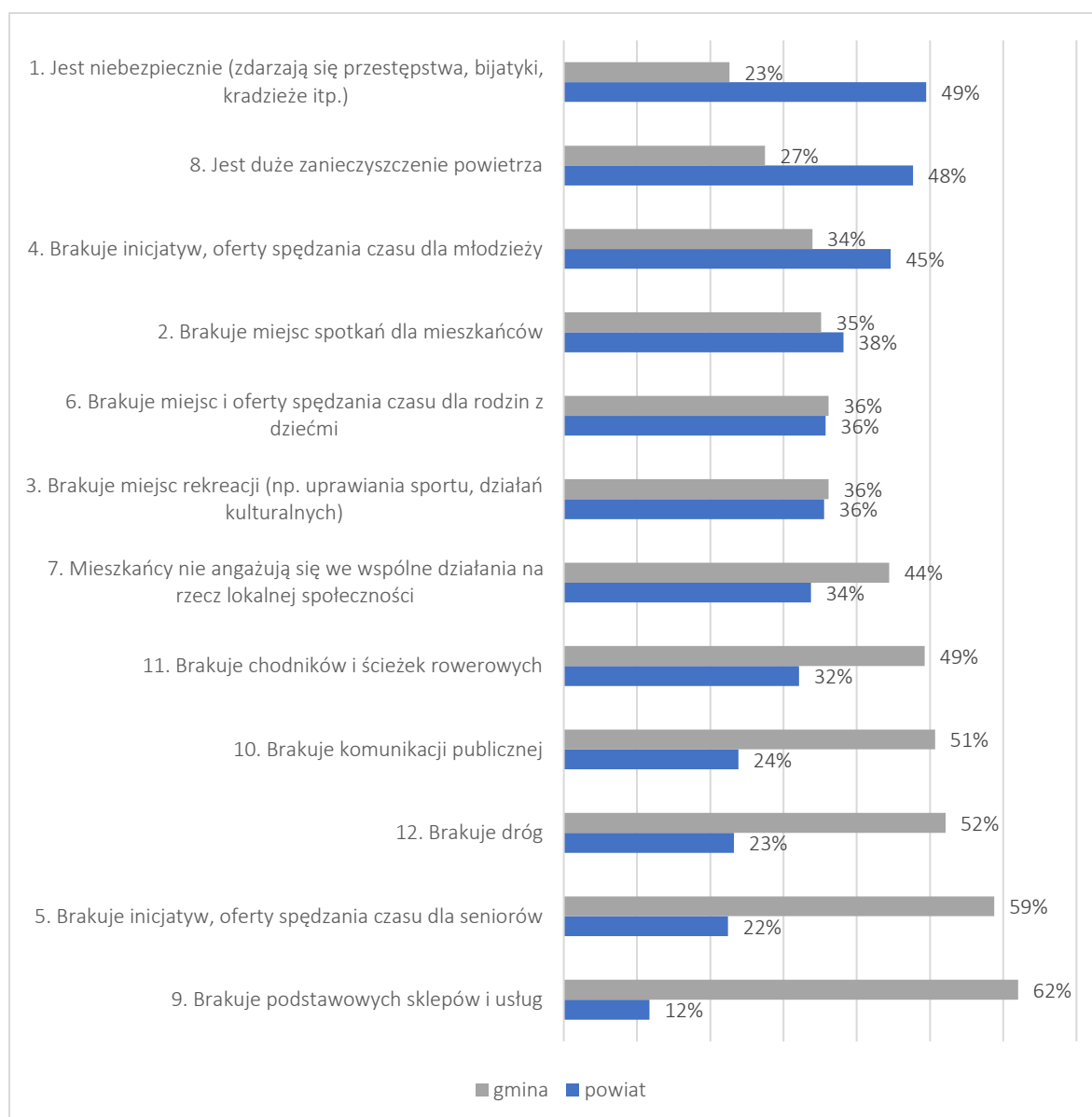
Pytanie: 1. Jak ogólnie ocenia Pan/i jakość życia na terenie powiatu mławskiego? Liczba odpowiedzi: 423

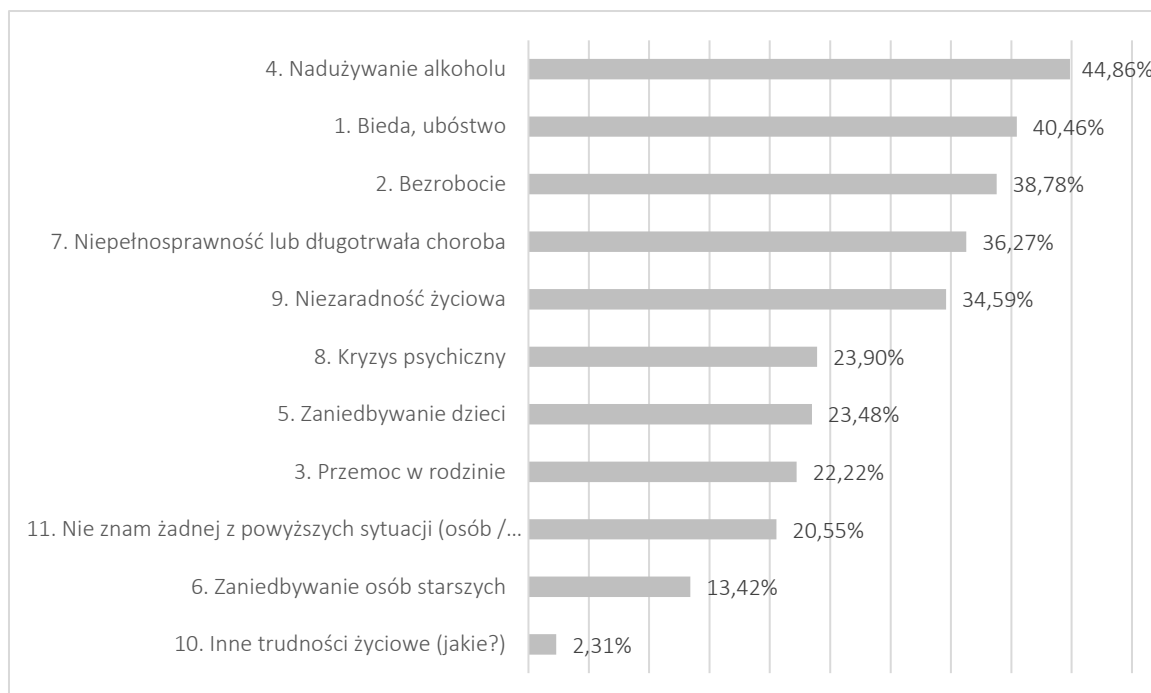
Pytanie: 2. Które z poniższych zagadnień są Pana /Pani zdaniem szczególnie ważne, żeby powiat mławski był dobrym miejscem do życia dla mieszkańców? Liczba odpowiedzi: 497

Odpowiedź	%
5. Dobra działalność urzędów i instytucji publicznych na terenie powiatu	55,53
6. Miejsca rekreacji i /lub oferta kulturalna i sportowa	53,32
10. Ścieżki rowerowe i chodniki	46,48
2. Praca blisko domu	42,66
12. Walory środowiska naturalnego i/lub czyste środowisko	41,85
11. Rozbudowa dróg	37,02
8. Dostępność do internetu	31,19
9. Dogodna komunikacja publiczna	30,78
3. Zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz własnej miejscowości i /lub powiatu	27,77
1. Przedsiębiorczość mieszkańców	23,54
13. Współpraca pomiędzy gminami	20,72
4. Aktywność stowarzyszeń i innych organizacji społecznych	19,92
7. Kulturowanie tradycji i zwyczajów	16,7
14. Inne (jakie?) – wykaz poniżej	4,02
15. Trudno powiedzieć	2,82
16. Żadne z powyższych	0,2

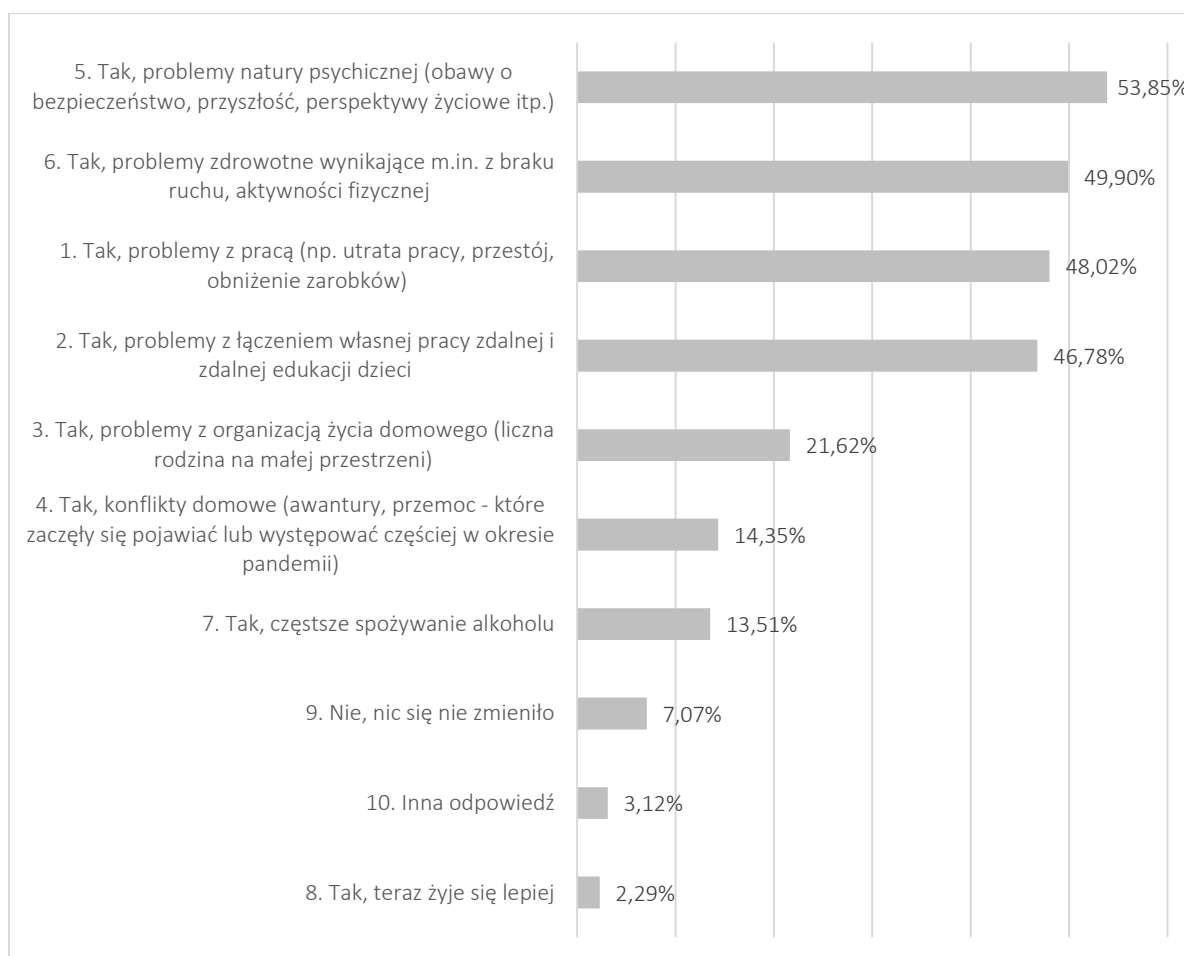
Pytanie: 3. Które z wymienionych niżej sytuacji występują w powiecie mławskim, a które w Pani/ Pana gminie (w bliskim otoczeniu)? Liczba odpowiedzi: 495

Pytanie: 4. Czy zna Pan/i osobę lub rodzinę, u której występuje (proszę zaznaczyć, jeśli tak).
Liczba odpowiedzi: 477.

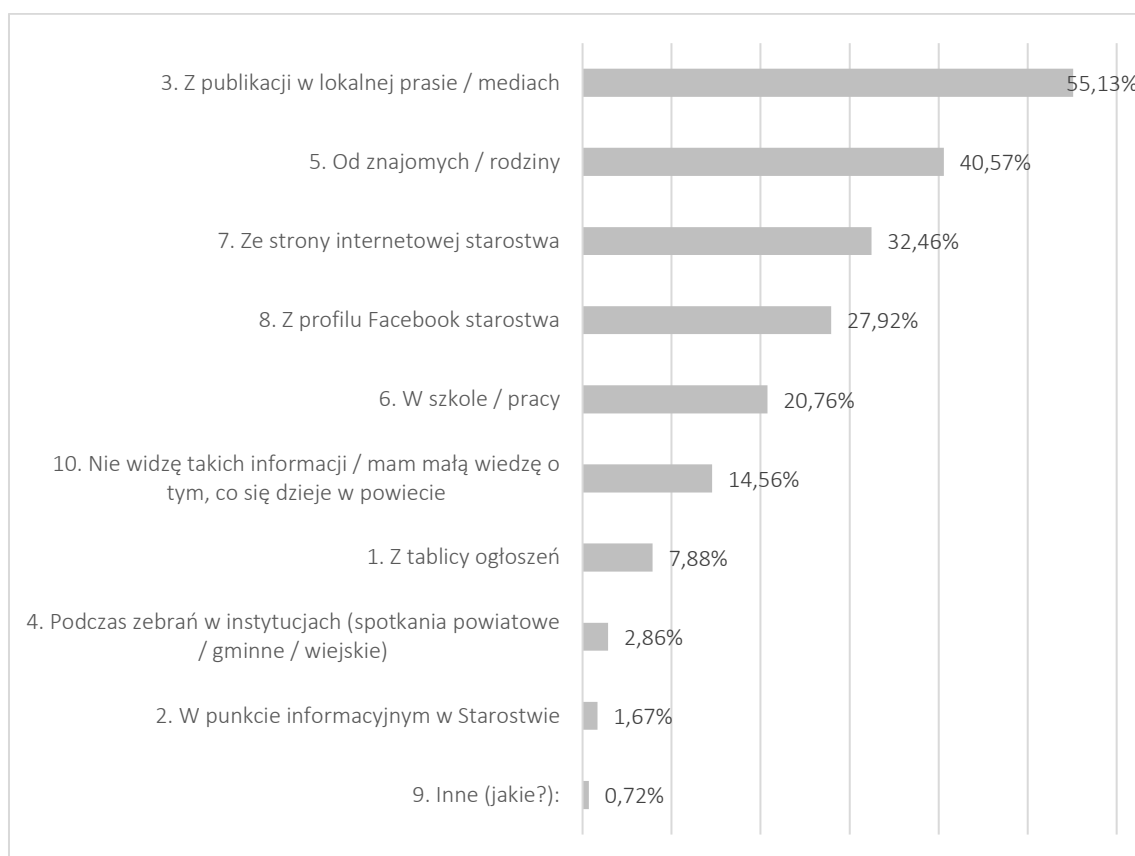

Pytanie: 5. Czy pandemia Covid-19 wpłynęła na życie w powiecie mławskim? Proszę wskazać te kwestie, które Pan/i zauważa wśród członków rodziny lub w najbliższym otoczeniu. Liczba odpowiedzi: 481.

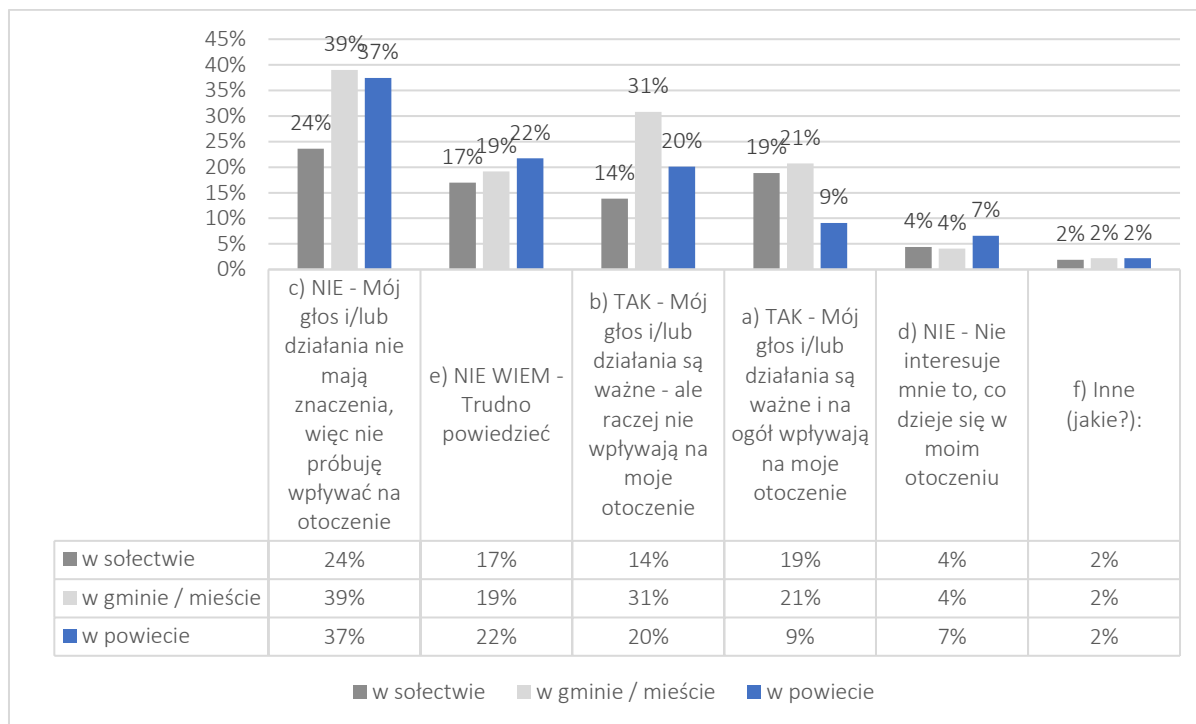

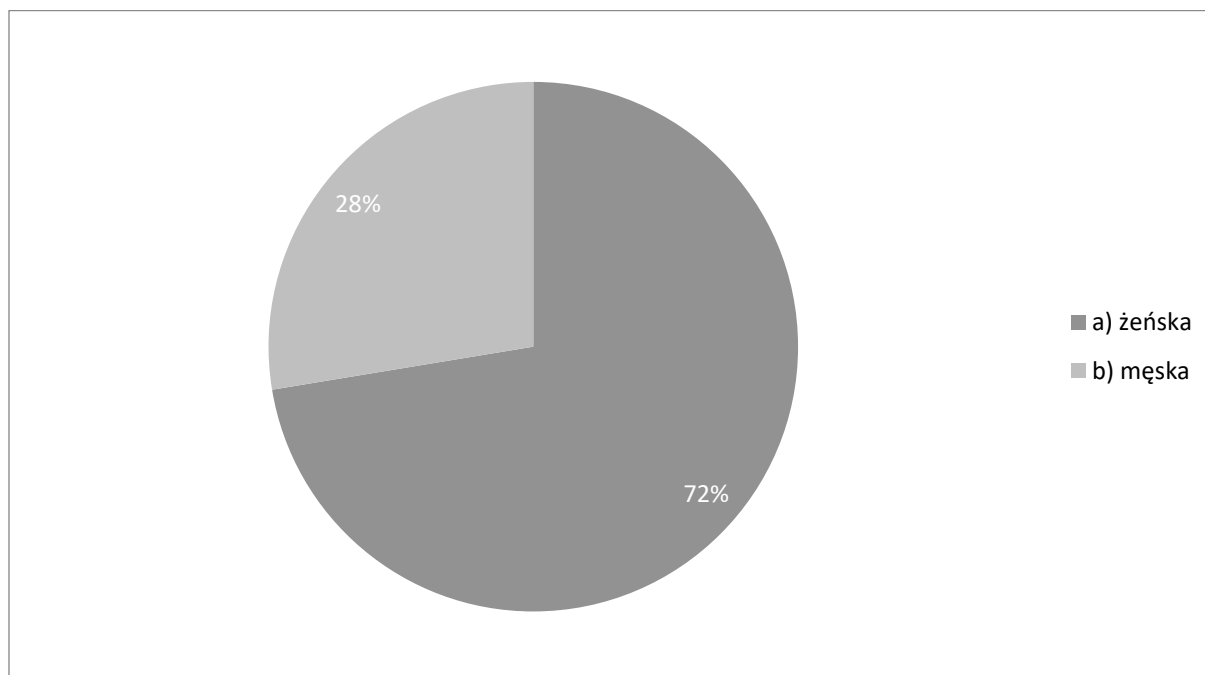
Pytanie: 6. Skąd dowiaduje się Pan/i o działalności władz Powiatu? Liczba odpowiedzi: 422.

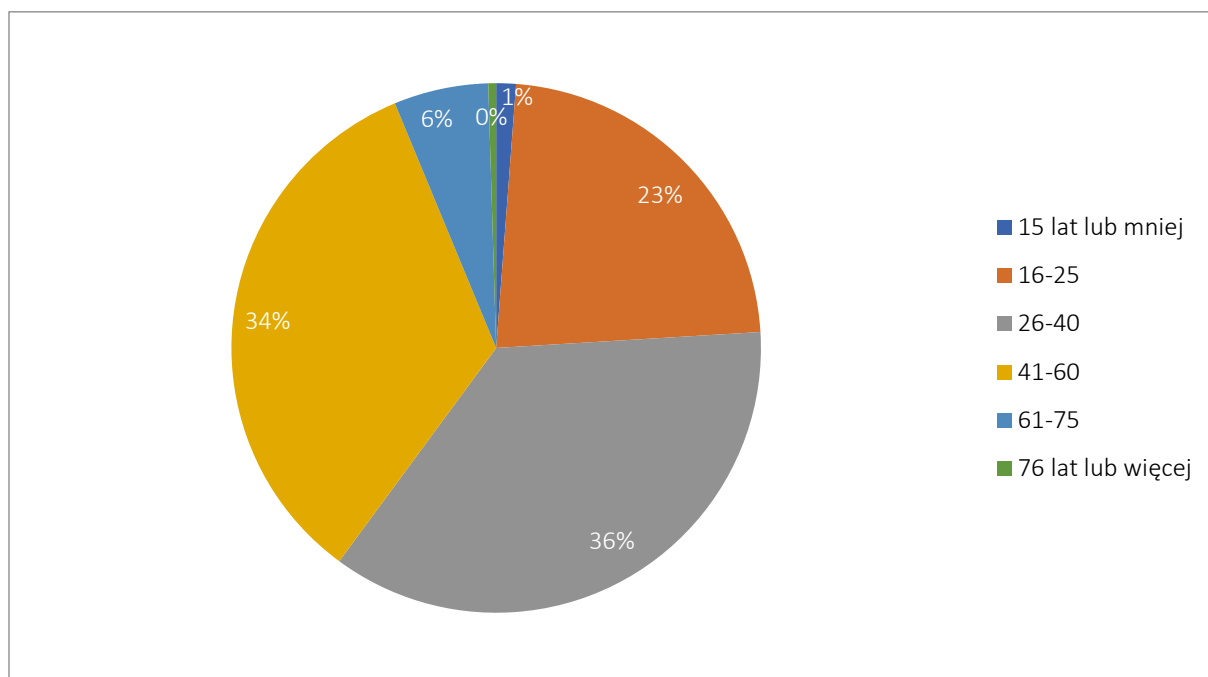
Pytanie: 8. Czy uważa Pan/i, że ma realny wpływ na to, co dzieje się w Pani/Pana najbliższym otoczeniu i w lokalnej społeczności? (Proszę wybrać odpowiedzi "tak" / "nie" lub "nie wiem" wraz z najbardziej pasującym uzasadnieniem, lub dodać własny komentarz). Liczba odpowiedzi: 318.

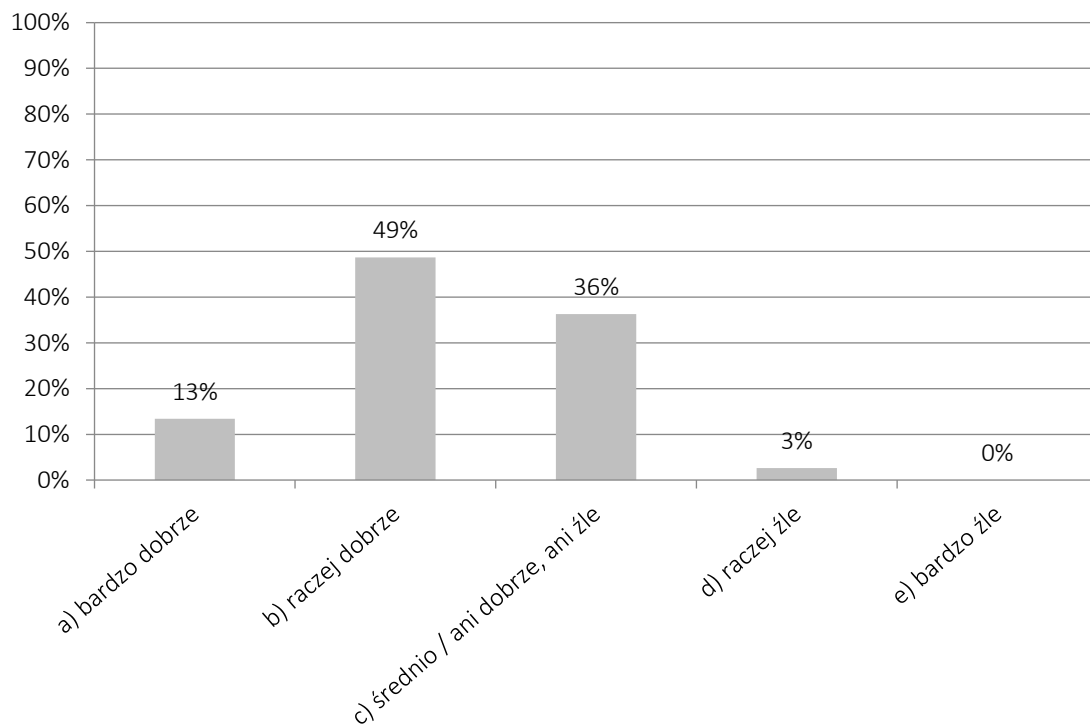
Pytanie: 11. Płeć. Liczba odpowiedzi: 413.

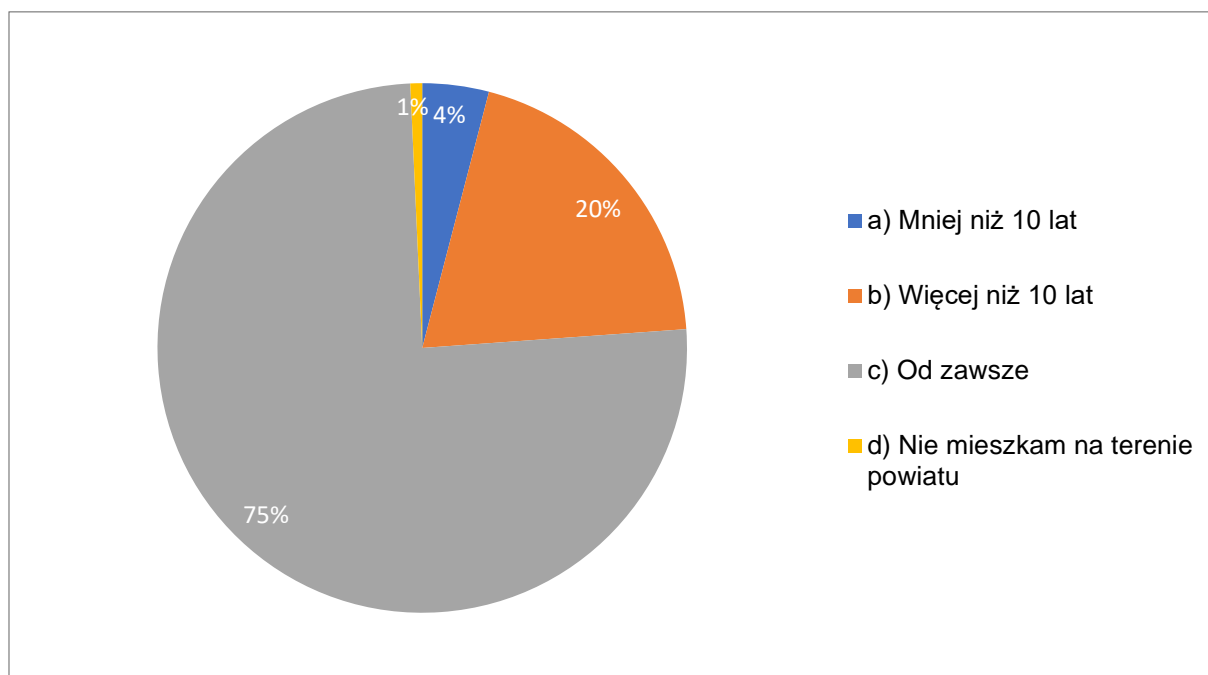
Pytanie: 12. Wiek. Liczba odpowiedzi: 416.

Pytanie: 13. Jak Pan/i ocenia sytuację materialną swojej rodziny? Liczba odpowiedzi: 419.

Pytanie: 14. Jak długo mieszka Pan/i na terenie powiatu mławskiego? Liczba odpowiedzi: 419.

Pytanie: 15. Gmina, w której Pan/i mieszka. Liczba odpowiedzi: 414.

Odpowiedź	liczba	% respondentów
Dzierzgowo	13	3,14%
Lipowiec Kościelny	16	3,86%
Mława	201	48,55%
Radzanów	15	3,62%
Strzegowo	20	4,83%
Stupsk	30	7,25%
Szreńsk	26	6,28%
Szydłowo	17	4,11%
Wieczfnia Kościelna	27	6,52%
Wiśniewo	47	11,35%
Nie mieszkam na terenie powiatu	2	0,48%

* * *